MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS IR PROCESO INSTITUTAS

GABIJA PAUKŠTYTĖ
(TEISĖS (SPECIALIZACIJA – BAUDŽIAMOJI TEISĖ IR KRIMINOLOGIJA)
MAGISTRATŪROS STUDIJŲ PROGRAMA, NUOLATINĖS STUDIJOS)

VEIKŲ, SUSIJUSIŲ SU DISPONAVIMU KANAPĖMIS, KRIMINALIZAVIMO IR TEISMŲ PRAKTIKOS PROBLEMINIAI ASPEKTAI

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė –
Lektorė;
Daktarė,
Renata Marcinauskaitė

Vilnius, 2016

TURINYS

ĮVADAS 4
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS 10
1. VEIKŲ, SUSIJUSIŲ SU DISPONAVIMU KANAPĖMIS, KRIMINALIZAVIMAS LIETUVOJE IR UŽSIENIO VALSTYBĖSE 11
1.1. Narkotinių ar psichotropinių medžiagų sampratos reikšmė ir probleminiai aspektai nustatant teisinės atsakomybės dalyko – kanapių ir jų preparatų – vietą šioje sistemoje 11
1.1.1. Narkotinės ar psichotropinės medžiagos sampratos reikšmingumas ir probleminiai aspektai Lietuvoje 11
1.1.2. Narkotinės ar psichotropinės medžiagos sampratos tarptautiniuose teisės šaltiniuose probleminiai aspektai 17
1.2. Kanapių vieta narkotinių ar psichotropinių medžiagų sampratoje ir teisinė atsakomybė už veikas, susijusias su disponavimu kanapėmis 22
1.2.1. Kanapių vieta bei pavojingumo vertinimas narkotinių ir psichotropinių medžiagų sampratoje tarptautinės ir Europos Sąjungos bendruomenės požiūriu 22
1.2.2. Kanapių vieta Lietuvos teisės aktuose: baudžiamosios atsakomybės dalykas ir pavojingumo baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms vertinimas 31
2. LIETUVOS TEISMŲ PRAKTIKOS ANALIZĖ DĖL VEIKŲ, SUSIJUSIŲ SU DISPONAVIMU KANAPĖMIS. ŠIŲ VEIKŲ KRIMINALIZAVIMO IR TEISMŲ PRAKTIKOS VERTINIMAS 48
2.1. Veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, samprata. Baudžiamosios ir administracinės atsakomybės šios kategorijos bylose atskyrimo probleminiai aspektai. Kanapių auginimas ir vartojimas (BK 265 str., ATPK 44 str., 107^2 str., ANK 71 str., 340 str.) 48
2.2. Gaminimo, perdirbimo ir kanapių kieko įtakos teisinei atsakomybei probleminiai aspektai (BK 259-260 str.) 54
2.3. Įgijimo, vagystės, prievartavimo arba kitokio kanapių neteisėto užvaldymo probleminiai aspektai (BK 259 str., 260 str., 263 str.) 59
2.4. Kanapių laikymo, gabenimo, siuntimo, kontrabandos probleminiai aspektai (BK 259-261 str., BK 199 str. 3 d.) 63

2.5. Kanapių platinimo ir tikslo platinti, lenkimo vartoti, įrenginių kanapėms gaminti gaminimo arba kanapių gamybos technologijų ar instrukcijų rengimo ir kiti probleminiai aspektai (BK 260 str., 261 str., 262 str., 264 str. ir kt.) 67
2.6. Veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo ir teismų praktikos vertinimas bei tobulinimo kryptys 71
IŠVADOS 73
PASIŪLYMAI 75
LITERATŪRA 77
ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS 100
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA 101
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA 102
PRIEDAI 103
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ 137

ĮVADAS

Baigiamojo darbo aktualumas ir ištyrimo lygis. Veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, probleminiai aspektai Lietuvoje tyrinėti seniai ir pakankamai siaurai. E. Gruodytė 2003 m. disertacijoje[1] ir 2010 m. moksliniame straipsnyje[2], nagrinėdama narkotikus, apžvelgė kanapių pavojingumą ir kriminalizavimo pagrįstumą. 2003 m. S. J Pečkaitis ir E. Gruodytė moksliniame straipsnyje išskiria kanapes iš visų kitų narkotikų ir pastebi, kad kitos valstybės taip pat jas skirtingai traktuoja. Šie mokslininkai išvadose teigia, jog tai mažiausiai pavojingas ir daugiausiai diskusijų keliantis narkotikas bei plačiau tyrinėja galimybę diferencijuoti teisinę atsakomybę pagal narkotikų rūšį Lietuvoje[3]. Apskritai teisės doktrinoje narkotinės ir psichotropinės medžiagos analizuotos nemažai[4]. Pastaruoju metu nagrinėtos su narkotikais susijusių nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų atribojimo problemos[5] bei nusikalstamų veikų kvalifikavimo ypatumai teismų praktikoje[6]. 2015 m. magistriniame darbe ištirti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – ir BK) [7] 259-260 str.[8] Tačiau teisės doktrinoje nebuvo plačiai analizuota dalyko ir konkrečiau kanapių priskyrimo narkotinėms ir psichotropinėms medžiagoms, kurių negalima naudoti net sveikatos priežiūros tikslams, problematika. Dabar mokslo žinių bazė apie kanapes labai atsinaujinusi ir dėl to atsirado naujos bei išsamios teisinės analizės poreikis, apibendrinant naujausius kitų mokslo šakų atradimus šia

[1] Edita Gruodytė, "Baudžiamoji atsakomybė už veikas, susijusias su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvarta" (daktaro disertacija, Lietuvos teisės universitetas, 2003).

[2] Edita Gruodytė, "Nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, dalyko probleminiai aspektai," *Jurisprudencija* 4, 122 (2010): 153-167, https://www3.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/1031/986

[3] Sigitas Justinas Pečkaitis ir Edita Gruodytė, "Naujojo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso normų, reglamentuojančių atsakomybę už nusikaltimus, susijusius su disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, analizė ir tobulinimo kryptys," *Jurisprudencija* 38, 30 (2003): 5-19, https://www.mruni.eu/upload/iblock/a67/000_peckaitis_gruodyte.pdf

[4] Narkotinių ir psichotropinių medžiagų ištirtumas analizuotas:
Oksana Lapševič, "Baudžiamosios ir administracinės atsakomybės už neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvartą problemos" (magistro baigiamasis darbas, Mykolo Romerio universitetas, 2008), 4, http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2009~D_20090122_133923-84772/DS.005.0.02.ETD

[5] Darius Pranka, "Nusikalstamos veikos ir administracinio teisės pažeidimo atribojimo problemos: teisės pažeidimai, susiję su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis," *Jurisprudencija* 20, 4 (2013), https://www.mruni.eu/upload/iblock/2aa/JUR-13-20-4-13.pdf

[6] Aurelijus Gutauskas, "Nusikalstamų veikų, susijusių su narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, kvalifikavimo ypatumai teismų praktikoje," *Jurisprudencija* 20, 2 (2013), https://www.mruni.eu/upload/iblock/16c/JUR-13-20-2-19.pdf

[7] "Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas," Teisės aktų registras, 2016 lapkričio 17 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/YhctrzJbUX

[8] Ugnius Savickas, "Neteisėtas disponavimas narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis (BK 259-260 str.) ir jo taikymo teismų praktikoje problemos" (magistro baigiamasis darbas, Mykolo Romerio universitetas, 2015) http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:8623307/datastreams/MAIN/content

tema. Kriminalizavimo ir teismų praktikos dėl nusikalstamų veikų, susijusių būtent su kanapėmis, probleminiai aspektai itin aktualūs dabar, kai:

- vis daugiau valstybių legalizuoja kanapių naudojimą medicinos tikslams, pavyzdžiui, Vokietija[9], Didžioji Britanija[10], taip pat pramoginiais tikslais (Urugvajus, JAV Vašingtono, Kolorado valstija[11] ir kitos[12]);
- atnaujinama mokslinė bazė apie kanapių kenksmingumą ir naudą (2016 m. rugsėjo 14-15 d. vyko mokslinės diskusijos apie kanapių gydomąją galią vienoje didžiausių Baltijos šalyse parodų „Life Sciences Baltics 2016“[13]; kitose šalyse mokslininkai tyrinėja apie 1990 m. atrastą žmogaus endokanabinoidinę sistemą ir endokanabinoidų trūkumo reiškinį, kuriuo grindžia tokias ligas kaip migrena, dirgliosios žarnos sindromas, chroniški skausmai[14], teigia apie sėkmingą kanapių kaip panaudojimą gydant epilepsijos ir kitas ligas[15]);
- kanapės yra statistiškai vienas dažniausiai vartojamų narkotikų ir to pavojingumas akivaizdžiai vis dažniau kvestionuojamas, pavyzdžiui, 2016 m. Vilniuje vyko mitingas prie Seimo rūmų dėl kanapių legalizavimo[16], kai kurie politikai pastebti, kad medicininių kanapių ir jų preparatų draudimas yra problema[17] ir kt.

---

[9] “Cannabis as medicine,” Bundesministerium für Gesundheit, 2016 gegužės 4 d., http://www.bundesgesundheitsministerium.de/ministerium/meldungen/2016/mai/cannabisarzneimittel-kabinett.html

[10] “Cannabis-based products are medicine, says regulator,” BBC, 2016 spalio 11 d., http://www.bbc.com/news/health-37623486

[11] United Nations International narcotics control board, “Report 2014,” 2015 kovo 3 d., 25-26, https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2015/incb/INCB_Annual_Report_2014_EN.pdf

[12] “Californians Legalize Marijuana in Vote That Could Echo Nationally,” New York times, 2016 lapkričio 9 d., http://www.nytimes.com/2016/11/09/us/politics/marijuana-legalization.html?_r=0

[13] Žiūrėta 2016 rugsėjo 19 d., http://www.lsb2016.com/

[14] Smith, Steele Clarke, and Mark S Wagner, “Clinical endocannabinoid deficiency (CECD) revisited: can this concept explain the therapeutic benefits of cannabis in migraine, fibromyalgia, irritable bowel syndrome and other treatment-resistant conditions?” *Neuro Endocrinology Letters* 35, no. 3 (2014): 198-201. *MEDLINE*, EBSCO*host*, http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=6fe639e1-3e1c-4316-bece-4f9b9e469efe%40sessionmgr4007&vid=0&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=24977967&db=cmedm

[15] “Cannabis anticonvulsant shakes up epilepsy treatment,” *CME: Continuing Medical Education* 30, no. 11 (November 2012): 405. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=3ab1e768-b791-4b7c-b9ae-b3ba326b5f4a%40sessionmgr104&vid=2&hid=107

[16] “Vilniuje mitingavo pusė tūkstančio kanapių legalizavimo šalininkų,” 15 min, 2016 balandžio 20 d., http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniuje-mitingavo-puse-tukstancio-kanapiu-legalizavimo-salininku-56-614555#galerija/86237/2043221

[17] Žiūrėta 2016 spalio 19 d., http://www.liberalai.lt/skyriaus-naujiena/ausrine-armonaite-kokiu-prioritetu-turetu-imtis-naujos-kartos-seimas/?utm_campaign=MedicininesKanapes#

Tokiame įvykių kontekste šiame darbe atlikta veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, teisinio reguliavimo ir lyginamoji aktualių baudžiamųjų ir administracinių teisės pažeidimų bylų analizė; nagrinėjamos teisinio reguliavimo ir teismų praktikos tobulinimo galimybės, nustatant reikalavimus kanapių teisiniam reguliavimui ir nepažeidžiant Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų, atskleidžiant tarptautinės bendruomenės požiūrį į kanapes. Be to, juodojoje rinkoje atsirado sintetiniai kanabinoidai, kurie savo pavojingumu labai skiriasi nuo natūralių kanapių. Tad šiame darbe keliamas Lietuvoje dar nenagrinėtas klausimas: ar esamas teisinis reguliavimas atitinka jam keliamus tikslus, turint omenyje, kad dvi skirtingo pavojingumo medžiagos vertinamos vienodai ir yra lygiavertės juodosios rinkos prekyboje? Taip pat autorė pateikia galimus problemų sprendimo būdus ne tik imantis teisėkūros iniciatyvų, bet ir galimai keičiant teismų praktiką.

Šiame darbe terminas *veikos, susijusios su disponavimu kanapėmis,* plačiau nagrinėjamas 2.1. poskyryje; kanapių sąvoka atsiskleidžia 1.2 poskyryje (ji neapima pluoštinių kanapių ir sintetinių kanabinoidų, o bendrine prasme naudojama apimant visas natūralių kanapių dalis, augalus ir preparatus, kurie Lietuvoje draudžiami). Kanapių sinonimų anglų kalboje žinoma daug[18], kaip matyti darbe, lietuvių kalboje dažnai naudojami marihuanos, žolės sinonimai.

Tiriamos problemos. Ar pagrįstai Lietuvoje kriminalizuotos veikos, susijusios su disponavimu kanapėmis, jų preparatais, ar pagrįstai draudžiamas kanapių vartojimas medicinos tikslams ir ar esamas teisinis reguliavimas bei teismų praktika neriboja asmens teisių ir laisvių labiau nei reikia demokratinėje teisinėje valstybėje, yra efektyvūs ginti visuomenės interesus nuo kanapių ir sintetinių kanabinoidų vartojimo keliamos grėsmės?

Mokslinis naujumas. Šiame darbe pateikiamas naujas požiūris į veikas, susijusias su disponavimu natūraliomis kanapėmis bei sintetiniais kanabinoidais, jų kriminalizavimo vertinimu, remiantis naujausiais moksliniais tyrimais, žiniomis ir kitų šalių teisiniu reguliavimu. Atlikti nauji empiriniai tyrimai: sisteminė Lietuvos, tarptautinių teisės aktų, teismų praktikos (virš 134 bylų) analizė dėl veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, pateikiami pagrįsti pasiūlymai teisės aktų leidėjams ir teismams, siekiant efektyvios ir veiksmingos natūralių kanapių kontrolės.

Baigiamojo darbo reikšmė. Šis darbas naudingas teisės teorijai, teisės aktų leidėjams ir teismų praktikai, nes nustatoma kanapių vieta narkotinių ir psichotropinių medžiagų

[18] *Hemp, marihuana, marijuana, pot, gandia, grass, chanvre* ir kt. Plačiau apie kanapių augalinius ir medicininius aspektus:
Laboratory and Scientific Section, United Nations Office on Drugs and Crime, "Recommended methods for the identification and analysis of cannabis and cannabis products," 2009, http://www.unodc.org/documents/scientific/ST-NAR-40-Ebook.pdf

sampratoje, jų pavojingumas ir galimybės naudoti medicinos tikslams, esamo teisinio reguliavimo ir teismų praktikos trūkumai, prieštaravimai naujausioms mokslinėms žinioms. Analizuojamos galimybės tobulinti Lietuvos teisinį reguliavimą, remiantis kitų šalių teisinio reguliavimo apžvalga. Darbe pateikta analizė gali būti reikšminga kitiems mokslininkams, kurie ja pasinaudodami galės atlikti kitus, galbūt išsamesnius tyrimus tiek teisės, tiek medicinos moksle.

Baigiamojo darbo originalumas. Pateikti konkretūs pasiūlymai teisės aktų leidėjams ir teismams. Pateikiamas naujas ir argumentuotas požiūris į natūralių kanapių pavojingumą.

Tyrimo tikslas. Išnagrinėjus naujausias mokslines žinias apie kanapių ir jų preparatų naudojimą medicinos ir kitiems tikslams, įvertinti ir pasiūlyti tinkamiausią kryptį tobulinti Lietuvos teisinį reguliavimą ir teismų praktiką dėl veikų, susijusių su disponavimu natūraliomis kanapėmis, nepažeidžiant tarptautinių įsipareigojimų bei nustatant šių veikų probleminius aspektus, naudingus baudžiamosios teisės ir kriminologijos teorijai ir praktikai.

Tyrimo uždaviniai:

1. nustatyti narkotinių ir psichotropinių medžiagų sampratos reikšmingumą ir trūkumus, nustatant kanapių vietą joje;
2. nustatyti kanapių vietą narkotikų sampratoje pagal tarptautinius ir Lietuvos teisės aktus;
3. išnagrinėti naujausius oficialius mokslinius tyrimus ir žinias dėl kanapių panaudojimo medicinos tikslams galimybių bei naudojimo ne medicinos tikslams pavojingumą, žalą;
4. atlikti Lietuvos teismų praktikos analizę dėl veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis;
5. įvertinti Lietuvos teisinį reguliavimą kitų užsienio šalių teisinio reguliavimo bei tarptautinių teisės aktų kontekste ir įvertinti veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimą bei teismų praktiką;
6. pateikti galimą teisės aktų bei teismų praktikos tobulinimo kryptį ir variantus.

Tyrimo metodika:

1. tarptautinių teisės aktų, Lietuvos ir kitų šalių teisinio reguliavimo, naujausių kitų mokslo šakų tyrimų ir žinių apie kanapes sisteminės analizės metodas, remiantis nustatytais teisės teorijoje kriterijais, padėjo nustatyti Lietuvos teisinio reguliavimo probleminius aspektus bei pagrįstumą. Sisteminės analizės būdu atlikta teismų praktikos analizė: pirmiausia, atrinkti šiai temai aktualūs BK, Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų

kodekso (toliau – ATPK)[19] ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK)[20] straipsniai, pagal kuriuos nustatytos konkrečios veikos; antra, veikų probleminiams aspektams išryškinti bylos atrinktos ne atsitiktiniu atrankos būdu, bet išanalizavus visas bylas, kurias Infolex teisės aktų paieškos sistema rado, naudojant esminius raktinius žodžius, pavyzdžiui:

a. tyrimui, kokios nusikalstamos veikos yra Lietuvoje padarytos, apsvaigus nuo kanapių, kai šis apsvaigimas lėmė neteisėtą elgesį, (ištirtos 35 bylos) – įrašant „apsvaigus nuo kanapių“, nežymint šių žodžių kaip frazės ir nurodant, kad šie žodžiai būtų motyvacinėje dalyje;
b. tyrimui, ar Lietuvoje paplitę sintetiniai kanabinoidai, jei taip – kokie ir koks jų pavojingumas, (ištirtos 37 bylos), vedant „sintetiniai kanabinoidai“ ir „sintetinių kanabinoidų“;
c. tyrimui dėl BK 262 str. ir kanapių – vedant „kanapių“ ir BK 262 str. motyvacijoje (17 bylų) ir t. t.

2. Lyginamasis-teisinis ir lyginamasis-lingvistinis metodai tirti teisinio reguliavimo ir teismų praktikos privalumus ir trūkumus padėjo pateikti geriausius teisinio reguliavimo ir teismų praktikos pasiūlymus Lietuvai.
3. Loginis-analitinis, analitinis-kritinis metodas padėjo formuluoti objektyvias, pagrįstas ir naudingas teisės mokslui išvadas.
4. Darbo tema apima ne visus veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo ir teismų praktikos aspektus, bet tik probleminius. Būdvardis *probleminis* vartojamas reikšme *susijęs su problema,* daiktavardis *problema* – reikšme *teorinis arba praktinis uždavinys, reikalingas tyrimo, sprendimo*[21]. Taigi, darbe analizuojami tik tie kriminalizavimo ir teismų praktikos aspektai, kurie susiję su kylančiais teoriniais ar praktiniais uždaviniais, reikalingais tyrimo, sprendimo. Todėl teisinis reguliavimas darbe analizuojamas pagal diskutuotinus aspektus, teismų praktika atrinkta pagal veikas, susijusias su disponavimu kanapėmis, ir pagal tai, ar specialus dalykas – kanapės – kėlė diskutuotinų klausimų, uždavinių, reikalaujančių tyrimo, sprendimo, atsižvelgiant į

[19] “Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas,” Teisės aktų registras, 2016 gruodžio 1 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FC2B71C84492/TAIS_495302
[20] “Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas,” Teisės aktų registras, 2016 lapkričio 18 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/NJIhPZVenb
[21] “Dabartinės lietuvių kalbos žodynas,” Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema, 2016 lapkričio 1 d., http://lkiis.lki.lt/dabartinis

kriminalizavimo tikslus. Tad šis darbas nestandartinis, nes analizuojami ne visi nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų ar nusižengimų sudėčių požymiai.

Tyrimo struktūra. Darbą sudaro įvadas, dvi dėstomosios dalys, išvados, pasiūlymai, literatūros sąrašas, anotacijos, santraukos, priedai ir patvirtinimas apie atlikto darbo savarankiškumą. Pirmojoje dėstomoje analizuojami narkotinių ir psichotropinių medžiagų sampratos Lietuvoje ir tarptautiniuose teisės aktuose probleminiai aspektai ir reikšmingumas nustatant kanapių vietą joje, apžvelgiami teisėkūros ir kriminalizavimo kriterijai, kurie vėliau atsispindi visame darbe; taip pat pirmoje dalyje nustatomi tarptautinių teisės aktų reikalavimai dėl veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kitų šalių teisinio reguliavimo ypatumai, kanapių vieta Lietuvos teisės aktuose, kanapės kaip nusikalstamų veikų dalykas ir jų pavojingumas baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms. Antrojoje dalyje analizuojama teismų praktika dėl veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, ji įvertinama kartu su šių veikų kriminalizavimu. Pateikiamos išvados bei pasiūlymai.

Ginamasis teiginys: Dabartinis Lietuvoje nustatytas teisinis reguliavimas ir teismų praktika dėl veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, yra neefektyvūs ir riboja asmenų teises bei labiau nei būtina demokratinėje teisinėje valstybėje.

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

ANK – Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas.

ATPK – Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas.

BK – Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas.

CDT – Portugalijoje įsteigta Atkalbinėjimo nuo piktnaudžiavimo narkotikais komisija (angl. *Commissions for the Dissuasion of Drug Abuse*).

EMCDDA – Europos monitoringo centras narkotikų ir narkomanijos klausimais (angl. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*).

ES – Europos Sąjunga.

INCB – Tarptautinė narkotikų kontrolės valdyba (angl. *International Narcotics Control Board*).

JT – Jungtinių Tautų Organizacija (angl. *United Nations*).

JT 1961 Konvencija – 1961 metų Jungtinių Tautų Bendroji narkotinių medžiagų konvencija ir 1972 m. protokolas, pakeičiantis ir papildantis konvenciją.

JT 1971 Konvencija – 1971 metų Jungtinių Tautų Konvencija dėl psichotropinių medžiagų.

JT 1988 Konvencija – 1988 metų Jungtinių Tautų Konvencija dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta.

Konvencijos – JT 1961 Konvencija su protokolu, JT 1971 Konvencija ir JT 1988 Konvencija.

Lietuvos sąrašai – narkotikų sąrašai pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymą „Dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų patvirtinimo“.

Narkotikai (angl. *drugs*) – narkotinės ir psichotropinės medžiagos.

NPMKĮ – Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymas.

PKĮ – Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymas.

PSO – Pasaulinė sveikatos organizacija (angl. *World Health Organization*).

Seimas – Lietuvos Respublikos Seimas.

Str. – straipsnis.

TAR – Teisės aktų registras.

THC – kanapėje esanti natūrali psichiką veikianti medžiaga tetrahidrokanabinolis.

UNODC – JT Narkotikų ir nusikalstamumo prevencijos biuras (angl. *United Nations Office on Drugs and Crime*).

Žodynas – UNODC pateiktas Daugiakalbis tarptautiniu mastu kontroliuojamų narkotinių ir psichotropinių medžiagų žodynas.

1. VEIKŲ, SUSIJUSIŲ SU DISPONAVIMU KANAPĖMIS, KRIMINALIZAVIMAS LIETUVOJE IR UŽSIENIO VALSTYBĖSE

1.1. Narkotinių ar psichotropinių medžiagų sampratos reikšmė ir probleminiai aspektai nustatant teisinės atsakomybės dalyko – kanapių ir jų preparatų – vietą šioje sistemoje

1.1.1. Narkotinės ar psichotropinės medžiagos sampratos reikšmingumas ir probleminiai aspektai Lietuvoje

Lietuvoje kanapės daugeliui asocijuojasi tik su narkomanija ir dėl narkotikų vartojimo plintančiomis ligomis[22]. „Narkomanija – psichikos liga, kuria suserga asmenys dėl piktnaudžiavimo narkotinėmis, psichotropinėmis, kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis, pasireiškianti asmens psichinės ir fizinės priklausomybės nuo narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų sindromu bei kitomis neigiamomis medicininėmis ir socialinėmis pasekmėmis“[23]. Tačiau kiek labiau pasidomėjus kanapėmis ir galimybėmis jas naudoti medicinos tikslams, tokios asociacijos kelia abejonių. Teisės doktrinoje analizuojami pagrindiniai narkotizmo kaip socialinio reiškinio aspektai: medicininiai, socialiniai, ekonominiai, teisiniai[24]. Tačiau analizė sudėtinga, kadangi skirtingos psichoaktyvios medžiagos gali turėti skirtingą poveikį žmogui (sukeliamos priklausomybės lygį, pavojų gyvybei[25] ir kt.), skiriasi jų vartojimo būdas ir atitinkamai sukeliamas pavojus sveikatai (švirkštais perduodamos įvairios ligų, o rūkant neperduodamos), todėl šiame darbe koncentruojamasi į veikų, susijusių su disponavimu konkrečia medžiaga – kanapėmis, probleminius aspektus.

Norint atskleisti veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo probleminius aspektus, pirmiausia reikėtų nustatyti narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąvokų reikšmingumą ir reikšmę, jų tarpusavio santykį (dalyko problematiką), tuomet ištirti kanapių priskyrimo šioms medžiagoms pagrįstumą. Teisės doktrinoje narkotinių ir psichotropinių medžiagų, dažnai vadinamų tiesiog narkotikais[26], samprata jau buvo analizuota[27], tačiau nėra atskleista, kodėl teisės aktuose vartojamos dvi sąvokos apibrėžiant įvairias medžiagas, koks jų

[22] *Supra* note 16.
[23] “Lietuvos Respublikos narkologinės priežiūros įstatymas,” TAR, 2005 birželio 30 d., 2 str. 2 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.39D96F1C8B69/TAIS_259522
[24] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 13.
[25] *Ibid*., p. 18.
[26] Žiūrėta 2016 spalio 19 d., http://www.drugs.ie/ln/
[27] Šiame darbe analizuojamoje E. Gruodytės disertacijoje, U. Savicko magistriniame darbe ir kt., kaip minėta įvade.

santykis, kokiais kriterijais remiantis medžiaga priskiriama narkotinei ar psichotropinei. Tai svarbu, nes šios sąvokos yra teisinės[28], t. y. joms kaip teisės terminams pagal teisės teoriją taikomi specialūs reikalavimai.

„Teisės termino prasmė – tai ta sąvoka (esminiai žymimo objekto požymiai), kurią terminas žymi. Negalima vienu terminu žymėti kelių teisės sąvokų arba keliais terminais vienos sąvokos“[29]. Teisės terminas turi būti tikslus, apibrėžtas, vienareikšmis, pastovus[30]. Teisės termino tikslumas turi praktinę reikšmę: nuo to „labai priklauso teisinio mąstymo aiškumas, o nuo šio – priimamų sprendimų kokybė. [...] Jau antikoje suvokta, kad įstatymas turi būti trumpas, kad „nepatyrusiam būtų lengviau jo laikytis“. Juk nuo įstatymo tikslaus suvokimo priklauso ir praktinis veiksmingumas, teisėtumas, nes ne visada žmonės pažeidžia įstatymus tik iš blogos valios. [...] Daugiažodžiavimas kartu su formuluočių neapibrėžtumu gali tapti pagrindu įvairiai aiškinti teisės normą, kliudyti vienareikšmiškai ją suprasti ir taikyti“[31]. Taigi, tik išanalizavus narkotinių ir psichotropinių medžiagų kategorijas galima nustatyti konkrečios medžiagos – kanapių – vietą šioje sistemoje ir jos pagrįstumą. Turint omenyje visuotinai žinomą faktą, kad už narkotikų vartojimą gresia valstybės taikomi vienokie ar kitokie teisiniai padariniai, privalo būti aiškūs kriterijai, kada tam tikra medžiaga draustina, o kada ja gali būti disponuojama.

Analizuojant Lietuvos teisinę bazę minėtais aspektais, atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos Konstituciją. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs: demokratinėje teisinėje valstybėje įstatymais draudžiamos veikos turi būti iš tikrųjų pavojingos, jomis daroma „*esminė žala asmenų, visuomenės ar valstybės interesams arba keliama grėsmė, kad tokia žala atsiras [...]. Valstybė privalo sukurti ir veiksmingai taikyti nusikalstamumo [...] mažinimo ir ribojimo priemonių sistemą. [...] Sprendžiant, ar įstatymas, kuriuo ribojamas asmens teisių ir laisvių įgyvendinimas, nepažeidžia konstitucinio proporcingumo principo [...], būtina įvertinti, ar įstatyme numatytos priemonės atitinka teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, ar šios priemonės yra būtinos [...] ir ar [...] nevaržo asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti*“[32]. Taigi, nors Konstitucijoje nėra tiesioginės nuorodos į konkrečias

[28] UNODC, “Multilingual dictionary of Narcotic Drugs and Psychotropic Substances under International Control,” 2006, https://www.unodc.org/documents/scientific/MLD-06-58676_Vol_1_ebook.pdf
[29] Alfonsas Vaišvila, *Teisės teorija* (Vilnius: Justitia, 2004), 238.
[30] *Ibid*., p. 240.
[31] *Ibid*.
[32] “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimas Dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija), 4 straipsnio (2001 m. birželio 26 d., 2003 m. balandžio 3 d. redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai,” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta277/content

nusikalstamas veikas, bet formuojami bendri kriterijai tam tikrų veikų vertinimui, tame tarpe ir veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis. Pavyzdžiui, alkoholis neretai priskiriamas narkotikams[33], psichoaktyvioms medžiagoms, laikomas sukeliančiu fizinę bei psichinę priklausomybę[34], tačiau jo vartojimas su tam tikrais ribojimais, kurie traktuojami kaip pakankami apsaugoti visuomenę nuo nepageidaujamų ir baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes pažeidžiančių veiksmų, nėra draudžiamas. Itin didelis ribojimas (kaip 1919 – 1933 m. JAV buvęs sausasis įstatymas[35]) būtų laikomas nepagrįstai varžančiu asmens teises ir laisves labiau nei reikia demokratinėje teisinėje valstybėje.

Konstitucinio Teismo doktrinoje dėl teisėkūros, asmens teisių ir laisvių ribojimų, baudžiamosios teisės analizuojama, koks turėtų būti teisinis reguliavimas (priedas Nr. 1). Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo[36] 3 str. įtvirtini teisėkūros principai (priedas Nr. 2). Teisės doktrinoje išanalizuoti veikų kriminalizavimo kriterijai: veikos pavojingumo laipsnis; paplitimas; baudžiamosios atsakomybės kaip paskutinės priemonės (*ultima ratio*[37]) principas; naudojamų baudžiamųjų teisinių priemonių efektyvumas; kriminalizacijos technikos reikalavimų laikymasis[38]. Šie kriterijai ir principai atsispindi visuose šio darbo poskyriuose ir skyreliuose, kadangi jie aktualūs analizuojant veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo ir teismų praktikos pagrįstumą. Atitinkamai šio darbo tikslas yra pasiūlyti, kaip *efektyviai* tobulinti teisinį reguliavimą ir teismų praktiką, siekiant apsaugoti nuo nepageidaujamų kanapių vartojimo reiškinio pasekmių, bet neribojant žmogaus teisių ir laisvių labiau nei būtina demokratinėje teisinėje valstybėje.

Nagrinėjant narkotikų sampratos probleminius aspektus Lietuvoje, svarbus BK 269 str., numatantis, kad „narkotinės ir psichotropinės medžiagos yra medžiagos, įtrauktos į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus“. Taigi, baudžiamajame įstatyme apibrėžiant, kas yra narkotinė ar psichotropinė medžiaga, apsiribojama teisiniu faktu, kriterijų formulavimą paliekant kitiems įstatymams ar poįstatyminiams teisės aktams.

---

[33] Žiūrėta 2016 spalio 19 d., http://prevencija.lt/pagalbos-resursai/narkotikai-narkotines-ir-psichotropines-medziagos/

[34] Supra note 23, 2 str.

[35] Gottlieb, Dylan S., “American Spirits: The Rise and Fall of Prohibition,“*Journal Of American History* 100, no. 1 (June 2013): 170. *MasterFILE Premier*, EBSCO*host*, doi:10.1093/jahist/jat146.

[36] “Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas,” TAR, 2015 balandžio 1 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/DLuLKPCpos

[37] Oleg Fedosiuk, “Baudžiamoji atsakomybė kaip kraštutinė priemonė (*ultima ratio*): teorija ir realybė,” *Jurisprudencija* 19, 2 (2012), 715-738, https://www.mruni.eu/upload/iblock/e58/017_fedosiuk.pdf

[38] Darius Pranka, *Supra* note 5, p. 17.

Sistemiškai aiškinant NPMKĮ[39] 2 str. 1 p., kuriame pateiktas narkotinių ir psichotropinių medžiagų apibrėžimas, galima įžvelgti „teisinį faktą, [...] medžiagų kilmę, medicininį bei valinį kriterijų“[40]. Medžiaga, nesvarbu, ji gamtinė ar sintetinė, laikoma narkotine ir psichotropine, jei ji atitinka šiuos kriterijus:

1. ji įrašyta į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus kontroliuojamų medžiagų sąrašus (teisinis faktas; sąrašai pagal NPMKĮ 4 str. sudaromi remiantis Lietuvos tarptautinėmis sutartimis);
2. medžiaga sukelia (medicininis kriterijus):
    a. pavojų žmogaus sveikatai arba
    b. sunkų žmogaus sveikatos sutrikimą, kuris pasireiškia asmens psichine ir fizine priklausomybe nuo šios medžiagos;
3. sunkus žmogaus sveikatos sutrikimas arba pavojus žmogaus sveikatai atsiranda dėl:
    a. kenksmingo pačios medžiagos poveikio (medicininis kriterijus) arba
    b. piktnaudžiavimo šia medžiaga (valinis kriterijus).

Šio įstatymo 4 str. 2 d. numatyti trys sąrašai, kuriuose galima įžvelgti tris kriterijų rūšis:

1. pagal medžiagos tipą (šis kriterijus nenumatytas NPMKĮ 4 str. 1 d.):
    a. narkotinės (I ir II sąrašai);
    b. psichotropinės medžiagos (I, II, III sąrašai);
    c. augalai (I, II, III sąrašai);
2. pagal galimybę medžiagą vartoti sveikatos priežiūros tikslams (pirmasis klasifikacijos kriterijus pagal NPMKĮ 4 str. 1 d.):
    a. draudžiama (I sąrašas);
    b. leidžiama (II, III sąrašai);
3. pagal sukeliamus padarinius žmogaus sveikatai, kai medžiaga piktnaudžiaujama (antrasis klasifikacijos kriterijus pagal NPMKĮ 4 str. 1 d., kuriuo taip pat paaiškinama, kodėl visos medžiagos draudžiamos vartoti kitiems nei sveikatos priežiūros tikslams):
    a. žalingi padariniai (I sąrašas);
    b. žalingi padariniai, labai pavojingi žmogaus sveikatai (II sąrašas);
    c. žalingi padariniai, pavojingi žmogaus sveikatai (III sąrašas).

[39] “Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymas,” TAR, 2015 lapkričio 1 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CF3E2829B861/yJLMhFNhxh
[40] Ugnius Savickas, *supra* note 8, p. 15.

Lieka neaišku, kokie yra tokių skirstymų pagrindai. Vadovaujantis logikos mokslu, kuris yra vienas esminių pagalbinių mokslų juridinės technikos taisyklių formulavime[41], loginė klasė yra visuma objektų, turinčių bendrus požymius[42]; klasės turi tarpusavio santykius (subordinacijos, sankirtos ir kt.). Šiuo atveju pagal medžiagos tipą išskiriamos trys draudžiamų medžiagų klasės, tačiau nagrinėjant Lietuvos ir tarptautinių teisės aktų numatytus narkotikų sąrašus (plačiau 1.1.2. skyrelyje), akivaizdu, kad draudžiamų augalų tam tikros dalys pagal tarptautinius teisės aktus arba patys augalai pagal Lietuvos teisės aktus yra narkotinės medžiagos, todėl atskirai skirti augalų klasės nereikėtų, nes būtų dukart paminėtos tos pačios medžiagos: narkotinių medžiagų klasėje ir augalų klasėje. Augalų klasės išskyrimas, manytina, galėjo būti dėl to, kad būtų aišku, jog ir augalai yra narkotinės medžiagos[43].

Taip pat neaišku, pagal kokius kriterijus ir mokslines žinias nustatoma medžiagų keliamo žalingo poveikio žmogaus sveikatai rūšis, kai jomis piktnaudžiaujama. Narkotikai yra draudžiami tik tokiu atveju (privalomas požymis), kai kelia žalingą poveikį žmogaus sveikatai, tačiau kuo skiriasi *žalingi ir pavojingi* padariniai nuo *žalingų ir labai pavojingų* ar, manytina, nuo *labai-labai pavojingų,* nėra išaiškinta. Lietuvių kalbos žodyne *žalingas* reiškia *žalą darantis, kenksmingas*[44], t. y. piktnaudžiaujant medžiaga vienareikšmiškai daroma žala sveikatai, nes visada kyla žalingi padariniai. *Pavojingas* reikšmė – *gresiantis pavojais, grėsmingas, rizikingas*[45], t. y. piktnaudžiaujant medžiaga yra tik *rizikuojama* pakenkti sveikatai, *potencialiai* gali kilti žala sveikatai. Galima daryti išvadą, kad sveikatai žalingas padarinys bet kokiu atveju yra ir sveikatai pavojingas padarinys. Todėl tiek loginiu, tiek teisiniu požiūriu prasmingesnis, aiškesnis kriterijus būtų toks – *pagal žalingą poveikį žmogaus sveikatai, keliantį arba nekeliantį pavojaus asmens gyvybei*.

Mokslininkės E. Gruodytės nuomone medicininiai kriterijai (pavojus žmogaus sveikatai, kenksmingas poveikis, fizinė ir psichinė priklausomybė[46] (plačiau – 1.2.2. skyrelyje)) yra neinformatyvūs, vertybiniai, nes jų neįmanoma konkrečiai ir aiškiai apibūdinti[47]; narkotikų sampratos turinį geriau atskleisti padėtų teisinis kriterijus[48]. Kriterijai, skirti apibrėžti narkotinei ar psichotropinei medžiagai, turi būti objektyvūs ir negali būti subjektyvūs: t. y. valinis kriterijus

[41] Alfonsas Vaišvila, *supra* note 29, p. 235.
[42] Romanas Plečkaitis, *Logikos pagrindai* (Vilnius: Tyto alba, 2004), 238.
[43] Pavyzdžiui, E. Gruodytės disertacijoje augalų klasės neišskyrimas laikytas trūkumu (p. 133).
[44] *Supra* note 21.
[45] *Ibid*.
[46] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 153.
[47] *Ibid.*, p. 134, 150.
[48] *Ibid.*, p. 136, 150.

netinkamas[49], nes konkretaus asmens ar asmenų grupės veikimas ar neveikimas – piktnaudžiavimas tam tikra medžiaga – neturėtų lemti šios medžiagos priskyrimo narkotinei ar psichotropinei.

Minėta, jog Lietuvoje sprendžiant dėl teisės pažeidimo dalyko, taip pat ir kanapių teisinio vertinimo, BK nukreipia į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymą „Dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų patvirtinimo“[50], kuriame nepateikiama narkotinių ar psichotropinių medžiagų samprata, tačiau yra išskiriami trys narkotinių ar psichotropinių medžiagų sąrašai (toliau – ir Lietuvos sąrašai). Pirmasis – „Narkotinės ir psichotropinės medžiagos, draudžiamos vartoti medicinos tikslams“. Antrasis – narkotinės ir psichotropinės medžiagos, leidžiamos naudoti medicinoje, trečiasis – psichotropinės medžiagos, leidžiamos naudoti medicinoje. Augalų grupė poįstatyminiame teisės akte nebeišskiriama. Grafiškai Lietuvos narkotikų sąvokos pavaizduotos priede Nr. 3. Pagrindiniai kriterijai lieka du: draudžiamumas naudoti medicinos tikslams bei žalingų padarinių pavojingumas. Kuo remiantis konkreti medžiaga buvo priskirta vienam ar kitam sąrašui, t. y. kas patvirtino jos galimumą ar negalimumą naudoti medicinos tikslams, sukeliamus žalingus padarinius, lieka neaišku, tačiau akivaizdu, kad narkotinės ir psichotropinės medžiagos sąvokos skiriasi. Lietuvių kalbos žodynuose skirtumai neišryškinti (priedas Nr. 5), tačiau tai padaryti turi šios srities specialistai: Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas atsakė, kad medžiaga priskiriama narkotinėms ar psichotropinėms pagal tarptautinius teisės aktus ir rekomendacijas (priedas Nr. 6).

Taigi, Lietuvoje narkotikams apibūdinti vartojami du teisiniai terminai: narkotinė medžiaga ir psichotropinė. Kiekvieno iš jų tiksli reikšmė ir skirtumai teisės aktuose neatskleisti. Dabartinė narkotikų kontrolės sistema grindžiama diskutuotinais kriterijais: medicininiai neinformatyvūs, valinis subjektyvus. Teisinio kriterijaus trūkumai aptariami kitame šio darbo skyrelyje, kadangi jie atsiskleidžia lyginant Lietuvos ir tarptautinius teisės aktus, kuriais paremtas Lietuvos teisinis reguliavimas, tad jų analizė būtina, siekiant nustatyti kanapių vietą narkotikų kontrolės sistemoje. Be to, neaiškumai galėjo būti sąlygoti netikslaus vertimo iš užsienio į lietuvių kalbą. E. Gruodytė teigia: tiek Europos Sąjungos, tiek JT institucijos susiduria su šia problema ir lyginamųjų tyrimų apsunkinimu[51].

[49] Ugnius Savickas, *supra* note 8, p. 16.
[50] “Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų patvirtinimo,” TAR, 2016 liepos 1 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7B3B40DCD13A/ssCHwUBffN
[51] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 72.

1.1.2. Narkotinės ar psichotropinės medžiagos sampratos tarptautiniuose teisės šaltiniuose probleminiai aspektai

Šiuo metu yra trys pagrindiniai galiojantys tarptautiniai teisės aktai, skirti narkotikų kontrolei. Pirmiausia, 1961 metų JT Bendroji narkotinių medžiagų konvencija[52]. Pagal ją anksčiau buvusios narkotikų kontrolės institucijos sujungtos į vieną – INCB (žr. santrumpų sąrašą)[53]. Vienas iš kontrolės objektų tampa kanapių krūmai ir kiti augalai, turintys narkotinių medžiagų[54]. Konvencijos siekis – įpareigoti valstybes imtis priemonių, kuriomis mažintų konvencijos sąrašuose išvardintų narkotinių medžiagų naudojimą iki medicinos ir mokslo tikslų[55]. 1972 m. protokolu konvencija pakeičiama ir papildoma, numatant galimybę „narkotikais piktnaudžiaujantiems asmenims vietoje nuteisimo ar laisvės atėmimo bausmės skirti jų gydymo, auklėjimo, darbingumo atkūrimo ir grąžinimo į visuomenę priemones“[56]. Konvencijos preambulėje numatytas jos privalomumas rezultatų atžvilgiu ir siekis nedrausti narkotinių medžiagų naudojimo mokslo ir medicinos tikslams (priedas Nr. 7).

Antroji – 1971 metų JT Konvencija dėl psichotropinių medžiagų[57], kuria siekiama riboti sąrašuose išvardintų psichotropinių medžiagų vartojimą iki medicinos ir mokslo tikslų[58]. Joje vietoj nubaudimo ar su juo plėtojama ir žalos mažinimo bei narkomanų grąžinimo į visuomenę politika; neįvardijamos veikos, kurios turėtų būti nusikalstamos: valstybėms paliekama diskrecinė teisė[59].

Trečioji – 1988 metų JT Konvencija dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta[60]. Joje numatytas ir tarptautiniu mastu kontroliuojamas prekursorių bei cheminių medžiagų sąrašas. Be to, analogiškai 1961 ir 1971 JT Konvencijoms[61], „kai padaromas mažareikšmis nusikaltimas, kaip alternatyvą nuteisimui arba nuobaudai Šalys gali numatyti tokias priemones kaip perauklėjimas, darbingumo sugrąžinimas, socialinė reintegracija; jeigu teisės pažeidėjas yra narkomanas, jo gydymas ir tolesnis stebėjimas“[62].

---

[52] “1961 metų Bendroji narkotinių medžiagų konvencija,” TAR, 2001 birželio 15 d., https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.E6D95DC5CFEB
[53] Žiūrėta 2016 spalio 19 d., https://www.incb.org/incb/en/about.html
[54] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 42.
[55] *Ibid*., p. 43.
[56] *Ibid*.
[57] “1971 metų Psichotropinių medžiagų konvencija,” TAR, 2001 birželio 13 d., https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.9151E3EDBE34
[58] Edita Gruodytė, *op. cit*., p. 45.
[59] *Ibid*., p. 46.
[60] “1988 metų JT Konvencija dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta,” TAR, 1998 balandžio 22 d., https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.6DAA1DC0D31E
[61] Edita Gruodytė, *op. cit*., p. 47.
[62] *Supra* note 60, 3 str.

Egzistuoja dar vienas inovatyvus ir nepakankamai dėmesio teisės doktrinoje sulaukęs teisės aktas – 2003 m. Vienos deklaracija[63]. 2003 m. Lietuvos Respublikos Seimas, remdamasis Konvencijomis bei 2002 m. Seimo rezoliucija dėl narkomanijos prevencijos Lietuvoje, išreiškė pritarimą Vienos deklaracijai ir kviečia „organizacijas ir visuomenę paremti šią Deklaraciją“[64]. Įdomu tai, kad Lietuva šiai deklaracijai pritarė griežtai pasisakydama prieš narkotikų legalizavimą ir už narkomanijos prevenciją, gydymą bei draudimus, kurie yra pagrindinis veiksmingos narkotikų kontrolės politikos principas. Kai kurios deklaracijos principinės nuostatos yra kitokios, pavyzdžiui, siūloma dekriminalizuoti narkotikų vartotojus ir imtis efektyvios politikos kovai su narkotikais, nes griežtas dabartinių įstatymų vykdymas neefektyvus (principinių nuostatų vertimas, kurios aktualios šio darbo temai, pateiktas priede Nr. 11). Seimas 2009 m. rezoliucija pasisakė dėl narkotikų kontrolės politikos tęstinumo[65]. Įstatymo leidėjo pozicija liko tokia pati ir ne visiškai atitinka Vienos deklaracijos nuostatas, kadangi jose įvardinamas pakitęs narkomanijos kaip socialinio reiškinio suvokimas ir skatinama teisės normų adaptacija.

Teigiamai vertinama įstatymų leidėjo 2011 m. išreikšta pozicija, kurioje, primenant 2002 m., 2003 m., 2009 m. rezoliucijas bei kitas, akcentuojama pozityvioji pirminė prevencija, priklausomybės ligų gydymas ir nebekalbama apie draudimus ar privalomus apribojimus (santrauka – priede Nr. 12)[66].

PSO teikia techninę pagalbą JT dėl piktnaudžiavimo narkotikais[67]. Anglų kalboje taip pat skiriamos dvi medžiagos ir dėl to INCB pateikia du atnaujinamus sąrašus pagal Konvencijas: narkotinių medžiagų[68] ir psichotropinių[69], įtraukiant įvairius naujus preparatus. Jie padeda šalims įgyvendinti narkotikų kontrolę. Visgi augalai kaip narkotikų klasė atskirai neišskiriami, nes tai diskutuotinas skirstymas logikos požiūriu, todėl ir teisiniu (plačiau – 1.1.1. skyrelyje).

1961 JT Konvencijoje nurodyta: „narkotinė medžiaga – kiekviena gamtinė ar sintetinė medžiaga, įtraukta į I ar II sąrašą“[70]. 1971 JT Konvencijoje numatyta: „psichotropinė medžiaga –

---

[63] “The Vienna Declaration,” Vienna Declaration, 2011, http://www.viennadeclaration.com/wordpress/wp-content/uploads/2011/04/Vienna-Declaration-Download.pdf

[64] “Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl narkotikų kontrolės politikos,” TAR, 2003 kovo 18 d., https://e-tar.lt/acc/legalAct.html?documentId=TAR.A3E26D533DC6&lang=lt

[65] “Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl narkotikų kontrolės politikos tęstinumo,” TAR, 2009 spalio 22 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E65FB90CEC1B

[66] “Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl kryptingos narkotikų, tabako ir alkoholio vartojimo prevencijos ir kontrolės politikos,” TAR, 2011 gruodžio 13 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9B65DEBB0FEF

[67] Žiūrėta 2016 lapkričio 19 d., http://www.who.int/who-un/about/en/

[68] INCB, “List of narcotic drugs under international control,” INCB, 2015, http://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/Yellow_List/54_edition/YL-54th_edition_09_02_2016_EN.pdf

[69] INCB, “ List of Psychotropic Substances under International Control,” INCB, 2016, http://www.incb.org/documents/Psychotropics/greenlist/2016/V1604744_Eng.pdf

[70] *Supra* note 52.

bet kuri [...] sintetinė [...] ar [...] gamtinė medžiaga, įrašyta į I, II, III ar IV sąrašus“[71]. Taigi, Konvencijose apibrėžiant narkotinę ar psichotropinę medžiagą apsiribojama teisiniu kriterijumi, t. y. medžiaga yra narkotinė, jei ji yra narkotinių medžiagų sąraše pagal 1961 JT Konvenciją; psichotropinė – jei ji psichotropinių medžiagų sąraše pagal 1971 JT Konvencija.

UNODC[72] pateikia Daugiakalbį tarptautiniu mastu kontroliuojamų narkotinių ir psichotropinių medžiagų žodyną[73] (toliau – Žodynas). Siekiant išanalizuoti įvairesnius, naujesnius teisės šaltinius bei atsižvelgiant į tai, kad E. Gruodytė nagrinėjo Konvencijų komentarus, toliau bus analizuojamas Žodynas, nedetalizuojant, kuri informacija kartojasi komentaruose. Jame aiškinama, kad narkotinės ir psichotropinės medžiagos skiriamos pagal aukščiau minėtą teisinį kriterijų; bendrine prasme žodžiai „narkotikai“ ir „medžiagos“ yra sinonimai.

Psichotropinių medžiagų sąrašo pakeitimo galimybė numatyta 1971 JT Konvencijos 2 str. 1 d. (detaliai išdėstyta priede Nr. 10), atliekama pagal PSO vertinimą ir bet kurios pasirašiusios šalies iniciatyva. Analogiška sistema yra su narkotinių medžiagų sąrašų keitimu, kuri numatyta 1961 JT Konvencijos 4 str. (priedas Nr. 10). Tačiau iš keitimo sistemos ir joje nurodytų kriterijų taip pat nepavyktų išskirti požymių, pagal kuriuos medžiaga laikoma narkotine, kadangi jie abstraktūs ir nukreipia į medžiagas, jau esančias narkotinių medžiagų sąraše. Pavyzdžiui, medžiaga yra narkotinė, jei ji gali tapti piktnaudžiavimo objektu ir sukelti analogiškas žalingas pasekmes kaip kanapės. Tai neatspindi narkotinių medžiagų skirtumo nuo psichotropinių, nes šios taip pat gali sukelti piktnaudžiavimą ir žalingas pasekmes. Be to, tai nepaaiškina, kodėl kanapė yra narkotinė medžiaga, nes apibrėžimas būtų sudarytas su logine klaida – ydinguoju ratu, tautologija (lot. *circulus in demonstrando (vitiosus), idem per idem,* angl. *circular reasoning*[74]*).* Lietuvos teisės doktrinoje šiuos kriterijus apžvelgė E. Gruodytė[75], tačiau pateikė siūlymą tobulinti narkotinių ir psichotropinių medžiagų apibrėžimą, nedetalizuojant konkrečių išvadų, kas yra narkotinė medžiaga, o kas – psichotropinė[76].

Žodyne pabrėžiama, kad kontroliuojami narkotikai ir jų preparatai tarptautiniu mastu sugrupuoti į 4 sąrašus pagal:

1. potencialų priklausomybės sukėlimą *(dependence potential)*;

[71] *Supra* note 57.
[72] Žiūrėta 2016 lapkričio 19 d., https://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html?ref=menutop
[73] *Supra* note 28.
[74] Romanas Plečkaitis, *supra* note 42, p. 173.
[75] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 138.
[76] *Ibid*., p. 153.

2. polinkio į smurtą arba galimybės sukelti piktnaudžiavimą laipsnį (*abuse liability*)[77];
3. terapinę (gydomąją) naudą (*therapeutic usefulness of the drugs included in them*).

Teigiama, kad narkotikų sąrašai pagal 1961 JT Konvenciją nebūtinai atitinka sąrašų sistemas, naudojamas nacionaliniame įvairių šalių narkotikų teisiniame reguliavime. Toliau pateikiami trumpi paaiškinimai apie Konvencijas:

- 1961 JT Konvencija. Joje narkotinės medžiagos suskirstytos į 2 sąrašus pagal esminį kriterijų – santykį tarp jų:

1. terapinės (gydomosios) naudos (*therapeutic utility*) ir
2. galimybės sukelti piktnaudžiavimą laipsniu[78] (*abuse liability*).

Kriterijus informatyvesnis, lyginant su Lietuvos sistemos kriterijais, bet vis tiek abstraktus ir prie konkrečių medžiagų nenurodoma, kokie tyrimai lėmė jų priskyrimą vienam ar kitam sąrašui. Sąrašai:

I. Sąrašas. Šiems narkotikams taikomas Konvencijos standartinis režimas.
II. Sąrašą sudaro narkotikai, kurie yra laikomi mažiau keliantys piktnaudžiavimą (angl. *less liable to abuse*) ir yra plačiau naudojami medicinoje.
III. ir IV sąrašai yra papildomi. Jie apima, atitinkamai, narkotikų preparatus iš I ir II sąrašo, skirtus teisėtam naudojimui medicinos tikslams. Atrinkti narkotikai iš I sąrašo laikomi kaip turintys itin pavojingas savybes ir labiau ribotą terapinę (gydomąją) naudą.

- 1971 JT Konvencija. Joje psichotropinių medžiagų kontrolės sistema yra paremta narkotinių medžiagų kontrolės sistema. Medžiagos suskirstytos į 4 atskirus sąrašus, priklausomai nuo kintančio santykio tarp:
    1. terapinės (gydomosios) naudos (I sąrašas – maža nauda, IV – didelė) ir
    2. pavojaus visuomenės sveikatai laipsnio dėl galimo piktnaudžiavimo minėtomis medžiagomis (I sąrašas – didelis pavojus, IV – mažas).

Atitinkamai, I sąraše esančioms medžiagoms taikoma griežčiausia kontrolė.

---

[77] „*FDA Guidelines define abuse liability as "the likelihood that a drug with psychoactive or central nervous system (CNS) effects will sustain patterns of non-medical self-administration that result in disruptive or undesirable consequences*""
Carter, Lawrence P., and Roland R. Griffiths, "Principles of laboratory assessment of drug abuse liability and implications for clinical development," *Drug & Alcohol Dependence* 105, (December 2, 2009): S14-S25. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2763984/

[78] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 137.

Konvencijų numatyta narkotikų kontrolės sistema grafiškai pavaizduota priede Nr. 4., siekiant aiškumo ir galimybės vaizdžiai palyginti su Lietuvos sistema. Išryškėja skirtumai. Pirma, nors Lietuvos narkotikų sąrašai sudaromi remiantis Konvencijomis[79], kuriose pagrindiniai kriterijai kaip ir Lietuvoje yra teisinis bei medicininis, tačiau Konvencijose patys medicininiai kriterijai yra informatyvesni, „nes pabrėžiamas potencialios žalos laipsnis, kai Lietuvoje tenurodomas jų žalingas poveikis“[80] ir subjektyvus valinis kriterijus. Be to, Konvencijos įpareigoja nedrausti narkotikų vartojimo medicinos tikslams, tačiau Lietuvoje I sąraše esančios medžiagos draudžiamos naudoti medicinos tikslams.

Antra, tam tikrais atvejais skirtingo pavojingumo medžiagos iš 1961 JT Konvencijos I ir II sąrašų įrašomos į vieną tą patį Lietuvos sąrašą; į kai kuriuos sąrašus (matyti priede Nr. 3) patenka medžiagos iš visų Konvencijų sąrašų, nors jos yra įvairaus pavojingumo. Dėl šios priežasties E. Gruodytė teigia, kad Lietuvoje narkotikų skirstymas yra painus ir nėra visiškai aišku, kuo jis paremtas[81]. Nelogiška, kad tam tikros medžiagos pavojingumas JT Konvencijose pagal analogiškus kriterijus vertinamas kitaip nei Lietuvoje, todėl ir teisinis kriterijus netinkamas.

Pačių Konvencijų panašumai ir skirtumai analizuoti 2003 m. E. Gruodytės disertacijoje. Pagrindiniai skirtumai – pagal dalyką, kuris nėra visiškai aiškus; pagal tikslus ir veikų sąrašus (1961 ir 1971 Konvencijomis „siekiama apriboti narkotikų vartojimą medicinos ir mokslo tikslais“[82], 1988 – kovoti su neteisėta apyvarta). Visose Konvencijose „pasisakoma dėl būtinybės gydyti narkomanus“[83].

Apibendrindama svarbiausius narkotikų kontrolės tarptautinius teisės aktus, E. Gruodytė dar 2003 m. pastebi, kad reikėtų priimti vieningą ir patobulintą dokumentą, nes šiuo metu vien pagrindinių yra keturi, o tai lemia painumą[84]. Tiek Lietuvoje, tiek Konvencijose narkotikams apibūdinti vartojami terminai narkotinė medžiaga ir psichotropinė. Siekiant nustatyti, ar medžiaga yra narkotinė ar psichotropinė, apsiribojama teisiniu kriterijumi, t. y. kokiame sąraše – narkotinių ar psichotropinių medžiagų – ji yra įrašyta. Medžiaga priskiriama 1 arba 2 iš 4 narkotinių medžiagų sąrašų pagal 1961 JT Konvenciją arba 1 iš 4 psichotropinių pagal 1971 JT Konvenciją, priklausomai nuo teigiamų ir neigiamų savybių visumos. Pastaroji nustatoma abstrakčiais kriterijais, bet informatyvesniais nei esančiais Lietuvos narkotikų

[79] *Supra* note 50.
[80] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 137.
[81] *Ibid*., p. 140.
[82] *Ibid*., p. 171.
[83] *Ibid*., p. 72.
[84] *Ibid*., p. 48.

kontrolės sistemoje, kurioje visos draustinos medžiagos priskiriamos 1 iš 3 sąrašų. Konvencijos įpareigoja nedrausti narkotikų vartojimo medicinos tikslams, tačiau Lietuvoje I sąraše esančios medžiagos draudžiamos naudoti medicinos tikslams. Narkotikų teisinis reguliavimas turi atitikti teisėkūros principus, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo bei teisės doktrinos formuojamus kriterijus, siekiant užtikrinti asmens teisių ir laisvių ribojimo pagrįstumą. Šiame darbe aktualu nustatyti tik kanapių vietą narkotikų kontrolės sistemoje Lietuvoje ir tarptautiniuose teisės aktuose, tačiau darytina išvada, kad teisės doktrinoje turi būti išsamiai ir neginčytinai atskleista narkotinių ir atskirai psichotropinių medžiagų samprata bei šių sąvokų santykis, siekiant nepažeisti reikalavimų teisiniams terminams ir reguliavimui. Svarbu paminėti, kad nors Lietuva neturi teisės savarankiškai keisti narkotikų sąrašų, tačiau gali inicijuoti sąrašų pakeitimus ir papildymus[85], o tai reiškia, jog Lietuvos teisės doktrinoje aktualu nagrinėti ir nustatyti konkrečios medžiagos pavojingumą, tame tarpe ir kanapių.

1.2. Kanapių vieta narkotinių ar psichotropinių medžiagų sampratoje ir teisinė atsakomybė už veikas, susijusias su disponavimu kanapėmis

1.2.1. Kanapių vieta bei pavojingumo vertinimas narkotinių ir psichotropinių medžiagų sampratoje tarptautinės ir Europos Sąjungos bendruomenės požiūriu

Konvencijose, Žodyne ir INCB pateiktame narkotinių medžiagų sąraše apibūdinamos įvairios medžiagos, tarp jų ir kanapės:

- Kanapės. Natūralus produktas, sąrašas I ir IV *(1961)*[86]
- Kanapių aliejus, ekstraktai ir jos tinktūros*, sąrašas I (1961)*[87]
- Kanapių derva*, sąrašas I, IV (1961)*[88].

Pagal 1961 JT Konvenciją kanapėms kaip medžiagoms, esančioms I ir IV sąraše, taikomos nuostatos detaliai aprašytos priede Nr. 7. Pagal 1988 JT Konvenciją – priede Nr. 9. Pagal 1971 JT Konvenciją – priede Nr. 8., nors joje kanapių nėra, bet yra, kaip vėliau aiškinama, šiai temai aktualios psichotropinės medžiagos:

---

[85] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 141.

[86] Pagal Žodyną narkotine medžiaga kanapėmis laikomos ne visos augalo antžeminės dalys, bet tiktai kai kurios: kanapės augalo galvutės su žiedais arba vaisiais (išskyrus sėklas ir lapus, jeigu tarp jų nėra galvučių), iš kurių nebuvo išgauta derva, nesvarbu, kaip jos būtų įvardytos.

[87] Pagal Žodyną tai koncentratas ir kanapių išgaunamo ekstrakto ir kanapių ar jos dervos ir dažniausiai turintis sudėtyje augalinio aliejaus.

[88] Pagal Žodyną tai atskirta kanapių derva, neapdorota ar išgryninta, išgaunama iš kanapės augalo.

- I sąraše: tetrahidrokanabinolis (THC);
- II sąraše: dronabinolis ir delta-THC.

Taigi, Konvencijose kanapės yra tarp pavojingiausių medžiagų, tačiau sąrašai sudaryti pakankamai seniai ir kai kuriuose šaltiniuose teigiama, kad kanapių pavojingumas buvo pervertintas[89]. PSO rengia naują kanapių apžvalgą[90]. Vis tik negalima drausti kanapių naudojimo mokslo ir medicinos tikslams. Valstybės gali nustatyti tokį teisinį reguliavimą kaip Olandijoje, kurioje kanapių pardavimas, įsigijimas ir laikymas asmeniniam vartojimui griežtai ribotais kiekiais (iki 5 g) ir sąlygomis toleruojamas, vadovaujantis persekiojimo tikslingumo principu: pagal 1988 JT Konvencijos 3 str. 1 d. „*Olandijoje kanapių pardavimui ir disponavimui asmeninio vartojimo tikslais taikoma tolerancijos politika, grindžiama skirtumu tarp vadinamųjų sunkiųjų narkotikų, kurie kelia nepriimtiną pavojų sveikatai, ir vadinamųjų lengvųjų narkotikų (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2010 m. gruodžio 16 d. sprendimas byloje Josemans, C-137/09, 12-22 punktai).“ [...] Tolerancijos politika apima nustatytas sąlygas atitinkantį kanapių pardavimą ir pirkimą „coffee shops“ [...], priklausančiose viešojo maitinimo įstaigų kategorijai.“*[91]

Konvencijose numatytos „apsauginės normos“ (angl. *safeguard clauses*)[92], kurių pagrindinis tikslas – suteikti valstybėms diskrecines teises nacionaliniuose įstatymuose nustatyti atsakomybę už Konvencijose įvardintas veikas, pačioms pasirinkti Konvencijose keliamų tikslų įgyvendinimo modelius[93]. „1988 m. Konvencijos 3 str. išvardytos neteisėtos veikos (išskyrus konvencijoje daromas išlygas dėl narkotikų vartojimo ir jų turėjimo asmeninėms reikmėms) visais atvejais turi būti priskirtos baudžiamosios teisės reguliavimo sričiai, o šalims paliekama teisė spręsti tik dėl išvardytų veikų statuso“[94], t. y. baudžiamojo nusižengimo ar nusikaltimo. Analogiškai numatyta 1961 JT Konvencijos 36 str. (priedas Nr. 7), 1971 JT Konvencijos 20 str. (priedas Nr. 8). Teisės doktrinoje ir oficialiuose šaltiniuose apibendrinama, kad narkotikų (taip pat ir kanapių) saugojimo, įsigijimo ir kultivavimo asmeniniam naudojimui kriminalizavimas yra labiau valstybių teisė nei pareiga[95]; valstybė atitiks minimalius Konvencijų reikalavimus, jei

[89] EMCDDA, “ A cannabis reader: global issues and local experiences: Volume 1,” 2008, 109, http://www.emcdda.europa.eu/publications/monographs/cannabis
[90] World Health Organization, Expert Committee on Drug Dependence, “Thirty-seventh report,” 2016, 32, http://apps.who.int/medicinedocs/documents/s22384en/s22384en.pdf
[91] “Kauno apygardos teismo 2012 m. birželio 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-218-81/2012,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/391501?nr=1
[92] EMCDDA, *op. cit.*, p. 103-104.
[93] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 79-80.
[94] *Ibid*.,p. 81.
[95] *Ibid*.,p. 88.

pasirinks nebausti už minėtas ir kitas jos nuomone mažo pavojingumo veikas[96]. Tai, kad neprivalu kriminalizuoti mažareikšmių veikų su nedideliais kiekiais narkotikų, pastebėjo ir D. Pranka[97]. Pagal 1961 JT Konvenciją valstybė gali nedrausti kitų nei pluoštinės kanapių rūšių kultivavimo, jei mano, kad tai nebūtina apsaugoti visuomenės sveikatai ir užkirsti kelią nelegaliai prekybai, bet tuomet turi įsteigti auginimą ir produktų panaudojimą kontroliuojančią instituciją, kuri užtikrintų teisėtumą.

Siekiant nustatyti kanapių vietą narkotinių ir psichotropinių medžiagų sampratoje[98], matyti, kad kanapės yra narkotinė medžiaga. Pagal įvairius teisės šaltinius[99] ir PKĮ 2 str. narkotinė kanapė turi svaiginantį poveikį dėl joje esančios natūralios psichiką veikiančios medžiagos tetrahidrokanabinolio (THC)[100], kuris pagal 1971 JT Konvenciją yra psichotropinė medžiaga. Pluoštinės kanapės nepriskiriamos draudžiamoms narkotinėms medžiagoms, kadangi jose esantis THC kiekis toks mažas, jog nesukelia apsvaigimo. Taigi, kanapė priskiriama draudžiamoms narkotinėms medžiagoms, jei jos sudėtyje yra draudžiamas (didesnis nei nustatyta) THC kiekis.

Remiantis kanapių pavyzdžiu, tarp sąvokų narkotinė ir psichotropinė medžiaga egzistuoja sankirtos santykis, grafiškai pavaizduotas priede Nr. 13. Kai kurie narkotikai yra tik psichotropinės medžiagos (sintetiniai kanabinoidai); kai kurie narkotikai yra tik narkotinės medžiagos (heroinas); kai kurios medžiagos yra narkotinės ir psichotropinės, kadangi nesant joje pakankamo kiekio psichotropinės medžiagos ji nelaikoma ir narkotine bei atvirkščiai (kanapė, kurioje yra draudžiamas THC kiekis). Teisiniu požiūriu nėra tokių kanapių, kurios būtų narkotinės, bet neturėtų nustatyto kiekio psichotropinės medžiagos, arba būtų su draudžiamu kiekiu psichotropinės medžiagos, bet nebūtų narkotinės. Todėl jei pas asmenį bus randama kanapių, kurios turi draudžiamą kiekį THC, asmuo bus apkaltintas turintis ir psichotropinių, ir narkotinių medžiagų. Jei randamas toks pats kiekis išgrynintos natūralios THC medžiagos, jo veikos pavojingumas beveik nesiskirtų, kadangi medžiagos svaiginamasis poveikis būtų toks pats, ir būtų traktuojama, kad jis turi psichotropinės medžiagos, kuri yra ir narkotinė, nes natūralus THC yra kanapės dalelytės. Taigi, veikos, susijusios su disponavimu kanapėmis, siejamos tiktai su disponavimu narkotine ir kartu psichotropine medžiaga, kuri fiziškai nesiskiria. Skirstymo

[96] INCB, "E/INCB/2007/1," 2007, 6, http://www.incb.org/documents/UNGASS_CONTRIBUTION/ChpI-AR2007_E.pdf
[97] Darius Pranka, *supra* note 5, p. 1518.
[98] Pavyzdžiui, amfetaminas, LSD, Bromazepam, Xanax yra psichotropinės medžiagos, tačiau narkotinių medžiagų sąraše jų nėra. Heroinas yra narkotinė medžiaga.
[99] EMCDDA, *supra* note 89, p. 103.
[100] "Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymas," TAR, 2016 balandžio 1 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4334D941D3DC/bBnTbVedsb

pagrindas, tinkantis visoms medžiagoms, lieka neaiškus, tačiau kanapės atžvilgiu tai yra sankirtos santykis.

Teisės doktrinoje galima rasti tokių išvadų: „subjektas yra baudžiamas pagal tą patį BK straipsnį ar jo dalį, neatsižvelgiant į kokį sąrašą patenka nusikalstamos veikos dalykas (narkotinės ar psichotropinės medžiagos), kurių žala žmogaus sveikatai yra labai skirtinga“[101]. Vis dėlto kanapės atžvilgiu esantis sankirtos santykis nedaro šios medžiagos pavojingesne nei heroinas (1.2.2. skyrelis). Aiškus narkotinių ir psichotropinių medžiagų atskyrimas naudingas teisės teorijos mokslui, nes padėtų išvengti nepagrįstų ar ne visais atvejais tinkančių išvadų formulavimo ir painumo.

Pagal INCB kontrolės aprašą kai kurie kontroliuojami THC izomerai, t. y. *Delta-9-tetrahydrocannabinol* ir jo *stereochemical variants,* 1991 metais buvo perkelti iš I sąrašo į II sąrašą, atsižvelgiant į jų panaudojimo medicinoje galimybę; valstybės skatinamos reguliariai įvertinti kitas medžiagas ir perduoti informaciją INCB[102]. 2003 m. PSO rekomendavo visus THC perkelti į IV sąrašą[103]. Taigi, THC pavojingumas mažas ir jis gali būti tiriamas, naudojamas medicinoje.

Pažymėtina, kad siekiant nustatyti kanapės svaiginamąjį poveikį, aktualus ne tik THC, bet ir jo santykis su kitais kanabinoidais. Kuo didesnis THC ir kanabinolio (CNB) kiekis kanapėje ir kuo mažesnis kanabidiolio (CBD), t. y. santykis (THC+CNB)/CBD, tuo ji sukelia didesnį apsvaigimą: pasiekti norimą apsvaigimo laipsnį pakanka mažesnio kanapių kiekio (svorio). CBD atsveria dalį nepageidaujamo THC poveikio[104]. Todėl JT metodinėse rekomendacijose taip pat skatinama nustatyti aprašytą kanabinoidų santykį[105], nustatant, ar kanapė pluoštinė, ar narkotinė.

Konvencijų nuostatose, minėta, šalims palikta nemažai diskrecinių teisių, įgyvendinant Konvencijų tikslus. Tuo pasinaudojo Portugalija[106], kurios narkotikų teisinis reguliavimas detaliai aprašytas priede Nr. 14. Šioje šalyje siekiama atgrasyti nuo narkotikų

---

[101] Ugnius Savickas, *supra* note 8, p. 19.
[102] Secretariat of the INCB, “Psychotropics Control Section Training material Control of psychotropic substances,” 2015, https://www.incb.org/documents/Psychotropics/training-materials/Training_Material-ENG-2015-04196.pdf
[103] EMCDDA, *supra* note 89, p. 105.
[104] Niesink, Raymond J. M., et al,“Potency trends of Δ9-tetrahydrocannabinol, cannabidiol and cannabinol in cannabis in the Netherlands: 2005-15,” *Addiction* 110, no. 12 (December 2015): 1941-1950. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=d9b87869-682e-453d-a0b9-c8cb5426dd64%40sessionmgr103&vid=0&hid=101&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=110900821
[105] Laboratory and Scientific Section, UNODC, *supra* note 18, p. 20.
[106] “Statement by Mr. Werner Sipp, President, INCB,” http://www.incb.org/documents/Speeches/Speeches2016/INCB_side_event_POR.pdf

vartojimo netaikant bausmių, t. y. įsteigta speciali institucija – Atkalbinėjimo nuo piktnaudžiavimo narkotikais komisija (CDT). Čia narkotikų įsigijimas, laikymas ne medicinos tikslams ir asmeniniam vartojimui yra neteisėti, kadangi nors dėl šių veikų nevykdomas baudžiamasis persekiojimas, tačiau įpareigojama pasinaudoti CDT pagalba. INCB pažymėjo, kad Portugalijos narkotikų politikos pavyzdys gali būti naudingas kitoms šalims ir laikomas vienu geriausiu, nes yra visiškai įgyvendintos Konvencijų nuostatos, koncentruojamasi į sveikatą, gerovę, taikomas visapusiškas, integruotas požiūris, paremtas proporcingumo ir žmogaus teisių gerbimo principais; viso to rezultatas – kontroliuojamas disponavimas narkotikais, jo nelegalizuojant (daug valstybių pasirinko tiesiog „dekriminalizuoti“ narkotikų naudojimą asmeniniams tikslams sumažinant ar eliminuojant bausmę, tačiau nepasiūlant alternatyvių priemonių). Vis tik skirtingos šalys turi skirtingas narkotikų vartojimo ir priklausomybės problemas, todėl vienos valstybės modelis negali būti paprastai perkeltas kitai[107].

Pakankamai laisvą kanapių teisinį reguliavimą atspindi teisėto kanapių produktų suvartojimo statistiniai kiekiai. Pagal INCB publikuotą šaltinį visuotinė teisėta kanapių produkcija 2014 m. buvo 57.3 tonos; rekordas – 2012 m. 77.4 tonos. Jame be kita ko teigiama, kad tikėtina, jog teisėtos kanapės produkcijos kiekiai augs artimiausius metus. Teisėtas kanapės vartojimas ženkliai augo nuo 2000 m., kai vis daugiau ir daugiau valstybių pradėjo naudoti kanapės produktus ir (ar) ekstraktus medicinos ir mokslo tyrimams[108]. Kanapių ir jų preparatų naudojimas medicinos tikslams leidžiamas daugelyje valstybių[109].

Kai kurios valstybės, pavyzdžiui, Urugvajus (pirmoji valstybė, ratifikavusi Konvencijas ir legalizavusi disponavimą kanapėmis), JAV valstijos (Koloradas, Vašingtonas ir kitos), pažeidžia Konvencijų nuostatas, legalizuodamos kanapių vartojimą rekreaciniais tikslais[110], ir dėl to išreiškiamas INCB susirūpinimas pabrėžiant, kad kanapės kelia priklausomybę, veikia fundamentalias smegenų funkcijas, IQ potencialą, darbingumą, blogina vairavimo įgūdžius, o kanapių rūkymas yra labiau kancerogeninis nei tabako[111]. Vis dėlto vis daugiau valstybių ir JAV valstijų mano, kad kanapės nėra tokios pavojingos, kad būtų

---

[107] *Supra* note 106.

[108] Žiūrėta 2016 spalio 30 d., https://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/Technical-Publications/2015/drugs_EFS.pdf

[109] World Health Organization “34th ECDD 2006/4.2 dronabinol,” 2006, http://www.who.int/medicines/areas/quality_safety/4.2DronabinolCritReview.pdf

[110] United Nations Information Service “UNIS/NAR/1197,” 2014 kovo 4 d., https://www.incb.org/documents/Publications/PressRelease/PR2014/press_release_04032014.pdf

[111] United Nations Information Service “UNIS/NAR/1190,” 2013 gruodžio 11 d., http://www.incb.org/documents/Publications/PressRelease/PR2013/press_release_111213.pdf

kriminalizuotos[112]. Jau seniai gydytojas M. Gossopas apibendrino, kad „tai vienas iš mažiausiai toksiškų narkotikų“[113].

Urugvajaus įstatymų leidžiamosios valdžios poziciją kanapių atžvilgiu ir siekį šitokiu būdu mažinti nusikalstamumą INCB Prezidentas įvertino kaip rėmimąsi nepatikima prielaida[114]. Jis jau anksčiau perspėjo, kad šiuo metu nelegalioje rinkoje pasirodė labai stipriai veikianti kanapių „rūšis“: panaudojus technologinę pažangą, t. y. sintetiniu būdu, buvo padidintas THC kiekis kanapėje. Todėl kanapių *juodoji* rinka šiais laikais yra daug pavojingesnė nei buvo 1960-aisiais ar 1970-aisiais[115]. Kanapių su didesne THC koncentracija auginimo tendencija pastebėta ir JT rekomendacijose[116]. Nuo sintetinių kanabinoidų Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro duomenimis galima mirti[117], priešingai nei nuo natūralių kanapių, kurių perdozuoti ir dėl to mirti tikimybės nėra[118], nes jos veikia kitus receptorius nei opioidai[119].

INCB Prezidentas paminėjo ne legalios, bet juodosios kanapių rinkos padidėjusį pavojingumą. Šio darbo autorės nuomone, jei šalyje nėra legalios kanapių rinkos, tuomet automatiškai visų rūšių kanapių, kaip ir kitų draudžiamų narkotikų, apyvarta, auginimas, vartojimas tampa neteisėti ir yra „paliekami“ juodajai rinkai, kuri realiai nėra kontroliuojama. Analizuojant situaciją iš bet kokių narkotikų pasiūlos, t. y. platintojo perspektyvos, matyti, kad jis vertina riziką būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn[120], todėl yra suinteresuotas išradinėti naujas narkotikų rūšis: pirmiausia tokias, kurių reikia mažesnio kiekio norimam apsvaigimui sukelti (mažesnis narkotiko kiekis logiškai reiškia mažesnę gresiančią bausmę ar baudą tiek jam, tiek narkotikų įgijėjui, jei šalyje nevertinamas medžiagos svaiginamasis poveikis). Antra, išradinėja tokias, kurios dar nespėtos įtraukti į narkotikų sąrašus ir tapti teisinės atsakomybės

---

[112] Government of Canada, “Toward the legalization, regulation and restriction of access to marijuana, Discussion paper, Task Force on Marijuana Legalization and Regulation,” 2016, 3, http://healthycanadians.gc.ca/health-system-systeme-sante/consultations/legalization-marijuana-legalisation/alt/legalization-marijuana-legalisation-eng.pdf

[113] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 18.

[114] United Nations Information Service, *supra* note 111.

[115] United Nations Information Service, “UNIS/NAR/1153,” 2012 lapkričio 15 d., https://www.incb.org/documents/Publications/PressRelease/PR2012/press_release_151112.pdf

[116] Laboratory and Scientific Section, UNODC, *supra* note 18, p. 1, 5.

[117] EMCDDA, “Synthetic cannabinoids in Europe,” 2016 gegužės 31 d., http://www.emcdda.europa.eu/topics/pods/synthetic-cannabinoids

[118] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 18.

[119] Guzmán, Manuel, “CANNABINOIDS: POTENTIAL ANTICANCER AGENTS,” *Nature Reviews Cancer* 3, no. 10 (October 2003): 745-755, *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/14570037?dopt=Abstract

[120] Sigitas Justinas Pečkaitis ir Edita Gruodytė, *supra* note 3, p. 16.
Beau Kilmer “The 10 Ps of Marijuana Legalization,” 2015 birželio 22 d., http://www.rand.org/blog/2015/06/the-10-ps-of-marijuana-legalization.html

dalyku. Todėl reikia ieškoti būdų, kaip sumažinti kanapių pasiūlą ir atitinkamai paklausą juodojoje rinkoje, tuo pačiu mažinant norą išrasti „stipresnes“ kanapių rūšis.

Analizuojant situaciją iš paklausos perspektyvos, kanapės buvo[121] ir šiuo metu yra vienas iš labiausiai paplitusių narkotikų[122]. Tai reiškia, kad labai daug žmonių nori vartoti kanapes ir nemano, kad tai pavojinga. Jei valstybėje veikia tiktai juodoji kanapių rinka, tai visi šie žmonės (potencialūs teisės pažeidimo subjektai) kreipiasi į juodąją rinką (į kitus potencialius teisės pažeidimo subjektus) ir kiekvieną kartą nenorėdami arba kartais nežinodami rizikuoja nusipirkti ne natūralią kanapę (pažeidimo dalyką), bet vienareikšmiškai pavojingesnę sintetintą kanapę, ir mirti to nežinodami. Be kita ko, dėl didelio kanapių vartojimo paplitimo ir jų pirkimo reikšmingai finansuojama juodoji rinka. Statistiniai duomenys tik patvirtina faktą, kad griežtos baudžiamosios priemonės ir problemos sprendimas visų rūšių kanapių vartojimą nukreipiant į nelegalią rinką, nediferencijuojant baudžiamosios atsakomybės pagal narkotikų rūšį (natūralių ar sintetintų kanapių), yra visiškai neefektyvu ir netgi pavojinga šiais laikais. Be to, pagal teisės doktriną paplitusio reiškinio kriminalizavimas dirbtinai kuria „kriminalinę visuomenę“, formuoja visuomenės požiūrį į baudžiamąjį įstatymą kaip į nerealų mistinį reiškinį[123]. Todėl vienareikšmiškai būtina atrasti naujovišką ir efektyvų teisinį reguliavimą, kuris pirmiausia neskatintų juodojoje rinkoje išradinėti naujų labiau svaiginančių kanapės rūšių, siektų apsaugoti norinčius vartoti kanapes asmenis nuo neatsakingų poelgių, rizikuojant juodojoje rinkoje nusipirkti pavojingesnes medžiagas nei norėta, mažintų organizuoto nusikalstamumo finansavimą ir kt.[124] Efektyvios narkotikų kontrolės siekis, minėta, pabrėžiamas ir Vienos deklaracijoje. Teisės doktrinoje teigiama: „kriminalizavimo nauda turi būti didesnė už kriminalizavimo žalą; galutinė nauda turi viršyti visuomenės išlaidas ir kitus trūkumus“[125]. Tad analizuotinas kitų valstybių teisinis reguliavimas.

Vienas iš kanapių teisinio reguliavimo būdų – diferencijuoti baudžiamąją atsakomybę pagal narkotikų rūšį ir kenksmingumą sveikatai (kanapės ir kiti)[126]. Jis paplitęs kitose

[121] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 13.
[122] Žiūrėta 2016 lapkričio 15 d., http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/cannabis
[123] Gintaras Švedas, “Veikos kriminalizavimo kriterijai: teorija ir praktika,” *Teisė* 82 (2012), 19, http://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/viewFile/114/82
[124] Vienos deklaracijoje taip pat pabrėžiama, kad organizuotas nusikalstamumas lobsta dėl neefektyvios narkotikų politikos. Daugiau argumentų, kodėl reikia ieškoti efektyvesnio teisinio reguliavimo, galima rasti: Government of Canada, *supra* note 112.
[125] Gintaras Švedas, *op. cit.*, p. 16.
[126] Pastebėta, kad trūksta diferencijavimo ir siūlomos alternatyvios priemonės baudžiamosioms: EMCDDA, *supra* note 89, p. 109.

valstybėse[127] (priedas Nr. 19), tačiau nėra iki galo veiksmingas, nes nemažina noro išradinėti į narkotikų sąrašus neįtrauktų medžiagų ar stiprinti esamas, t. y. pasiūla ir paklausa kitiems narkotikams nei kanapės mažėja, bet pasiūla vis dar suinteresuota išradinėti naujas medžiagas ir mažinti gresiančios teisinės atsakomybės grėsmę. Antras – diferencijuojant baudžiamąją atsakomybę pagal narkotikų rūšį, kartu dekriminalizuoti natūralių kanapių laikymą, gabenimą, vartojimą ir auginimą mažais kiekiais asmeniniams poreikiams, kriminalizuojant neteisėtą apyvartą, kaip numatyta daugelyje Europos valstybių[128]. Tokiu būdu asmuo nebus suinteresuotas pirkti neaiškios kokybės kanapes juodojoje rinkoje ir rizikuoti teisine atsakomybe už dalyvavimą neteisėtoje apyvartoje, nes gali pats užsiauginti aiškios kokybės kanapę ir nerizikuoti nei savo fizine, nei „teisine“ sveikata. Todėl efektyviai mažinama nelegalių ir neaiškios kokybės kanapių paklausa, atitinkamai stipriai mažėja pasiūla ir noras išradinėti stipriau veikiančias kanapes. Taip yra Ispanijoje: čia veikia kanapių socialiniai klubai[129], kurių egzistavimas nekelia tos rizikos, kurią keltų legalioje rinkoje veikiančios pelno siekiančios organizacijos. Šį ir kitus legalaus kanapių tiekimo modelius aptaria EMCDDA[130]. Trečias būdas – legalizuoti kanapių vartojimą (galimos mažiausiai 4 kryptys[131]), sekant Olandijos ar dar liberalesniu Urugvajaus pavyzdžiu. Valstybė pradeda kontroliuoti kanapių rinką, surenka mokesčius, neskatina išradinėti sintetinių kanabinoidų, nes galima dalyvauti teisėtoje apyvartoje, nelieka intereso rizikuoti nei pirkėjui, nei pardavėjui, iš tiesų mažėja statistinis nusikalstamumas. Visgi greičiausiai didėja bendras kanapių vartojimo kiekis, nes legali rinka suinteresuota skatinti pirkimus, didinti pardavimus ir kt.[132], į ką būtina atsižvelgti[133] (tai kriminologijos mokslo dalykas).

Analizuojant ES teisės aktus, svarbiausias yra 2004 m. spalio 25 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2004/757/TVR, nustatantis būtiniausias nuostatas neteisėtos prekybos narkotikais srityje[134], kurio esminės nuostatos pateiktos priede Nr. 15. Pagal jį asmeninio narkotikų naudojimo kriminalizavimas yra valstybės diskrecinė teisė. Viename ES Teisingumo Teismo

---

[127] EMCDDA, “Legal topic overviews: possession of cannabis for personal use,” 2012 sausio 26 d., http://www.emcdda.europa.eu/legal-topic-overviews/cannabis-possession-for-personal-use

[128] *Ibid*.

[129] Bushan, Apama, “Note: an evaluation of the effects of the legalization of marijuana in Colorado and Washington from an international law perspective,” *Canada-United States Law Journal* 39, 197, *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2527&context=cuslj

[130] EMCDDA, “Models for the legal supply of cannabis: recent developments,” 2016 gegužės 31 d., http://www.emcdda.europa.eu/topics/pods/legal-supply-of-cannabis

[131] EMCDDA, “Cannabis policy: status and recent developments,” 2016, http://www.emcdda.europa.eu/topics/cannabis-policy

[132] *Ibid*.

[133] Government of Canada, *supra* note 112, p. 9, 12, 13.

[134] “2004 m. spalio 25 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2004/757/TVR,” Eurlex, 2004, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32004F0757

sprendime teigiama: „*ekspertė nurodė, kad tirtos kanapės buvo pluoštinės, jokio pavojaus sveikatai nekelia, iš jų chemiškai išgauti narkotinių medžiagų neįmanoma ir kad kanapės kelia pavojų sveikatai, kai veikliosios narkotinės medžiagos kiekis yra 0,5–5 %.*“ Tai reiškia, kad THC kiekis iki 0,5 % laikytinas nekeliančiu pavojaus sveikatai ir į tai turi būti atsižvelgiama, kuriant teisinį reguliavimą. Manytina, kad vidutiniškai kanapėse yra 12-20 % THC[135].

E. Gruodytė teigia, kad „nusikaltimai, susiję su narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, priskiriami tarptautinio pobūdžio nusikaltimams [...]. 1988 metų JT Konvencijos preambulėje „pripažįstama, kad neteisėta apyvarta yra tarptautinė nusikalstama veika““[136]. Pažymėtina, kad pagal dabartinę tarptautinę baudžiamąją teisę tarptautinis nusikaltimas ir tarptautinio pobūdžio nusikaltimas yra skirtingos sąvokos. Tarptautinio pobūdžio nusikaltimams priskiriama „narkotinių ir psichotropinių medžiagų gamyba ir platinimas (1961 JT Konvencija, 1988 JT Konvencija)“[137]. BK 7 str. numatyta, kad už nusikaltimus, numatytus BK 259–269 str. „atsakomybė numatyta tarptautinių sutarčių pagrindu“. Taigi, tai yra tam tikrais atvejais tarptautinio pobūdžio nusikaltimai.

Taigi, E. Gruodytė išskiria E. Gasanovo pastabą, aktualią ir šiomis dienomis: kuriant vieningą tarptautinį teisės aktą narkotikų kontrolei, reikia atsižvelgti į: „šiandienines tendencijas, t. y. pakeisti kanapių ir jų preparatų vietą sąrašuose, kadangi jau nustatytos savybės, leidžiančios jas taikyti medicinoje, o pagal pavojingumą žmogaus sveikatai tai vienas iš švelniausių narkotikų“[138].

Taigi, neaišku, kodėl buvo nuspręsta svaiginančias kanapių dalis, aliejų, ekstraktus ir jos tinktūras, dervą priskirti narkotinių medžiagų I ir IV sąrašui, o THC – psichotropinių medžiagų I ir II sąrašui. Kanapių atžvilgiu tarp sąvokų narkotinė ir psichotropinė medžiaga yra sankirtos santykis. Konvencijos leidžia valstybėms nustatyti konkrečias prevencines ir nebūtinai baudžiamosios teisės priemones prieš piktnaudžiavimą narkotikais: nedraudžia kanapių auginimo, bet liepia jį griežtai kontroliuoti, kad medžiagos nepatektų į Konvencijų draudžiamą neteisėtą apyvartą. Kanapių pardavimui ir disponavimui asmeninio vartojimo tikslais galima numatyti tolerancijos politiką kaip Olandijoje. Valstybė gali pasirinkti griežtesnį reguliavimą nei reikalauja Konvencijos, tačiau jis turi būti pagrįstas ir nevaržyti asmens teisių ir laisvių labiau nei

[135] Government of Canada, *supra* note 112, p. 13.
Supra note 18, p. 6.
[136] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 65.
[137] Dainius Žalimas, “Paskaita tarptautinė viešoji teisė,” 2016 rugpjūčio 4 d., www.tf.vu.lt/dokumentai/Viesoji_teise/skaidres/TTpaskaitos-IIIdalis.ppt
[138] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 48.

reikalinga demokratinėje teisinėje valstybėje (žr. 1.1.1. skyrelį). Siekiant atskirti pluoštines kanapes nuo narkotinių ir nustatyti kanapių svaiginantį poveikį vertintinas THC ir kanabinoidų santykis (THC+CNB)/CBD. THC kiekis iki 0,5 % nekelia pavojaus sveikatai. Atsižvelgiant į įvairių valstybių teisinio reguliavimo modelius, kanapių vartojimo reiškinio paplitimą ir į tai, kad kanapių neteisėta rinka šiais laikais daug pavojingesnė (egzistuoja ir plinta sintetintos kanapės bei sintetiniai kanabinoidai), darytina išvada: griežtų baudžiamosios teisės priemonių vykdymas nėra efektyvus ir ieškotina efektyvesnio teisinio reguliavimo modelio. Lietuvos teisės doktrinoje taip pat pastebėta, kad „plinta naujų rūšių sintetinės medžiagos“[139], todėl itin aktualu būtent dabar įvertinti natūralių ir sintetintų kanapių kriminalizavimo ir teismų praktikos pagrįstumą bei efektyvumą Lietuvoje[140].

1.2.2. Kanapių vieta Lietuvos teisės aktuose: baudžiamosios atsakomybės dalykas ir pavojingumo baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms vertinimas

Lietuvoje, minėta, sprendžiant dėl nusikalstamos veikos dalyko, konkrečiau – kanapių baudžiamojo teisinio vertinimo, BK nukreipia į Lietuvos sąrašus. Į I sąrašą, be kitų medžiagų, įtraukta: kanapių aliejus, išskyrus kanapių sėklų aliejų, kanapių ekstraktai ir tinktūros, kanapės (antžeminės dalys), išskyrus Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymu reglamentuojamas pluoštines kanapes bei jų sertifikuotas sėklas, kanapių derva, sintetinių kanabinoidų darinių grupės, THC, heroinas. Tad kanapių, sintetinių kanabinoidų, THC (išskyrus dronabinolį, kuris yra sintetinis, II sąraše) negalima naudoti medicinos tikslams (teisinis faktas).

Toks reguliavimas yra diskutuotinas, pirmiausia, atsižvelgiant į aukščiau aptartas Konvencijų nuostatas ir kitų šalių teisinį reguliavimą. Analizuojant kitų mokslo šakų tyrimus akivaizdu, kad medicinoje kanapės vienareikšmiškai gali būti ir yra naudojamos įvairiose valstybėse[141] įvairių ligų gydymui: nuo apetito sutrikimų, uždegimų iki epilepsijos[142]. Manoma,

---

[139] Ugnius Savickas, *supra* note 8, p. 5.

[140] Remiantis statistiniais duomenimis tai aktualu mažiausiai apie 10% Lietuvos gyventojų, t. y. apie 300000 gyventojų, arba ši tema aktuali kas trečiam naktinio klubo lankytojui.
Eva Januševičienė ir Ernestas Jasaitis, “Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimas tarp Lietuvos naktinių klubų lankytojų,” 2014, http://old.ntakd.lt/files/informacine_medzega/2014/Klubai.pdf
Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d., http://ntakd.lrv.lt/lt/statistika-ir-tyrimai/narkotiku-vartojimas-ir-ju-padariniai

[141] Mintz, Clifford S., Evan Nison, and A. J. Fabrizio, “Cannabis-Derived Pharmaceuticals,” *Journal Of Commercial Biotechnology* 21, no. 3 (July 2015): 16-31. *Business Source Complete*, EBSCO*host*, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=cb48b647-39bc-43ea-8cb5-b58a65421ca0%40sessionmgr103&vid=1&hid=107

[142] *Supra* note 15.

kad kanabinoidai gali neleisti daugintis vėžinėms ląstelėms[143]. Hiustono universiteto profesorius neurologas J. Žiburkus konferencijos metu[144], gydytojas Ethan Russo[145] ir kiti mokslininkai teigia, kad žmogaus kūne egzistuoja svarbi endokanabinoidinė sistema, kuri buvo atrasta vos prieš 26 metus. Lietuvoje menkai apie ją žinoma, manytina, dėl susiformavusios stigmos, jog kanapės ir kanabinoidai yra blogis. Pavyzdžiui, dirgliosios žarnos sindromui gydyti Lietuvoje taikomas simptominis gydymas[146], tuo tarpu kitose šalyse jau diskutuojama, kad būtent endokanabinoidinės sistemos sutrikimas lemia dirgliosios žarnos sindromą, migreną[147] ir efektyvus gydymas gali būti būtent kanabinoidais[148]. Taigi, draudimas naudoti kanapes medicinos tikslams pažeidžia sergančių asmenų interesus.

Prekyboje pasirodė ir preparatai iš natūralių kanapių, pavyzdžiui, Sativex[149]. Todėl svarbu nustatyti, koks jų teisinis reguliavimas Lietuvoje. Pagal NPMKĮ 2 str. „preparatas – bet kokios fizinės būsenos dozuotas ar nedozuotas tirpalas ar mišinys, kurio sudėtyje yra narkotinių ar psichotropinių medžiagų arba viena ar kelios narkotinės ar psichotropinės medžiagos terapinėmis dozėmis.“[150] Anksčiau galiojanti šio straipsnio redakcija numatė tik vaistinio preparato apibrėžimą, todėl dabar preparatas gali būti vaistinis ir nevaistinis. Kai kuriuos vaistinius psichotropinius preparatus galima įsigyti vaistinėje, pateikus gydytojo išrašytą

---

[143] Scott, Katherine A, Angus G Dalgleish, and Wai M Liu, “The combination of cannabidiol and Δ9-tetrahydrocannabinol enhances the anticancer effects of radiation in an orthotopic murine glioma model,” *Molecular Cancer Therapeutics* 13, no. 12 (December 2014): 2955-2967. *MEDLINE*, EBSCO*host*, http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=4&sid=87f7525b-ade1-4f60-85ab-9caa6654de5b%40sessionmgr4006&hid=4002&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=25398831&db=cmedm
Takeda, Shuso, et al, “Cannabidiolic acid, a major cannabinoid in fiber-type cannabis, is an inhibitor of MDA-MB-231 breast cancer cell migration,” *Toxicology Letters* 214, no. 3 (November 15, 2012): 314-319. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=29&sid=a9a3518d-7225-4e88-b0f8-5b27afaa66b8%40sessionmgr4006&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=82840416&db=a9h

[144] Jokūbas Žiburkus, “ Cannabis Entourage Effect,” pranešimas konferencijoje International cannabis buisiness conference, Vancouver, Canada, 2016 spalio 13-14 d., https://www.youtube.com/watch?v=D-PhgPLxgDA

[145] Russo, Ethan B., “Beyond Cannabis: Plants and the Endocannabinoid System,” *Trends In Pharmacological Sciences* 37, no. 7 (July 2016): 594-605. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=19&sid=a9a3518d-7225-4e88-b0f8-5b27afaa66b8%40sessionmgr4006&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=116160634&db=a9h

[146] Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d., http://www.vlmedicina.lt/lt/dirgliosios-zarnos-sindromui-gydyti-probiotikai

[147] Russo, “Cannabis for Migraine Treatment: The Once and Future Prescription? An Historical and Scientific Review,” http://ac.els-cdn.com.skaitykla.mruni.eu/S0304395998000335/1-s2.0-S0304395998000335-main.pdf?_tid=2c859182-b41b-11e6-b96c-00000aacb360&acdnat=1480194128_96d8752d934c88a82c68f98cea622ad7

[148] Smith, Steele Clarke, and Mark S Wagner. *supra* note 14.

[149] Žiūrėta 2016 gruodžio 5 d., http://sativex.co.uk/

[150] *Supra* note 39.

receptą[151], tačiau kanapių ir jų preparatų vartojimas Lietuvoje medicinos tikslams draudžiamas, nes preparatams taikomos tos pačios nuostatos kaip ir narkotikams[152]. Lietuva nepasinaudojo Konvencijose numatyta galimybe spręsti atskirai dėl preparatų pavojingumo[153]. Taigi, Sativex arba kanapių tinktūrą, kurioje THC kiekis neviršija 0.2 %, Lietuvoje įsigyti neteisėta[154]. Vienoje byloje marihuana buvo pavadinta kanapių preparatu: „„*žolė“ (marihuana) – paprasčiausias kanapių gaminys, gaminamas iš išdžiūvusio augalo lapų ir stiebų. Kanapių preparatai dažniausiai rūkomi*.“[155]

Lietuvoje legalizavus kanapių vartojimą medicinos ir mokslo tikslams, nebūtų pažeista valstybės konstitucinė pareiga tinkamai pasirūpinti asmenų sveikata[156]; atsirastų galimybės kurtis mokslo-medicinos verslo sritims (kanapės puikiai auga Lietuvos klimate), t. y. ekonomiškai naudinga. Piktnaudžiavimo šia medžiaga būtų išvengta, nes būtų taikoma kontrolės sistema, numatyta ir kitoms riboto naudojimo medžiagoms[157], o joms tapus nelegalios apyvartos dalyku, kiltų baudžiamoji atsakomybė[158]. Esminiai teisėtos apyvartos aspektai numatyti NPMKĮ[159]. Mokslininkai teigia, kad medicininių kanapių legalizavimas neturi įtakos nusikalstamumui[160].

Kalbant apie kanapių vartojimą ne tik medicinos tikslams, diskutuotinas kanapės sukeliamo pavojaus žmogaus sveikatai arba sutrikimo, pasireiškiančio fizine ir psichine priklausomybe, vertinimas (žr. ir p. 27). Pavojų sveikatai ji gali sukelti (vienas rimčiausių – psichozė, jei asmuo yra linkęs į psichozę, gali atsirasti psichomotoriniai pakenkimai, chroniška intoksikacija – apatija ir mentalinis sulėtėjimas, susilpnėjusi atmintis, mokymasis, imunitetas[161]),

---

[151] “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. rugpjūčio 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-163-255/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007675?nr=1

[152] *Supra* note 39, 5 str.

[153] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p.149.

[154] Žiūrėta 2016 gruodžio 5 d., http://www.vvkt.lt/lit/Laba-diena-ar-si-tinktura-is-kanapiu-yra-legali-THC-kiekis-nevirsyja-02-Tinkturo...03-CBC-074-CBCA-042-Alcohol-85/0/3838/2/100

[155] “Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. kovo 20 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-110/2008,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/85220?nr=1

[156] “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo sprendimas dėl Lietuvos Respublikos Seimo nario prašymo išaiškinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. gruodžio 22 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimų nuostatas,” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, 2014 rugpjūčio 27 d., http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta63/content

[157] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 107.

[158] *Ibid*., p. 115.

[159] *Supra* note 39.

[160] Morris, Robert G., et al., “The Effect of Medical Marijuana Laws on Crime: Evidence from State Panel Data, 1990-2006,” *Plos ONE* 9, no. 3 (March 2014): 1-7. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=5&sid=407b4cf6-7925-458c-90dd-03f1bf970a78%40sessionmgr4010&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=95437672&db=a9h

[161] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 19.

tačiau pagal mokslinius tyrimus šis pavojus nėra didesnis nei alkoholio. Vieno aukšto mokslinio lygio tyrimo rezultatai patvirtina, kad kanapių vartojimo rizika buvo pervertinta praeityje, tuo tarpu alkoholio rizika buvo dažniausiai nepakankamai įvertinta. Todėl siūlytinas griežtas kanapių teisinis reguliavimas ir tai manytina būtų geresnė politika lyginant su dabartine draudžiamumo politika[162]. Analogiškai teigiama kituose šaltiniuose[163]. Kanapių keliamas pavojus sveikatai priklauso nuo vartotojo amžiaus, kanapių „stiprumo“ (THC kiekio joje), individualios sveikatos bei vartojimo dažnumo[164]. Viename tyrime, ištyrus virš 600 šeimų, teigiama, kad reguliariai kanapes vartojančios šeimos patiria mažiau smurto šeimoje[165]; priešingai veikia alkoholis: jis neginčytinai skatina agresiją, savižudybes (Lietuvoje 75 % nusižudžiusių yra girti) ir kitas deviacijas[166]. Kanapės ir alkoholis yra kaip pakaitalai vienas kitam: legalizavus kanapes mažėja alkoholio suvartojimas[167], tačiau kyla kito nepageidaujamo reiškinio pavojus – alkoholio ir kanapių vartojimo vienu metu[168].

Kanapių sukeliama priklausomybė abejotina: vieni teigia, kad ji mažesnė nei tabako ar alkoholio[169]; kiti, kad tik dalis reguliariai vartojančių marihuaną patiria grupę hospitalizavimo nereikalaujančių ir gyvybei nepavojingų simptomų dėl metimo vartoti[170], kurie nepasireiškia skubiai ir yra švelnūs palyginus su tais, kuriuos sukelia piktnaudžiavimas kitais narkotikais[171],

---

[162] Lachenmeier, Dirk W., and Jürgen Rehm, “Comparative risk assessment of alcohol, tobacco, cannabis and other illicit drugs using the margin of exposure approach,” *Scientific Reports* (January 30, 2015): 8126, 98, *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=7&sid=7167dcbf-7cf0-40f2-864b-fd49fc3f362a%40sessionmgr102&hid=116&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=100760743&db=a9h

[163] EMCDDA, *supra* note 89.

[164] Government of Canada, *supra* note 112, p. 6-7.

[165] Smith, Philip H., et al., “Couples’ marijuana use is inversely related to their intimate partner violence over the first 9 years of marriage,” *Psychology Of Addictive Behaviors* 28, no. 3 (September 2014): 734-742, *PsycARTICLES*, EBSCO*host*, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=6&sid=43a82a34-7e61-4aa3-9eb2-3cb5dffcafed%40sessionmgr120&hid=116&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=2014-33484-001&db=pdh

[166] Genovaitė Babachinaitė ir kt., *Kriminologija* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010), p. 581, 588.

[167] Anderson, D. Mark, Benjamin Hansen, and Daniel I. Rees, “Medical Marijuana Laws, Traffic Fatalities, and Alcohol Consumption,” Journal Of Law & Economics 56, no. 2 (May 2013): 333-369. Business Source Complete, EBSCOhost, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=5&sid=096b1be1-92b1-4402-b1c6-cf0af2d77732%40sessionmgr106&hid=115&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=89097812&db=bth

[168] Government of Canada, *supra* note 112, p.18, 20.

[169] *Ibid*.

[170] Nuo 1/6 iki pusės vartotojų. Įprastai simptomai tokie: pyktis, agresija, irzlumas, nerimas ir nervingumas, sumažėjęs apetitas arba svorio mažėjimas, nemiga, nepailsėjimas, problemos su keistais sapnais.
D. Ramesh et al., “Marijuana Dependence: Not Just Smoke and Mirrors,“ ILAR Journal / National Research Council, Institute of Laboratory Animal Resources, 2011, 52(3), 295–308, http://doi.org/10.1093/ilar.52.3.295

[171] *Ibid*.

priklausomai nuo to, kokio stiprumo kanapės vartojamos[172]. Turint omenyje tai, kad alkoholis sukelia fizinę ir psichinę priklausomybę (1.1.1. skyrelis), alkoholinę psichozę[173], jis kelia pavojų žmogaus sveikatai ne tik dėl piktnaudžiavimo juo, bet ir kaip medžiaga savaime, tačiau nėra įrašytas į draudžiamų medžiagų sąrašą, diskusijų objektu lieka klausimas, kodėl kanapės Lietuvoje priskiriamos I sąrašui. Tai tik patvirtina, kad dabartiniai kriterijai medžiagą priskiriant narkotinei ar psichotropinei yra neaiškūs ir nepagrindžia sąrašų. E. Gruodytė pastebėjo, „kiekvieno narkotiko poveikis yra skirtingas ir ne visais atvejais galima įrodyti fizinę ar psichinę priklausomybę“[174].

Kai kuriuose literatūros šaltiniuose, analizuojant kanapių pavojingumą Lietuvoje, remiantis 1996-2005 m. literatūra, teigiama: „*jaunumui skirtose leidiniuose bei kituose informacijos šaltiniuose vis dažniau minimas liberalus požiūris į kanapių ir jos produktų vartojimą. [...] Teigiama, kad [...] nesukelia [...] priklausomybės, [...]neskatina kitų [...] narkotikų vartojimo [...] ir pan. [...]Dezinformuoja visuomenės narius [...] Pasaulio mokslinėje literatūroje pakanka įrodymų, kad [...] vartojimas yra žalingas*“[175]. Vis dėlto liberalus požiūris į kanapes dažniau minimas užsienio nei Lietuvos literatūroje; oficialių institucijų skelbiami naujausi moksliniai tyrimai apie kanapių naudojimą medicinoje ir naudojimo kitiems tikslams žalą nėra skirti vien jaunimui, todėl tokios informacijos viešinimą vadinti visuomenės dezinformavimu yra nekorektiška. Šis darbas siekia objektyviai įvertinti veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo pagrįstumą. Be to, reiškiniui „kanapės yra kelias į sunkesnius narkotikus“ (angl. *the gateway theory*) mokslininkai skiria atskiras analizes, kadangi yra daug veiksnių ir kintamųjų, taip pat argumentų už liberalesnius įstatymus kanapių atžvilgiu

[172] Freeman, T. P., and A. R. Winstock, “Examining the profile of high-potency cannabis and its association with severity of cannabis dependence,” Psychological Medicine 45, no. 15 (November 2015): 3181-3189. Academic Search Complete, EBSCOhost, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=4e4209b2-a610-48d8-99be-37ee5bbc6f39%40sessionmgr103&vid=0&hid=116&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=110282370&db=a9h

[173] Genovaitė Babachinaitė ir kt., *supra* note 166, p. 587.

[174] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 153.

[175] Julian Dervianskas, “ Narkotinių medžiagų vartojimas tarp Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų” (magistro baigiamasis darbas, Vilniaus universitetas, 2012), http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2012~D_20140630_173254-33109/DS.005.0.01.ETD

siekiant atskirti nelegalias rinkas pagal narkotikų rūšį ir kt.[176] Kai kur ši teorija laikoma kontraversiška[177], paneigta[178].

Toliau analizuojamos kanapės kaip baudžiamosios ar administracinės atsakomybės dalykas. Teismų praktikoje pagal Lietuvos Sąrašus laikomasi nuostatos, kad visas kanapės augalas (antžeminės dalys, kartu su lapais, kurie pagal Konvencijas nelaikomi narkotine medžiaga) yra narkotinė medžiaga ir tai neprieštarauja Konvencijoms, „*nes griežtesnio reglamentavimo [...] pati konvencija nedraudžia*“[179]. Pagal PKĮ ir Konvencijas pluoštinės kanapės nėra narkotinės medžiagos. Pagal PKĮ 1 str. „pluoštinės kanapės – kanapinių (*Cannabaceae*) šeimos sėjamosios kanapės (*Cannabis sativa L.*) rūšies veislių augalai, kurių išdžiovintoje medžiagoje tetrahidrokanabinolio yra ne daugiau kaip 0,2 procento ir kurie auginami vien tik pramoniniams tikslams (pluoštui ir sėkloms) arba sodininkystei.“ Nuo 2017 m. Lietuvoje galima auginti pluoštines kanapes ir soduose, todėl PKĮ papildytas: „pluoštinės kanapės sodininkystei – pluoštinės kanapės, agrotechniniais ar fitosanitariniais tikslais auginamos tarp kitų sodo ar daržo augalų arba šalia jų“. Įstatyme (minėta 1.2.1. skyrelyje) apibrėžta ir sąvoka THC. Taigi, nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų bei administracinių nusižengimų, susijusių su kanapėmis, dalykas yra tiktai tokios kanapės, kuriose THC kiekis viršija 0.2 %, kadangi teisinis reguliavimas turi būti aiškinamas sistemiškai. Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymų leidėjo požiūris į kanapes po truputį keičiasi, atsižvelgiant į naujausias mokslines žinias ir galimybes kanapes naudoti pramoniniams tikslams. Tai vertintina teigiamai, nes atspindi pasaulines tendencijas.

---

[176] Melberg, Hans Olav, Andrew M. Jones, and Anne Bretteville-Jensen, “Is cannabis a gateway to hard drugs?,” *Empirical Economics*38, no. 3 (June 2010): 583-603, *Business Source Complete*, EBSCO*host* http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f57e49be-b178-4c77-98b5-93880c7c1349%40sessionmgr120&vid=1&hid=115

[177] Hall, Wayne, and Michael Lynskey. "Is cannabis a gateway drug? Testing hypotheses about the relationship between cannabis use and the use of other illicit drugs." *Drug & Alcohol Review* 24, no. 1 (January 2005): 39-48. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=e854e336-f99c-421e-8552-619302cbb27d%40sessionmgr101&vid=0&hid=115&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=17539842

Fergusson, David M., Joseph M. Boden, and L. John Horwood, “Testing the cannabis gateway hypothesis: replies to hall, kandel et al. and maccoun (2006),”*Addiction* 101, no. 4 (April 2006): 470-476, *Academic Search Complete*, EBSCO*host*, http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=3f60d7fd-e6da-4581-8c90-fc0a90293d75%40sessionmgr4007&vid=0&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=20042648

[178] Government of Canada, *supra* note 112, p.18, 20.

[179] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-425/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/875339?nr=3

Teismų praktikoje požiūris į kanapes kaip nusikalstamos veikos dalyką analogiškai kito jau nuo 2008 m., kai ES Teisingumo Teismas „*byloje Babanov (C-207/08) [...] nusprendė, kad Europos Bendrijos teisė draudžia valstybės narės teismui taikyti nacionalinės teisės aktą, kuriuo, pažeidžiant [...] reglamentą, draudžiama auginti ir laikyti [...] pluoštines kanapes, kurioms taikomos Bendrijos tiesioginės paramos schemos [...]. Šis sprendimas priimtas dėl Panevėžio apygardos teismo [...] kreipimosi į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo.“*[180] Lietuvoje teismai dar prieš įsigaliojant Pluoštinių kanapių įstatymui laikėsi nuostatos, kad konstatuojant, jog asmuo neteisėtai disponavimo kanapėmis, „*būtina tiksliai įvardyti, kokios tai medžiagos, bei nustatyti jų kiekį. Nustatant šias aplinkybes reikia specialių žinių, todėl, be kitų įrodymų, byloje turi būti specialisto išvada ar ekspertizės aktas*“[181]. Pagal Lietuvos teismo ekspertizės centro informaciją prie narkotinių medžiagų priskiriami kanapių augalai (antžeminės dalys) ir jų produktai, „kurių sudėtyje yra delta-9-tetrahidrokanabinolio, išskyrus [...] pluoštines kanapes bei jų sertifikuotas sėklas“[182]. Manytina, kad todėl teismai ne visada skiria ekspertizę būtent THC kiekio nustatymui[183], nes jei ekspertas ar specialistas teigia, kad kanapė yra narkotinė medžiaga, vadinasi, jis tyrė ir THC kiekį, jis viršija 0,2 %. Vis tik „*sutinkamai su Europos Sąjungos teisiniu reglamentavimu, pripažįstant veiką neteisėta, būtina nustatyti konkretų ir abejonių nekeliantį psichoaktyviosios medžiagos kiekį*“[184], t. y. THC kiekį[185].

Pastebėtina, jog teismų praktikoje kartais atribojama[186], kad kanapės yra narkotinė medžiaga, o joje esanti THC – psichotropinė (būtent taip, minėta, skirstoma pagal Konvencijas ir Lietuvos sąrašus). Tačiau ne visada: „*kanapių [...] augalų kiekis ir joje esančios narkotinės*

---

[180] “Teismų praktikos nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu disponavimu narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis ar pirmos kategorijos šių medžiagų pirmtakais (prekursoriais) (BK 259–261, 263–264, 266 straipsniai) apžvalga,” Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, http://www.lat.lt/lt/teismu-praktika/lat-praktika/teismu-praktikos-apzvalgos/baudziamuju-bylu-apzvalgos.html

[181] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-308/2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/686343?nr=4

[182] Žiūrėta 2016 gruodžio 1 d., http://www.ltec.lt/lt/narkotiniu-metodines

[183] “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. gruodžio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-447-382-2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/941049?nr=7

[184] “Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 16 d. nutartis byloje Nr. N-62-2189-11,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/316411?nr=2

[185] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-308/2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/686343?nr=4

[186] “Kauno apygardos teismo 2016 m. balandžio 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-174-478/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1269340?nr=4

“Kauno apygardos teismo 2016 m. kovo 1 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-125-478/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1234237?nr=6

“Kauno apygardos teismo 2015 m. lapkričio 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-367-593/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1231935?nr=12

medžiagos koncentracija“[187]; „*nebuvo nustatytas [...] narkotinės medžiagos tetrahidrokanabinolio (THC) kiekis*“[188]; „*dėl veikliosios narkotinės medžiagos tetrahidrokanabinolio (THC) kiekio rastoje medžiagoje*“[189]; „*be gydytojo paskyrimo vartojo narkotinę medžiagą THC, t. y. tetrahidrokanabinolinių, kanapėse randamos psichoaktyvios medžiagos*“[190], „*narkotinės medžiagos (THC) atradimą [...]. Gydytojas J. Z. skiltyje „Išvada“ nurodė, kad V. D. yra vartojęs psichotropinės žolės THC*“[191], ir kt.[192]

Minėta, kad siekiant atriboti pluoštinę kanapę nuo narkotinės ir įvertinti svaiginantį poveikį (kanapių „stiprumą“), vertintinas THC kiekis ir kanabinoidų (THC+CNB)/CBD santykis, detalizuotas JT rekomendacijose (jos paminėtos tik vienoje byloje[193]). Kartais teismų praktikoje tai daroma tinkamai: „*cheminių tyrimų atvejais konstatuota, jog pateiktuose tirti [...] kanapių dalyse psichotropinės medžiagos delta – 9 – tetrahidrokanabinolio koncentracija ženkliai viršija leistiną 0,2 proc. kiekį, o [...] santykis (THC+CNB/CBD) yra didesnis už 1 (>1). Taigi [...] cheminės medžiagos yra ne pramoninės, o vaistinės kanapės.*“[194], kt.[195] Kartais ekspertizė kanabinoidų nustatymui skiriama tik tada, kai to prašo kaltininkas ir jau ne pirmos instancijos teisme[196]. Viename teismo sprendime du kartus klaidingai rašomas terminas kanabidiolis:

[187] “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. lapkričio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-423-202/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1366832?nr=1
[188] “Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. spalio 27 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-188-557/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1360205?nr=2
[189] “Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. sausio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-22-557/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1175306?nr=9
[190] “Šiaulių apygardos teismo 2015 m. rugpjūčio 17 d. nutartis administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-340-519/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1100737?nr=13
[191] “Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. birželio 26 d. nutartis administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-415-417/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1068084?nr=14
[192] “Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. balandžio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-350-327/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1040014?nr=16
[193] “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. lapkričio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-70-380/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1047322?nr=21
[194] “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. vasario 28 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-258/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/804679?nr=27
[195] “Vilniaus apygardos teismo 2013 m. vasario 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-938-256-2012,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/510262?nr=31
“Kauno apygardos teismo 2009 m. gruodžio 28 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-146-238/2009,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/388155?nr=36
“Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. vasario 28 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-258/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/804679?nr=2
“Vilniaus apygardos teismo 2013 m. spalio 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-331-495/2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/804820?nr=3
[196] “Kauno apygardos teismo 2011 m. kovo 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-16-238-2011,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/195395?nr=35

„*kanabidiokas [...] kanabidiolop*“[197], o tokių klaidų buvimas lemia kritišką teismų vertinimą visuomenės akyse.

Pažymėtina, kad teismai atmeta galimybę vertinti THC kiekį, kuris viršija 0,2 %, nustatant veikos pavojingumą: „*Didelė THC koncentracija, prokuroro manymu, didina šios medžiagos, o tuo pačiu ir nusikalstamos veikos pavojingumą, todėl turi būti taikoma baudžiamoji atsakomybė. Su šiuo argumentu apeliacinės instancijos teismas nesutinka. [...] Priešingai nei nurodo prokuroras, teisėjų kolegija konstatuoja, kad esminę reikšmę, sprendžiant [...] atsakomybės klausimą, turi ne [...] (THC) koncentracija, o [...] kanapių dalių kiekis.“*[198] Būtent tokia teismų praktika, kai atsižvelgiama tik į kanapių svorį, bet ne į minėtą santykį ar bent jau į mažą, nors ir didesnę nei 0,2 %, THC koncentraciją, skatina juodojoje rinkoje išradinėti sintetinius kanabinoidus ir kanapes, kurių reikėtų nedidelio kiekio, bet apsvaigimas būtų stiprus, o platintojas nerizikuotų baudžiamąja atsakomybe. Tai vertintina kaip itin žalingas reiškinys (žr. 1.2.1 skyrelį.).

Tam tikrais atvejais neįmanoma nustatyti THC kiekio rastose kanapėse: „*Lietuvos teismo ekspertizės centro 2012 m. [...] nustatyta, kad [...] tirti pateikta augalinė medžiaga yra [...] kanapių [...] ir susmulkintų tabako (Nicotiana L.) lapų mišinys [...]. Kanapių dalių kiekis mišinyje ir delta-9-tetrahidrokanabinolio koncentracija kanapių dalyse nenustatyti [...], nes dalelės yra smulkios ir jų negalima išskirti; [...] [THC] koncentracija nenustatyta, nes kanapės yra mišinyje su tabaku“*[199]. Tokiu atveju, esant abejonėms, taikytinas nekaltumo prezumpcijos principas[200]. Tai yra naujovė: privalu įrodyti, jog disponuojama ne pluoštinėmis kanapėmis.

Atkreiptinas dėmesys, kad vienoje byloje apeliantas teigia: „*iki sausos būsenos nupjautas ar išrautas kanapės augalas galėtų būti laikomas tik narkotinių medžiagų pirmtaku“*[201]. Tokį teiginį teismas atmetė kaip nepagrįstą, nes: „*kanapių džiovinimas yra šios narkotinės medžiagos gaminimo procesas*“[202]. Be to, kanapės augalas yra narkotinių medžiagų

[197] “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. gruodžio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-486/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/941586?nr=1
[198] “Panevėžio apygardos teismo 2016 m. gegužės 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-86-366/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1270991?nr=3
[199] *Supra* note 181.
[200] *Supra* note 184.
Supra note 181.
[201] “Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. gegužės 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-223/2011,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/205617?nr=2
[202] *Ibid*.

sąraše, nepriklausomai nuo to, ar jis sudžiovintas, todėl šiame darbe neaktuali narkotikų pirmtakų analizė[203].

Kanapių sėklos nelaikomos narkotine medžiaga: 1961 JT Konvencijoje „*nurodyta, kad kanapių sėklos, kai jos pateikiamos atskirai be kanapės augalo (tai patvirtinama ir Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės komisijos rezoliucijoje Nr.52/5), nėra kontroliuojama medžiaga. Taigi [...] neužtraukia ne tik baudžiamosios, bet ir administracinės atsakomybės*“[204].

„*Konkreti narkotinės ar psichotropinės medžiagos rūšis įtakos nusikalstamų veikų, numatytų BK 259–260, 263 (kaip ir BK 261 bei 264) straipsniuose, inkriminavimui paprastai neturi*.“[205] Atsakomybės nediferencijavimas pagal narkotikų rūšį pastebėtas ir E. Gruodytės[206] bei S. J. Pečkaičio[207]. Vis tik kanapės pavojingumo vertinimas glaudžiai susijęs ir su nusikalstamų veikų dalyko problematika: „*sprendžiant administracinės ir baudžiamosios atsakomybių takoskyros problemą [...] atsižvelgiama į padarytos veikos pavojingumą apibūdinančių požymių visumą – narkotinės ar psichotropinės medžiagos kiekį, rūšį (jos poveikį žmogaus organizmui), kaltininko veiksmų pobūdį, jų atlikimo vietą ir kitas aplinkybes.* “[208] Taigi, nuo teismo atliekamo konkrečios narkotiko rūšies pavojingumo vertinimo priklauso visos veikos pavojingumo vertinimas.

Lietuvoje dar nenagrinėtas aspektas – teisinės vertybės, kurios pažeidžiamos darant nusikalstamas veikas, susijusias su disponavimu kanapėmis. Vertybių analizė leidžia dar tiksliau įvertinti nusikalstamų veikų pavojingumą, nustatyti, ar skirtingos veikos, susijusios su kanapėmis (laikymas, platinimas), vienodai pažeidžia įstatymų saugomas vertybes.

Teisės doktrinoje vis dar nėra vieningos nuomonės, kokias baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes pažeidžia su narkotikais susijusios nusikalstamos veikos. Vieni mokslininkai teigia, kad pagrindinis objektas yra visuomenės (gyventojų) sveikata[209]. Visuomenės sveikata

---

[203] Nei kanapių, nei THC nėra nei vienos kategorijos pirmtakų sąraše:
“Europos Parlamento Ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 273/2004,” Eurlex, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004R0273-20131230&from=LT
“Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 111/2005,” Eurlex, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005R0111-20131230&from=LT
“Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 1277/2005,” Eurlex, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:202:0007:0033:LT:PDF
[204] “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. birželio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-338-174-2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/829228?nr=22
[205] *Supra* note 180.
[206] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 63.
[207] Sigitas Justinas Pečkaitis ir Edita Gruodytė, *supra* note 3, p. 15-17.
[208] *Supra* note 180.
[209] Sigitas Justinas Pečkaitis ir Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 8.

pagal Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 str. yra „gyventojų visapusė dvasinė, fizinė ir socialinė gerovė“; „visuomenės sveikatos rizikos veiksniai – *[...]* taip pat gyvenimo ir elgesio įpročiai, dėl kurių poveikio atsiranda rizika visų gyventojų ar atskirų jų grupių sveikatai“[210]. Kiti mokslininkai teigia, kad pagrindinis objektas – visuomenės saugumas[211] ir tai grindžiama, formuluojant hipotetinę situaciją: „asmuo savo reikmėms įgijęs heroino pasikėsina į savo asmeninę sveikatą ir gyvybę. Visuomenės sveikata šiuo atveju nėra pažeidžiama, kadangi nėra net pasikėsinama į visapusę dvasinę, fizinę ir socialinę gerovę“[212]. Analogiška hipotetinė situacija su heroinu formuluojama ir kitame darbe, kuriame taip pat teigiama: „visuomenės sveikata yra abstrakti socialinė, medicininė, filosofinė kategorija, kurios baudžiamojoje teisėje neegzistuoja, tad tiek pagrindiniu, tiek rūšiniu neteisėtos narkotikų apyvartos objektu siūlome laikyti visuomenės saugumą“[213]. Vis tik visuomenės sveikata yra teisinė kategorija, nes ji, minėta, apibrėžta Visuomenės sveikatos įstatyme.

Manytina, kad šis nuomonių nesutapimas atsiranda dėl dviejų priežasčių. Pirmiausia dėl to, kad skirtingos veikos lemia skirtingą pavojingumą įstatymo saugomoms vertybėms (p. 42). Antra, įvairių narkotikų rūšių sukeliamas pavojus yra labai plataus diapazono (1.1.1.skyrelis ir p. 42-44). E. Gruodytė teigia: „kas vienam žmogui kenkia, kitam nesukelia jokio pavojaus“[214], kriminologijos moksle aiškinama: narkotikų vartojimas vertinamas kaip deviacija ir ne visose visuomenėse jis yra baudžiamas[215]. Dėl šios priežasties atsakomybės diferencijavimas pagal narkotikų rūšį įstatymų lygmenyje būtų logiškas. Čia prasminga trumpai apžvelgti kriminogeninį ir ekonominį narkomanijos aspektą.

Kriminologijoje sąsajų tarp narkotikų ir nusikalstamumo apibendrinimas vaizduojamas priede Nr. 16. Skiriamos dvi pagrindinės nusikaltimų grupės: susiję su narkotikų verslu ir narkomanų padaryti (*siekiant gauti narkotikų* ir *apsvaigus nuo jų*). Toliau analizuotinos šios grupės kanapių atžvilgiu, nes pastebėta, kad narkotikų ir nusikalstamumo ryšys tarp kanapių vartotojų yra daug silpnesnis nei tarp stiprių narkotikų vartotojų[216]. Galima preziumuoti, jog ne visi narkomanijos dėsniai tinka kanapių vartojimo reiškiniui jau vien dėl to, kad ši medžiaga nesukelia stiprios priklausomybės (p. 34), tad jos negavus nebus daromi *nusikaltimai, siekiant*

[210] “Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas,” TAR, https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DD80CF948782/ZPZFqYspxR
[211] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 7.
[212] Ugnius Savickas, *supra* note 8, p. 13.
[213] Oksana Lapševič, *op. cit.*, p. 10-11, 55.
[214] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 134.
[215] Genovaitė Babachinaitė ir kt., *supra* note 166, p. 576-578.
[216] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 27.

gauti kanapių. Vienas esminių argumentų, kodėl už narkotikų vartojimą, laikymą, įsigijimą savoms reikmėms turi būti baudžiama, nes jos sukelia stiprią fizinę priklausomybę, o toks priklausomas žmogus yra grėsmė visuomenės saugumui: jis dėl dozės gavimo gali ryžtis daryti nusikalstamas veikas[217] (kaip ir pavaizduota schemoje aukščiau); rizikuoja mirti vartodamas arba negavęs dozės (tinka ir alkoholiui), plinta ligos, pavyzdžiui, AIDS, perduodamos naudojant švirkštus, lytiniu keliu ir dėl to gali nukentėti narkotikų nevartojantys žmonės. Tad dėl vartotojo įpročių ar elgesio kyla potenciali žala ir visuomenės sveikatai. Vis tik šie teiginiai tinka injekcinio narkotiko heroino atžvilgiu ir visiškai netinka kanapių atžvilgiu[218]: įsigijęs savoms reikmėms ir rūkydamas natūralias kanapes asmuo nerizikuoja mirti (p. 27) ar platinti įvairių ligų, nes jos rūkomos, taigi jis galimai kenks tik pats sau. Bet baudžiamieji įstatymai saugo tik *kito* žmogaus gyvybę ar sveikatą. „Savižudybė, padaryta laisvu žmogaus apsisprendimu, nėra nusikalstama veika. [...] Kėsinimasis į savo sveikatą taip pat nėra baudžiamas“[219]. Įstatymas nesaugo asmens nuo savęs pačio žalojimo, išskyrus ypatingus atvejus[220]. Dar ir dėl to narkotikai turėtų būti skirstomi pagal rūšis ir pagal *riziką* sukelti priklausomybę kaip vieną iš kriterijų, nes piktnaudžiavimas (valinis kriterijus) tėra priklausomybės padarinys. Be to, „baudžiamoji teisė gali ir turi būti naudojama tik visuomenės interesui ginti“, nusikalstama veika turi daryti didelę žalą arba kelti tokios žalos atsiradimo riziką[221]; baudžiamoji teisė nėra formali teisė[222].

Dėl apsvaigimo kanapėmis paprastai nebus daromos kitos nusikalstamos veikos. Šiam teiginiui pagrįsti autorė atliko atskirą esamos teismų praktikos Lietuvoje tyrimą ir analizavo, kokios nusikalstamos veikos yra Lietuvoje padarytos, apsvaigus nuo kanapių, kai šis apsvaigimas lėmė neteisėtą elgesį. Tyrimo išvados tokios:

- apsvaigus tiktai nuo kanapių buvo padaryti kelių eismo taisyklių pažeidimai, t. y. vairavimas apsvaigus nuo narkotikų (pavyzdys išnašoje[223]);

---

[217] Genovaitė Babachinaitė ir kt., *supra* note 166, p. 584.
[218] S. J. Pečkaitis ir E. Gruodytė dabartinį baudžiamąjį įstatymą vadina nelogišku, nes vienodai traktuojamos kanapės ir heroinas, nors „jų poveikis žmogaus organizmui, o kartu ir visuomenei, yra absoliučiai skirtingas.“
Sigitas Justinas Pečkaitis ir Edita Gruodytė, *supra* note 3, p. 15.
[219] Vytautas Piesliakas, *Lietuvos baudžiamoji teisė. Pirmoji knyga* (Vilnius: Justitia, 2009), 229.
[220] “Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymas,” TAR, 27 str., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4043B97881A2/TAIS_259559
[221] Gintaras Švedas, *supra* note 123, p. 16-17.
[222] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-161/2012,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/372441?nr=1
[223] “Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 28 d. nutarimas administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-481-462/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1140883?nr=2
“Vilniaus apygardos teismo 2015 m. birželio 10 d. nutartis administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-620-166/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1057029?nr=4

- apsvaigus tiktai nuo kanapių, kad būtent šis apsvaigimas turėtų įtakos nusikalstamos veikos padarymui, nebuvo padaryta nei viena nusikalstama veika.

Tyrimo apimtis maža, tačiau jis netiesiogiai patvirtina faktą, kad ne visi narkomanijos dėsniai atsispindi kanapių vartotojų veikose. Autorės nuomone, tikslesni duomenys galėtų būti gauti analizuojant šalių, kuriose legalizuotos kanapės, teisinį reguliavimą. Manytina, kad tokios teisinės analizės bus atliktos. Plačiau analizuojant nusikalstamumo rodiklius Kolorado valstijoje, po kanapių legalizavimo 2014-taisiais, rodikliai kito nežymiai[224]; EMCDDA tyrime teigiama, kad iki šiol nėra kažkokių svarbių pranešimų iš Kolorado ar Vašingtono, kurie skatintų susirūpinti apie padidėjusį nusikalstamumą, avarijas ar mažėjantį darbingumą[225]. Kai kurie teigia, kad dar anksti kalbėti apie nusikalstamumo rodiklių pokyčius šiose valstijose[226]. Be to, dekriminalizavus nusikalstamą veiką automatiškai statistiškai mažėja nusikalstamumo rodikliai[227], nes veika tampa nebenusikalstama, tai lemia visuomenėje mažesnę dalį nusikaltėlių ar pažeidėjų, mažesnes išlaidas teisėsaugos institucijoms ir kt.

Taigi, kanapių vartojimo reiškiniui netinka pirmoji nusikalstamumo grupė. Teisės doktrinoje akcentuojama: baudžiamoji teisė turi būti orientuota tik į tokį elgesį, kurio pavojingumas asmens, visuomenės ar valstybės egzistencijai nekelia jokių abejonių; nusikalstamos veikos turi būti įvardijamos kaip „blogis savaime“ (*mala en se*), bet ne „blogos dėl draudimo“ (*mala prohibita*)[228]; veikos pavojingumo tapatinimas su jos priešingumu teisei („pavojinga, nes uždrausta“) prieštarauja BK 11 str. ir 12 str.[229]

Kriminologiniu požiūriu kita nusikalstamų veikų grupė, susijusi su kanapėmis, yra su narkotikų verslu susiję nusikaltimai, kaip pavaizduota schemoje. Bet kokių narkotikų neteisėta apyvarta visais atvejais yra pavojinga tiek visuomenės sveikatai (kadangi sudaroma galimybė kitiems išbandyti įvairius neaiškios kokybės ir rūšies narkotikus (p. 27-28, 34, 44-46) ir patirti kitas neigiamas pasekmes), tiek visuomenės saugumui (galimi, pvz., smurtiniai nusikaltimai, kylantys parduodant ar perkant narkotikus), ekonominei santvarkai (legalizuojant narkotikų

[224] Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d., https://www.colorado.gov/pacific/cbi/news/2014-crime-colorado-report-available
Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d., http://crimeinco.cbi.state.co.us/cic2k14/state%20totals/statewide_offense.html
Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d., http://crimeinco.cbi.state.co.us/cic2k15/state_totals/statewide_offense.php
[225] EMCDDA, *supra* note 130.
[226] Phillip Swarts "What does legal pot mean for crime?," Washington Times, 2014 rugpjūčio 14 d., http://www.washingtontimes.com/news/2014/aug/13/what-does-legal-pot-mean-for-crime/
[227] Genovaitė Babachinaitė ir kt., *supra* note 166, p. 133.
[228] Gintaras Švedas, *supra* note 123, p. 16-17.
[229] *Ibid*., p. 16-17.

versle uždirbtus pinigus) ir kitiems socialiniams gėriams. E. Gruodytė pastebi, kad JT įvardina mažiausiai 9 su neteisėta prekyba narkotikais susijusius pavojus[230].

Kanapių neteisėta apyvarta taip pat pavojinga ir draudžiama. Pirmiausia dėl to, kad galimi atvejai, kada natūralių kanapių norėjęs nusipirkti asmuo nusiperka sintetintų kanapių, kurios yra daug pavojingesnės nei natūralios, turi ne visada žinomų šalutinių poveikių ir nuo jų galima mirti (1.2.1. skyrelis). Šio darbo autorė, norėdama išnagrinėti, ar Lietuvoje paplitę sintetiniai kanabinoidai, jei taip – kokie ir koks jų pavojingumas, nagrinėjo Lietuvos teismų praktiką ir pateikė priede Nr. 17 apibendrintus rezultatus. Vienoje byloje pastebima „įvairūs sintetiniai kanabinoidai yra tarp dažniausiai į Lietuvą siunčiamų narkotinių ir psichotropinių medžiagų“[231].

Svarbu atskirai apžvelgti kelias bylas, kurios atspindi, jog Lietuvoje taip pat egzistuoja tendencija klaidinti ir pardavinėti ne natūralias kanapes, bet apdorotas sintetiniais kanabinoidais. Tokiais veiksmais sukeliamas itin didelis pavojus žmogaus sveikatai ir gyvybei. Vienoje byloje asmuo, pats pardavinėjęs kanapes, nusipirko sintetiniais kanabinoidais apdorotos kanapės, to nenorėdamas: *„Pasirodė, kad žolė sintetinė, ją buvo pirkęs sau vartojimui, kaip žolę. [...] parūkė, pradėjo graužti gerklę [...]. Specialisto išvadoje nurodyta, jog [...] augalinė medžiaga [...], ant kurios užpurškiamas tas sintetinis kanabinoidas [...] pati savaime [...] poveikio neturi. [...] Medžiaga AM-2201 yra pakankamai paplitusi, pakankamai stipraus poveikio ir sąlyginai nedidelių šalutinių poveikių, jos reikia nedidelio kiekio, kad turėtų stiprų poveikį žmogaus organizmui. [...] Namudiniu būdu būtų sudėtinga pačiam pasigaminti tą cheminę medžiagą. Sintetiniai kanabinoidai yra užpurškiami, po to džiovinami. [...] Vizualiai sintetinės medžiagos nuo kanapių skiriasi spalva ir jeigu žmogus nematęs kanapių anksčiau, tai negalėtų atskirti jų nuo susintetintos medžiagos. [...] AM-2201 yra balti milteliai, pavartojus ją gryną perdozavimas neabejotinas, nes jos užtenka labai mažo kiekio, kad sukeltų labai blogas pasekmes. Todėl ji užpurškiama ant žolių – nešėjų, kad būtų galima pasiekti labai mažą koncentraciją. Šitos medžiagos poveikis gali būti stipresnis nei kanapių. Mano, jog ši medžiaga galėtų būti alternatyva kanapėms, nes jei koncentracija nedidelė, tai poveikis turi būti kaip kanapių. [...]Kanapių, kurios apipurkštos medžiaga, reikia mažiau, nes veikia ir kanapės, ir dar ta medžiaga.“*[232] Taigi,

[230] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 127.
[231] “Kauno apygardos teismo 2014 m. balandžio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-135-579/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/823926?nr=5
[232] “Kauno apygardos [...] byloje Nr. 1-367-593/2015,” *Supra* note 186.

neabejotinai neteisėta apyvarta kelia pavojų visuomenės sveikatai ir saugumui, nes galima nusipirkti visai kitą narkotiką, nei planuota.

Didžiausias pavojus kyla nepatyrusiems asmenims, ypač nepilnamečiams: *„Liudytoja M. G. parodė, kad šiuo metu jai yra 16 metų. Su E. P. sugalvojo pabandyti „žolės“. Ne kartą apie tai kalbėjo, buvo girdėjusios, kad nemažai jaunimo yra bandę. [...]Tuo metu mokėsi 9 klasėje. [...]. Paprašė J. Š. gauti vieną gramą „žolės“. J. Š. atkalbinėjo, sakė, kad neprotinga tai daryti; [...] kad „žolę“ gaus iš D. V. Dieną prieš įvykį „žolę“ nusipirko už 12 Eurų [...] Įvykio dieną susitiko su E. P. [...]. Neatsimena, kad pačios būtų sukusios, nes abi to daryti nemoka. Lankstinuke buvo įdėtas medžiagos likutis, viena suktinė susukta. M. G. parodė, kad ji įtraukė vieną dūmą, po to – E., po 10 sekundžių nutirpo kojos, ėmė mirguliuoti galva, vaizdą matė kadrais, atsijungė, atsibudo, springo krauju, atrodė, kad viskas išsitrynė, buvo kaip baltas kamuoliukas baltoje erdvėje. Neatsimena, kaip atsidūrė ligoninėje. Kai atsibudo, atrodė, kad yra kitas žmogus, nepažino savo mamos. Sunku atsiminti paskutines dvi savaites iki parūkymo. [...] Iš 2015-05-05 specialisto išvados [...] matyti, kad tyrimui pateiktoje augalinės kilmės medžiagos [...] sudėtyje yra psichotropinės medžiagos – MDMB-CHMICA [...]. Visų proceso dalyvių parodymais nustatyta, jog M. G. siekė įgyti narkotinių medžiagų kanapių ar jų dalių, tačiau ta aplinkybė, jog įgyta medžiaga priklauso sintetinių kanabinoidų darinių grupei, nei kaltinamosioms, nei medžiagą įgijusioms M. G. ir E. P. nebuvo žinoma.“*[233] Taigi, akivaizdžiai neteisėtoje apyvartoje esančios kanapės gali būti daug pavojingesnės nei natūralios kanapės ir tokių atvejų tik daugėja[234].

Taip pat pavyko atrasti bylą, kurioje nustatyta, kas lėmė sprendimą pirkti sintetinius kanabinoidus: „*Kaltinamasis R. A. [...] žinojo, kad „žolė“ yra narkotinė medžiaga – kanapės. Nuo to laiko pradėjo vartoti narkotikus rūkydamas. Kas yra sintetiniai kanabinoidai žinojo [...]. Kadangi narkotinių medžiagų įsigijimui išleisdavo daug pinigų, be to, nenorėdamas išeiti iš namų, pradėjo domėtis internete, kur galima jas nusipirkti pigiau. Rado tinklapį, kuriame sužinojo, kaip galima pagaminti sintetinius kanabinoidus [...], buvo nurodyta, kad šie milteliai naudojami laboratoriniams tyrimams bei neskirti asmeniniam vartojimui.“*[235]

---

[233] “Panevėžio apygardos teismo 2016 m. liepos 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-74-581/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1321703?nr=3

[234] Vytenis Miškinis “Į Lietuvą plūsta naujieji narkotikai: jų pavartojus medikai dažnai jau nebegali niekuo padėti,” Delfi, 2016 lapkričio 15 d., http://www.delfi.lt/news/daily/crime/i-lietuva-plusta-naujieji-narkotikai-ju-pavartojus-medikai-daznai-jau-nebegali-niekuo-padeti.d?id=72863740

[235] “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-303-487/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1147852?nr=12

Apibendrinant, sintetiniai kanabinoidai yra susiję su kanapėmis, nes poveikis gali būti panašus, jais gali būti apipurškiamos kanapės, kurios apgaulės ar kitu būdu parduodamos kaip natūralios kanapės. Tai dar labiau didina kanapių neteisėtos apyvartos pavojingumą ir skatina ieškoti efektyvesnių būdų pasiūlai ir paklausai mažinti.

Taigi, manytina, kad skirtingoms teisinėms vertybėms skirtingai kenkia tiek įvairios nuskalstamos veikos, susijusios su narkotikais, tiek pačių narkotikų rūšis. Todėl galbūt ir ne atsitiktinai įstatymų leidėjas BK XXXVII skyriaus pavadinime atsisakė vertybės įvardinimo, nors tai vertinama neigiamai baudžiamosios teisės teorijos prasme kaip sistemiškumo trūkumas[236]. Lietuvos Respublikos Seimas 2009 m. rezoliucijoje pasisakė: narkomanija plinta; ji kenkia visuomenės sveikatai; kelia grėsmę visuomenės saugumui ir gerovei; sudaro sąlygas organizuotam nusikalstamumui[237]. Galime įžvelgti, kad įstatymų leidėjo nuomone narkomanija kenkia abiem mokslininkų aptartoms įstatymo saugomoms vertybėms.

Darytina išvada, kad kanapių ir jų preparatų naudojimas medicinos tikslams nepavojingas baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms. Pernelyg konservatyvus kanapių vertinimas Lietuvoje stabdo mokslinius tyrimus, neleidžia plėtoti naujų verslo-medicinos sričių apie kanapių panaudojimą medicinoje ir endokanabinoidinę sistemą, pažeidžia sergančių asmenų interesus, gali nepagrįstai kriminalizuoti visuomenę, o tai yra nepageidaujamas reiškinys kriminologijos mokslo požiūriu[238]. Nors baudžiamasis įstatymas saugo tik kito asmens sveikatą nuo žalojimo, vertinti kanapes vienareikšmiškai teigiamai neteisinga, kadangi jų vartojimas (ypač ne aiškios kokybės ir su dideliu THC kiekiu) gali turėti neigiamų padarinių pačio vartotojo sveikatai[239]. Lietuvoje teisinis reguliavimas dėl veikų, susijusių su kanapėmis, griežtesnis nei reikalauja Konvencijos[240], nes visas ne pluoštinės kanapės augalas išskyrus sėklas yra teisinės atsakomybės dalykas. Teismų praktikoje ne visada atribojama, kad kanapės yra narkotinė medžiaga, kurioje yra psichotropinės medžiagos. Byloje turi būti nustatomas THC kiekis, t. y. įrodoma, kad kanapė ne pluoštinė, nes THC viršija 0,2 %. Vienodo svorio kanapės gali būti skirtingo svaiginamojo poveikio ir pavojingumo. Todėl teismų praktika, kai vertinant kanapės svaiginamąjį poveikį atsižvelgiama tik į kanapių svorį, bet ne į kanabinoidų santykį THC+CNB/CBD ar bent jau į mažą, nors ir didesnę nei 0,2 %, THC koncentraciją, itin žalinga,

[236] Sigitas Justinas Pečkaitis ir Edita Gruodytė, *supra* note 3, p. 7-8.
[237] *Supra* note 65.
[238] Oleg Fedosiuk, *supra* note 37, p. 716.
[239] World Health Organization, "The health and social effects of nonmedical cannabis use," World Health Organization, 2016, http://who.int/substance_abuse/publications/msb_cannabis_report.pdf?ua=1
[240] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 88.

nes skatina juodojoje rinkoje išradinėti sintetinius kanabinoidus ir kanapes, kurių reikėtų nedidelio kiekio, bet apsvaigimas būtų stiprus, o platintojas nerizikuotų baudžiamąja atsakomybe. Lietuvoje paplitę sintetiniai kanabinoidai, kartais jie apgaule parduodami vietoj natūralių kanapių ir šitaip žmonės rizikuoja gyvybe, to nežinodami. Natūralių kanapių vartojimo, laikymo, užsiauginimo asmeniniams tikslams pavojingumas visuomenės saugumui ir sveikatai abejotinas, palyginus su kitų narkotikų ir sintetinių kanabinoidų keliamu pavojumi[241]. Vienoje byloje teismai teigia: „*vertinant veikos pavojingumą svarbu, kad platintos iš esmės silpniausio poveikio narkotinės priemonės, kurios gali būti naudojamos medicininiais tikslais gydytojų nustatytais atvejais, be to, kai kuriose kitose užsienio valstybėse jos nėra uždraustos.*“[242] Nepriklausomai nuo narkotikų rūšies jų neteisėta apyvarta kelia pavojų visuomenės sveikatai ir saugumui.

Teisės doktrinoje „nusikalstamos veikos pavojingumas vertinamas dviem lygiais: įstatyme ir teisinėje praktikoje taikant įstatymą[243]. Kad visapusiškai įvertinti esamą teisinį reguliavimą dėl kanapių, analizuotini teismų praktikos probleminiai aspektai dėl veikų, susijusių su kanapėmis. Atrinktos bylos, kuriose aiškinami veikų, susijusių su kanapėmis, arba narkotikais, kai tai taikytina ir kanapėms, teisinio vertinimo ypatumai. Jei šiame darbe detaliai neanalizuojami kai kurie sudėčių požymiai, pavyzdžiui, padariniai ir priežastinis ryšys dėl BK 263 str., amžius, juridinio asmens atsakomybė pagal BK 199 str., 260 str., 265 str., neveikimu padaromos veikos, manytina, kad teismų praktikoje nekilo aiškinimo problemų, kai veikos dalykas – kanapės, ir taikomos bendros taisyklės. Su disponavimu kanapėmis (atskiriant per veikų dalyką) susijusios šios BK numatytos nusikalstamos veikos: BK *199 str., 259 str., 260 str., 261 str., 263 str., 264 str., 265 str., 268 str*. Visuose BK straipsniuose, išskyrus BK 265 str. kanapių auginimą, numatytas dalykas – narkotinės ar psichotropinės medžiagos. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymo[244] 2 str. Lietuvoje nuo 2017 m. sausio 1 d. ANK. Pagal 7 str. nuo tada neteks galios ATPK. Sąvoką administracinis teisės pažeidimas pakeis administracinis nusižengimas. Su disponavimu kanapėmis susiję: ATPK *44 str., 107[2] str.,* ANK *71 str., 340 str.*

[241] Government of Canada, *supra* note 112, p. 7-8.
[242] “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. birželio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-265/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/833236?nr=8
[243] Vytautas Piesliakas, *supra* note 219, p.132.
[244] “Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymas”, TAR, https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/dQQAoFvRRR

2. LIETUVOS TEISMŲ PRAKTIKOS ANALIZĖ DĖL VEIKŲ, SUSIJUSIŲ SU DISPONAVIMU KANAPĖMIS. ŠIŲ VEIKŲ KRIMINALIZAVIMO IR TEISMŲ PRAKTIKOS VERTINIMAS

2.1. Veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, samprata. Baudžiamosios ir administracinės atsakomybės šios kategorijos bylose atskyrimo probleminiai aspektai. Kanapių auginimas ir vartojimas (BK 265 str., ATPK 44 str., 107^2 str., ANK 71 str., 340 str.)

Disponavimo sąvoka yra „tarptautinis terminas, kilęs iš lotynų kalbos (*disponere* – išdėstyti, paskirstyti), reiškia „turėjimą savo žinioje ir savarankišką tvarkymą““[245]. Ji naudojama ir baudžiamajame įstatyme, apibūdinant nusikalstamas veikas, susijusias su narkotikais. BK XXXVII skyrius vadinasi „nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis“.

Mokslininkė E. Gruodytė teigia, kad atsižvelgiant į skyriaus pavadinimą, visos veikos turėtų „įeiti“ į disponavimo sąvokos turinį; kad įgijimas ir gaminimas nepagrįstai priskiriamas prie disponavimo, kitos veikos lieka už disponavimo ribų, [...] neužsimenama apie narkotikų „pirmtakus ir narkotikų gamybai skirtus įrenginius, gamybos technologijas ir instrukcijas“[246]. Šio darbo autorės nuomone įstatymų leidėjas sąmoningai nurodo platesnę ir labiau interpretuojamą sąvoką *susijusi su disponavimu nusikalstama veika*, t. y. tokia veika, kuri tiesiogiai arba netiesiogiai susijusi su veikomis, kurios įeina į disponavimo sąvoką, tokiu būdu išspręsdamas didesnės praktinės reikšmės neturinčius teorinius netikslumus. Pavyzdžiui, už narkotikų auginimą numatyta baudžiamoji atsakomybė BK 265 str. Nors ši veika nėra disponavimas narkotikais, bet ji yra susijusi su disponavimu narkotikais: jei derlius užauga, pagaminamas narkotikas, kuriuo galima disponuoti. Taigi, nors būtų galima keisti BK 259, 269, 266, 267 str. pavadinimus dėl įstatymo tikslumo, nurodant, kad veikos yra ne tik disponavimo, bet ir susijusios su disponavimu, tačiau praktinės reikšmės tokie pakeitimai neturėtų, kadangi straipsnio pavadinimas nėra privalomas nusikalstamos veikos sudėties požymis, o BK skyrius nurodo platesnę sąvoką (E.

[245] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 117. (Cituota iš Vaitkevičiūtė V. Tarptautinių žodžių žodynas. A–K.// Vilnius: Žodynas. 1999. P, 271.)
[246] *Ibid.*, p. 122.

Gruodytė pabrėžia, jog BK 265 str. pavadinimas taip pat netikslus ir neapima visų sudėties požymių)[247].

E. Gruodytė pastebi: „sąvokos „veikos, susijusios su narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, trūkumas tas, kad ji gali būti suprantama nevienodai, kadangi plačiąja prasme prie šių veikų galima priskirti ir kitus nusikaltimus, netiesiogiai susijusius su narkotikais“[248]. Tačiau BK skyriuje numatytas baigtinis skaičius veikų ir tai turėtų pašalinti interpretacijas.

E. Gruodytės nuomone, minėto BK skyriaus pavadinimas netikslus dar ir dėl to, kad šiame skyriuje numatytos ne visos nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais: tai BK 199 str. 3 d. (narkotikų ir kitų medžiagų kontrabanda). Tačiau ši veika priskiriama kitam BK skyriui dėl rūšinio objekto – „kėsinamasi į teisės aktais nustatytą ekonomikos ir verslo tvarką“[249].

Tai reiškia, kad *disponavimo* sąvokai priskiriamos, kaip E. Gruodytė teigia ir kaip leidžia teigti BK analizė, šios veikos:

- BK 259 str., 260 str., 261 str. (narkotikų gaminimas, perdirbimas, įgijimas, laikymas, gabenimas, siuntimas neturint tikslo platinti arba jį turint, platinimas);
- BK 268 str. (narkotikų gaminimo, laikymo, apskaitos, išdavimo, gabenimo ar siuntimo taisyklių pažeidimai, pardavimas ar kitoks realizavimas).

Su disponavimu susijusios veikos, išskyrus *disponavimo* veikas, lieka šios:

- BK 199 str. 3 d. (Kontrabanda);
- BK 262 str. (įrenginių narkotikams gaminti gaminimas arba narkotikų gamybos technologijų ar instrukcijų rengimas);
- BK 263 str. (narkotikų neteisėtas užvaldymas);
- BK 264 str. (lenkimas vartoti narkotikus (tam tikrais atvejais gali būti ir disponavimo veika – jei lenkia vartoti sau priklausančius narkotikus));
- BK 265 str. (neteisėtas aguonų ar kanapių auginimas);
- taip pat disponavimo kanapėmis temai neaktualūs:
    - BK 266 str. (neteisėtas disponavimas narkotikų pirmtakais; žr. 1.2.2. skyrelį);
    - BK 267 str. (neteisėtas disponavimas stipriai veikiančiomis ar nuodingosiomis medžiagomis; kadangi kanapės – narkotinės medžiagos);

[247] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 120.
[248] *Ibid*., p. 30.
[249] *Ibid*., p. 120.

- BK 267[1] str. (biologinio ginklo kūrimas ar neteisėtas disponavimas juo; nesusiję su kanapėmis);
- BK 268 str. (teisėto disponavimo tam tikromis medžiagomis taisyklių pažeidimas; kanapėmis kaip narkotikais apskritai draudžiama disponuoti net medicinos tikslais, be to, teismų praktikos dėl šios veikos ir kanapių rasti nepavyko).

Neteisėto disponavimo kanapėmis sudėtys yra formalios, nes BK 259 str., 260str., 264 str. numatytomis alternatyviomis „*veikomis sukeliami pavojingi padariniai nenurodomi*“[250]. Analogiškai BK 199 str. 3 d. (gabenimas laikomas formalios sudėties)[251], BK 261 str.[252], BK 262 str. (teismų praktikos rasti nepavyko, bet teoriškai sudėtis formali: įrenginius pakanka gaminti, nebūtina pagaminti), BK 265 str. (pakanka auginti, nebūtina užauginti[253]). BK 263 str. 1 d. sudėtis materiali, kadangi numatytos veikos rodo rezultatą: pagrobė (vagystė[254]), užvaldė apgaule (sukčiavimas[255]) ar pasisavino[256]. Tačiau BK 263 str. 2 d. gali būti tiek formalios, tiek materialios sudėties, nes čia numatoma ir prievartavimo veika, kuri *„yra formali ir nusikaltimas yra baigtas, kai nukentėjusysis supažindinamas su neteisėtos turtinės pretenzijos ir grasinimo turiniu*“[257].

Analizuojamose veikose dėl formalios sudėties galimybė savanoriškai atsisakyti pabaigti nusikalstamą veiką yra komplikuota: tai įmanoma „*tik tuo atveju, jei ji nebuvo baigta (nerealizuoti visi sudėties požymiai). Nustačius, kad asmuo padarė bent vieną iš [...] alternatyvių veikų, tokia nusikalstama veika laikoma baigta – taigi negalimas ir savanoriškas atsisakymas*“[258]. BK 259 str. 3 d. numatyti du atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės atvejai: savo noru kreipimasis į sveikatos priežiūros įstaigą dėl medicininės pagalbos ir „*toks asmens kreipimasis, kai jis savo valia šias medžiagas atidavė valstybės institucijai, turėdamas galimybę toliau jomis disponuoti. Jei [...] atidavė [...] sužinojęs apie ikiteisminį tyrimą dėl jo neteisėto disponavimo*

---

[250] *Supra* note 180.
[251] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-568/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/941151?nr=3
[252] “Šiaulių apygardos teismo 2010 m. gruodžio 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-151-354/2010,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/197571?nr=10
[253] “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. lapkričio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-147-307/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1161128?nr=2
[254] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. birželio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-314/2006,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/66931?nr=3
[255] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-143-696/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1253530?nr=1
[256] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. liepos 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-382-489/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1072483?nr=3
[257] “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. spalio 9 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-531/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/874320?nr=7
[258] *Supra* note 180.

tokiomis medžiagomis ir suvokęs jam kylančios atsakomybės grėsmę, arba atidavė kratos metu ir pan., toks atidavimas nelaikomas savanorišku kreipimusi.“[259]

Narkotikų, kartu ir kanapių, vartojimas nėra kriminalizuotas[260], kaip rekomenduoja Vienos deklaracija (1.1.2. skyrelis). Narkomanai gali būti konfidencialiai, savanoriškai ir išskirtiniais atvejais priverstinai gydomi Lietuvos Respublikos narkologinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka[261]. ATPK 44 str. ir ANK 71 str. numatyta administracinė atsakomybė už narkotikų vartojimą be gydytojo paskyrimo, nepriklausomai nuo vartojamų narkotikų kiekio ir rūšies. Tačiau šis teisinis reguliavimas nėra visiškai teisingas, kadangi, pavyzdžiui, heroiną vartojantis asmuo yra daug pavojingesnis nei kanapes vartojantis asmuo (žr. 1.2.2. skyrelį). Nors kanapių vartojimas neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, pagal BK 19 str., 60 str., ATPK 32 str., ANK 36 str. nusikalstamų veikų ar teisės pažeidimų padarymas apsvaigus nuo kanapių dažniausiai vertinamas kaip sunkinanti aplinkybė.

Narkotikų vartojimo faktas visada suponuoja klausimą, iš kur asmuo gavo narkotikų, todėl yra labai susijęs su laikymo, įsigijimo, pasigaminimo ar kitokiu narkotikų atsiradimo faktais ir gali būti kaip „raktas“ teisėsaugos institucijoms į detalesnį tyrimą bei galimybę patraukti baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn. Tačiau bet kokia alternatyvi veika turi turėti savarankišką procesinį įrodinėjimą[262], jų negalima preziumuoti iš kitų įrodytų veikų[263]. BK 260 str. 3 d. numatytos alternatyvios veikos gali sudaryti savarankišką nusikaltimą, bet „*praktikoje dažniausiai pasitaiko, kai kaltinimui inkriminuojamos kelios veikos*“[264].

Įsigaliosiantis ANK nebenumato neteisėto narkotikų įgijimo ar laikymo nedideliais kiekiais be tikslo parduoti ar kitaip platinti, kaip numato ATPK 44 str. Tad teisinis reguliavimas griežtėja, nes šios veikos bus tiktai baudžiamosios teisės reguliavimo dalykas. Dėl to būtent šių BK ir ATPK numatytų veikų atribojimas nebus analizuojamas, kadangi netrukus tai bus nebeaktualu. Be to, ATPK ir BK atribojimo klausimai teisės doktrinoje ne kartą analizuoti (žr. įvadą), būtent toks kaip įsigaliosiantis teisinis reguliavimas buvo siūlomas, argumentuojant BK 259 str. atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės galimybe ir galiojančiu administracinės ir

[259] *Supra* note 180.
[260] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 119.
[261] *Supra* note 23.
[262] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 17.
[263] Aurelijus Gutauskas, *supra* note 6, p. 779.
[264] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-185/2010,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/161414?nr=18

baudžiamosios teisės subordinacijos modeliu, pagal kurį prioritetas suteikiamas baudžiamajai teisei, kai veika atitinka tiek ATPK, tiek BK[265]. Priešingai teigia D. Pranka[266].

Vis tik aktualu atriboti ANK įtvirtintą neteisėtą kanapių ar kitų augalų auginimą (ANK 340 str., ATPK 107[1] str.) nuo BK 265 str., kuriame numatyta: „tas, kas pažeisdamas nustatytą tvarką augino *didelį kiekį* [...] kanapių [...], baudžiamas“. Šios veikos atribojamos pagal augalo rūšį (dalyką) ir kiekį: neteisėtas mažesnio nei didelio kiekio kanapių auginimas užtraukia administracinę atsakomybę.

Teismų praktikoje, minėta, laikomasi nuostatos, kad visas kanapės augalas yra narkotinė medžiaga[267]. Tačiau ši nuostata nėra per griežta, nes teismų praktikoje numatytas augalų skaičiavimas vienetais, o ne gramais, ir tai pagrindžiama, pirmiausia, BK 265 str. 1 d. formuluote, antra, kad skaičiuojant gramais: „*būtų galima situacija, kad net labai didelį kiekį [...] kanapių [...] augalų pasėjusio asmens nebūtų galima patraukti baudžiamojon atsakomybėn, jei šie augalai būtų aptikti praėjus nedaug laiko po jų pasėjimo ir jų masė nesiektų 500 gramų. Be to [...]tas pats augalų kiekis bėgant laikui ir augalams augant iš nedidelio kiekio (iki 5 g) pasiektų didelį (virš 500 g), o dar vėliau galėtų pasiekti ir labai didelį (virš 2500 g), nors augalo vienetų (stiebų) kiekis ir nesikeistų ar net sumažėtų. [...] 4 augalus – teisėjų kolegija nelaiko dideliu kiekiu, konstatuoja, kad baudžiamoji atsakomybė už tokio kiekio kanapių neteisėtą auginimą pritaikyta nepagrįstai.*“[268] Pavyko rasti analogiškas bylas, kuriose 8[269] ir 13 vienetų augalų[270] nelaikyta dideliu kiekiu, neatsižvelgiant į THC koncentraciją, todėl baudžiamosios atsakomybės neužtraukė. Dideliu kiekiu pripažįstama 21 vienetas kanapių[271]. Kitose valstybėse dažniausiai leidžiama auginti iki 6 vienetų kanapių[272], nes tai pakankamas kiekis tenkinti asmeniniams poreikiams ir didesnis gali būti siejamas su tikslu platinti, todėl teismų praktika Lietuvoje liberali.

[265] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 54.
[266] Darius Pranka, *supra* note 5, p. 1518.
[267] *Supra* note 179.
[268] “Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. sausio 14 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-27/2008,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/83451?nr=15
[269] “Lietuvos apeliacinio teismo 2005 m. sausio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-93,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/73274?nr=16
[270] “Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. liepos 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-348/2012,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/389597?nr=9
[271] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-596/2011,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/331144
[272] Pvz., taip teigiama šiame šaltinyje:
EMCDDA, *supra* note 130.

Kartais teismai nesilaiko taisyklės, kad „teismo precedentas yra teisės šaltinis tiek vertikaliu, tiek horizontaliu aspektu“[273]. Pavyzdžiui, vienoje byloje veika kvalifikuota pagal BK 265 str. 1 d., pripažįstant: „*kiekio nustatymo rekomendacijose daugiau kaip 500 g kanapių (ir jų dalių) laikomas dideliu kiekiu [...]. Nesilaikyti minėtų rekomendacijų šiuo atveju pagrindo nėra. Taigi M. ir N. V. augino labai didelį kiekį (viso 7831,74 g kanapių)*“[274]. Teismų praktikoje teigiama, kad bylose dėl kanapių auginimo privalu nustatyti tikslų auginamų augalų kiekį, o didelis augalų kiekis pagal BK 265 str. „*yra vertinamasis požymis, kuris kiekvienoje byloje turi būti nustatomas atsižvelgiant į konkrečias faktines aplinkybes (augalų skaičių, užsėtą plotą ir kt.).*“[275] Išteisinant ne visada aiškiai pasisakoma dėl augalų skaičiaus[276].

BK 265 str. 1 d. numatyta veika apima įvairius veiksmus, sudarančius auginimo procesą: „*nuo jų sėjos iki priežiūros auginimo metu, siekiant, kad augalai išaugtų, subręstų ir taptų tinkami narkotinėms medžiagoms gaminti [...]. Subjektyvioji pusė pasireiškia tiesiogine tyčia. Kaltininkas suvokia, kad neteisėtai augina [...] kanapes [...] ir siekia tai daryti.*“[277]

Kanapių auginimas glaudžiai susijęs su kanapių kaip narkotinės medžiagos gamyba: galima BK 265 str. ir BK 260 str. sutaptis, jei „*kaltininkas draudžiamus auginti pasėlius nuėmė ir iš jų pradėjo gaminti ar pagamino narkotinių medžiagų.*“[278] Taigi, toliau analizuotini kanapių gaminimo ir laikymo probleminiai aspektai.

Apibendrinant, sąvoka *susijusi su disponavimu kanapėmis nusikalstama veika* yra platesnė nei sąvoka *disponavimas kanapėmis* ir apima: BK 199 str. 3 d., BK 259-265 str. Kanapių vartojimas nėra toks pavojingas kaip kitų narkotikų, todėl administracinė atsakomybė už tai turėtų būti diferencijuota arba nenumatyta. Įsigaliosiantis ANK numato griežtesnį teisinį reguliavimą kanapių atžvilgiu, nes narkotikų įgijimo ar laikymo nedideliais kiekiais be tikslo parduoti ar kitaip platinti nebenumato, tad atsakomybė kils pagal BK. Pagal teismų praktiką ANK 340 str. atribojamas nuo BK 265 str. pagal auginamų kanapių vienetų skaičių: baudžiamoji atsakomybė, manytina, įprastai kyla nuo 14 augalų, atsižvelgiant į užsėtą plotą ir kitas aplinkybes. Kanapių

---

[273] Egidijus Kūris, “Teismo precedentas kaip teisės šaltinis Lietuvoje: oficiali konstitucinė doktrina, teisinio mąstymo stereotipai ir kontrargumentai,” *Jurisprudencija* 2, 116 (2009): 131-149, https://www.mruni.eu/upload/iblock/b1c/kuris.pdf

[274] “Kauno apygardos teismo 2012 m. birželio 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-109-579/2012,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/803179?nr=11

[275] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-521/2014. Teismų praktika. 2014, 42, p. 297-304,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/940560?nr=1

[276] *Supra* note 270.

[277] “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. sausio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-25/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/802190?nr=4

[278] *Supra* note 264.

auginimo veika apima veiksmus nuo sėjos iki priežiūros auginimo metu, siekiant, kad augalai išaugtų ir subręstų. Jei pasėliai nuimti, kvalifikuojama kaip sutaptis BK 265 str. su BK 260 str.

2.2. Gaminimo, perdirbimo ir kanapių kieko įtakos teisinei atsakomybei probleminiai aspektai (BK 259-260 str.)

Už kanapių gaminimą atsakomybė numatyta BK 259 str. 1 d., 2 d., BK 260 str. 1 d., 2 d., kuriose objektyvieji veikos požymiai alternatyvūs, todėl pakanka vienos iš veikų, kad kiltų baudžiamoji atsakomybė, pavyzdžiui, kanapių gaminimo[279].

Pagal teismų praktiką kanapių gaminimas būtų aiškinamas kaip procesas, kurio metu gaunamos kanapės, nepriklausomai nuo būdo „*(namų sąlygomis, pramoniniu būdu, perdirbus žaliavą ar sujungus turimus komponentus, rafinavus ir kt.). [...] gaminimu turėtų būti pripažintas aktyvus procesas siekiant mechaniškai išgauti iš augalo medžiagas, tinkamas svaiginimuisi, ir tai galėtų būti augalų nupjovimas, susmulkinimas, džiovinimas ir pan*.“[280], kt.[281] Tad gaminimas apimtų perdirbimą. Siekis džiovinti kanapes nustatomas, pavyzdžiui, jei jos laikomos patalpoje paskleidus ar kitokiu būdu[282]. Tačiau teismų praktikos apžvalgoje teigiama, kad gamybai priskiriami visi narkotikų gavimo būdai, išskyrus perdirbimą, nes 2000 m. BK ši veika nurodyta kaip alternatyva, todėl nustačius, kad narkotikai buvo perdirbti, „*inkriminuotina ne gaminimo, o perdirbimo veika. Perdirbimu [...] pripažįstamas narkotinių augalų (opijinių aguonų, kanapių ir kt.) apdorojimas.“*[283] Kartais kanapių smulkinimas pripažįstamas kanapių paruošimu vartojimui, pavyzdžiui, „*kanapes jis parsivežė smulkintuvėse, kurios pritaikytos ne pluoštinių kanapių apdirbimui, tačiau svaiginimuisi naudojamų kanapių paruošimui vartojimui“*[284]. Vis tik lieka neaišku, kaip vertinti kanapių išdžiovinimą ir susmulkinimą: kaip apdorojimą, perdirbimą, gaminimą ar ruošimą vartoti.

Teisės doktrinoje pastebėta, kad Konvencijose su gaminimu siejamos 4 veikos: gamyba (tą patį reiškia sąvoka apdirbimas, angl. *manufacture*), gaminimas, ekstrakcija,

---

[279] *Supra* note 180.
[280] *Supra* note 271.
[281] *Supra* note 270.
“Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gruodžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-554/2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/778331?nr=2
[282] *Supra* note 271.
[283] *Supra* note 180.
[284] *Supra* note 188.

paruošimas[285]. „Lietuvos baudžiamuosiuose įstatymuose nėra skirtumo tarp narkotikų gamybos būdų [...]. Gaminimas reiškia vienų narkotinių medžiagų pavertimą kitomis“[286], jam priskiriamas rafinavimas, t. y. medžiagų išvalymas nuo priemaišų, jų išgryninimas, ir koncentracijos padidinimas[287]. Analogiška perdirbimo reikšmė, t. y. vienas narkotikas paverčiamas kitu arba iš narkotinio augalo gaunamos narkotinės medžiagos[288]. Teisėjų nuomone bendresnė gaminimo sąvoka apima perdirbimą kaip vieną iš gaminimo būdų[289].

Kanapių vartojimo procesas nuo augalo užauginimo pereina kelias stadijas – augalo nuskynimas, palikimas džiūti, smulkinimas. Galima šių stadijų išvis neskirti, nes jos, manytina, netinka visiems vartojimo būdams, pvz., valgymui nereikia kanapių džiovinti. Džiovinimo stadijos skyrimas pabrėžia griežtą baudžiamąją politiką kanapių atžvilgiu. Palyginimui paminėtina nutartis su kitu narkotiku, kurioje veiksmai nepripažinti nei perdirbimu, nei gaminimu: „*kaltinamasis turėtą amfetaminą sumaišė su gliukoze, padarydamas didesnį kiekį miltelių. Tačiau toks [...] kiekio padidinimas nesukūrė nei naujos psichotropinės medžiagos, nei padidino turėtos psichotropinės medžiagos kiekio, todėl nelaikytinas psichotropinės medžiagos perdirbimu*.“[290] Šioje byloje gaminimas papildomai neinkriminuotas. Taikant analogiškus argumentus, kanapių džiovinimas ir smulkinimas taip pat nėra perdirbimas. Kanapių paruošimu rūkymui nepagaminama nauja medžiaga, nepadidėja psichoaktyvios medžiagos kiekis apskritai (tiktai koncentracija padidėja, nes išgaruoja drėgmė), net ypatingų veiksmų atlikti nereikia, kad ji išdžiūtų, pakanka nuskinti augalą. E. Gruodytės nuomonė panaši: gaminimas neturi apimti kanapių džiovinimo ir smulkinimo, nes nekinta dalykas ir to nesiekiama; nereikėtų laikyti gaminimu ir cigaretės pasidarymo, nes tai tėra paruošiamieji kanapių vartojimo veiksmai[291]. Dėl šios ir kitų priežasčių perdirbimas teisės doktrinoje vertinamas kaip perteklinė norma[292]. Teismų praktikos, kuomet narkotinė medžiaga būtų perdirbta, rasti nepavyko. Ši veika nesuderinta ir su BK 259 str. 3 d., kadangi nenumato atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės už perdirbimą, tačiau už gaminimą numato.

---

[285] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 73, 83.
[286] *Ibid*., p. 177-178.
[287] *Ibid*.
[288] *Ibid*.
[289] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Teisėjų Senato nutarimas Nr. 37,” Teisės gidas, 2002 m. birželio 21 d., http://www.teisesgidas.lt/modules/paieska/lat.php?id=26399
[290] “Kauno apygardos teismo 2010 m. balandžio 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-125-60/2010,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/194424?nr=1
[291] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 181.
[292] *Ibid*., p. 179.

Analizuojant nusikalstamas veikas, susijusias su disponavimu kanapėmis, svarbi ne tik dalyko kokybinė išraiška, bet ir kiekybinė. Kadangi, minėta, ATPK netrukus nebegalios, neteisėto disponavimo narkotinėmis medžiagomis atskyrimo aspektai pagal kanapių kiekį aktualūs atribojant: kanapių auginimo nusikalstamą veiką nuo teisės pažeidimo (2.1. poskyris); nusikaltimą nuo baudžiamojo nusižengimo (BK 259 str. 1 d. ir 2 d.) ir kitus nusikaltimus, kuriuose numatyti kiekiai (BK 260 str. 1 d., 2 d., 3 d., BK 263 str. 1, 2, 3 d.). BK 269 str. numatyta, kad narkotikų „nedidelis, didelis ir labai didelis kiekis nustatomas remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintomis rekomendacijomis“[293]. Teisės doktrinoje pabrėžiama: „kiekių lentelė prilygsta eksperto išvadai, kuri teismui neturi norminio akto galios“[294]. Tai matyti ir teismų praktikoje: *„rekomendacijose nurodyti [...] kiekiai yra rekomendaciniai, todėl tais atvejais, kai nežymiai viršytas jose nurodytas tokių medžiagų kiekis, teismai, įvertinę visas bylos aplinkybes (medžiagų svorį, apimtį, jų poveikio žmogui ypatybes ir kt.) ir nurodę savo sprendimo motyvus, gali peržengti lentelėse nustatytas ribas pripažindami mažesnį kiekį.“*[295]

Pagal minėtas rekomendacijas kanapių, išskyrus auginamus augalus (2.1. poskyris), kiekis nustatomas svoriu (gramais). Teismų praktikoje pabrėžiama, kad kiekis privalo būti nustatytas; kartais nustatomas itin nedidelis kiekis; THC kiekis, didesnis nei 0,2 %, neturi reikšmės kvalifikavimui (priedas Nr. 18). „Apžvelgus teisminę praktiką, darytina išvada, kad paprastai baudžiamąją atsakomybę teismai taiko, kai kanapių ir jų dalių kiekis viršija daugiau kaip 0,1 g. Vis dėlto, yra pavyzdžių, kai asmenys buvo nuteisiami ir už mažesnio nei 0,1 g kanapių ir jų dalių kiekio įsigijimą ar laikymą“[296]. D. Prankos nuomone, nusikalstamų veikų dėl itin mažų narkotikų kiekių, tame tarpe ir kanapių, kriminalizavimas pažeidžia kriminalizavimo kriterijus, pavyzdžiui, BK 259 str. 2 d.[297].

Viename teisės šaltinyje teigiamas, kad medžiagų priskyrimas narkotikams ir kiekių nustatymas poįstatyminiais teisės aktais prieštarauja teisėtumo principui ir BK 1 str. bei 3 str.[298]

[293] “Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų nedidelio, didelio ir labai didelio kiekio nustatymo rekomendacijų,” TAR, https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.78F86C6BCA72/AGZapEkzQQ
[294] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 210.
[295] *Supra* note 180.
[296] Darius Pranka, *supra* note 5, p. 1513.
[297] *Ibid*., p. 1517-1518.
[298] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 14.

Vis dėlto Lietuvoje teismai gali nukrypti nuo rekomendacijų, o blanketinės normos įtraukimas į baudžiamąjį įstatymą yra galimas[299].

E. Gruodytė pastebėjo, kad kai kuriose valstybėse nustatomi maži kiekiai, kad asmeniniams poreikiams turintys narkotikų asmenys būtų nebaudžiami[300]. Konvencijose tai leidžiama (1.2.1. skyrelis). Kiekis gali būti nustatomas svoriu, vienetais, suktinėmis, doze, kaina[301] arba „kaip kiekis, kurio reikia asmeniniam vartojimui“[302]. E. Gruodytės manymu svarbu atsižvelgti, jog nedidelis kiekis vienoks bus asmeniui, turinčiam priklausomybę, ir kitoks neturinčiam, todėl teisėsaugos institucijoms turi būti palikta daugiau laisvės tai sprendžiant[303].

Kiekiu bei kitomis objektyviomis aplinkybėmis taip pat gali būti nustatomas tikslas platinti, pavyzdžiui, „*R. B. įsigytas kanapių kiekis akivaizdžiai neatitinka nuteistojo deklaruojamo tikslo vartoti pačiam, tą patvirtina ir pardavimo M. V. faktas [...]. Veika kvalifikuojama pagal [...] [aut. Pastaba – BK 260 str.] tiek tuo atveju, kai nustatomas [...] medžiagos perdavimo kitam asmeniui faktas (platinimas), tiek ir tuo atveju, kai kaltininkas to nepadaro, tačiau byloje esantys duomenys neginčijamai patvirtina, kad tokį tikslą jis turėjo. [...] Vien ta aplinkybė, kad kaltininkas pats vartoja [...] medžiagas, savaime dar nereiškia, jog jis neturi tikslo šias medžiagas [...] platinti*“[304]. Tikslas platinti nėra privalomas BK 260 str. 3 d. sudėties subjektyvusis požymis[305], nes „kai disponuojama labai dideliu kiekiu narkotikų, įstatymas neskiria, ar tai daroma platinimo, ar asmeniais tikslais, ir toks įstatymų leidėjo pasirinkimas pateisinamas, nes vien tik iš pasirinkto kiekio akivaizdu, kad jis negali būti skirtas asmeniniams poreikiams tenkinti“[306].

Teismai vertina tik gryną narkotikų kiekį medžiagoje, nes *„rekomendacijose [...] medžiagų kiekiai lentelėse pateikti, jei nenurodyta kitaip, perskaičiavus į grynąją medžiagą. [...] Toks išaiškinimas atitinka šių nusikalstamų veikų dalyko formuluotę, t. y. dalyku pripažįstamos ne bet kokios medžiagos, kuriose yra narkotinių ar psichotropinių medžiagų priemaišų, o tos,*

[299] Vytautas Piesliakas, *supra* note 219, p. 22.
[300] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 160.
[301] *Ibid*., p. 161.
[302] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 14.
[303] Edita Gruodytė, *op. cit*., p. 161.
[304] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-105-699/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1241444?nr=2
[305] *Supra* note 271.
[306] Edita Gruodytė, *op. cit*., p. 162.

kurios yra narkotinės ar psichotropinės“[307]. Kanapių atžvilgiu tai diskutuotina, nes Lietuvoje visas augalas laikomas narkotiku, nors šiais laikais neretai visas augalas ir yra narkotizuojantis[308].

Paminėtina, kad kai randama kelių rūšių narkotikų, jų kiekis sumuojamas, nes BK 259 ir 260 str. nurodomas narkotikų „*kiekis apskritai, o ne atskiros rūšies tų medžiagų kiekis*“[309]. Teismų praktikos apžvalgoje detalizuota, kad turi būti *„sudedamos visos santykinės dalys“*[310].

Teisės doktrinoje aptariamas aiškių kriterijų, pagal kuriuos nustatomi narkotikų kiekių dydžiai, nebuvimas[311], todėl kanapių kiekio pagrįstumo klausimas yra aktuali tema, susijusi ne tiktai su baudžiamąja teise ir kriminologija, bet ir su medicina, bet magistrinio darbo apimties nebus detaliai analizuojama šiame darbe. Vis tik svarbu, kad rekomendacijos būtų sudarytos atsižvelgiant ne tik į kanapių svorį, bet ir THC kiekį bei kanabinoidų santykį, nes ne visada vienodas svoris lemia vienodą svaiginantį poveikį ir pavojingumą (plačiau – 1.2.2. skyrelyje).

Apibendrinant, teismų praktikoje kanapių gaminimu pripažįstamas aktyvus procesas, siekiant mechaniškai išgauti iš augalo medžiagas, tinkamas svaiginimuisi (augalų nupjovimas, susmulkinimas, džiovinimas ir pan.), tačiau tai turėtų būti laikoma kanapių ruošimu vartoti ir neužtraukti baudžiamosios atsakomybės, nes, pirma, pati kanapė yra narkotinė medžiaga ir jos nereikia gaminti, kad išgauti narkotiką; nepadidėja THC kiekis joje (tiktai koncentracija padidėja, nes išgaruoja drėgmė); procesas gali įvykti ir natūraliai. Perdirbimas yra perteklinė norma. Teismų praktikoje didelis kanapių kiekis gali būti vertinamas kaip vienas iš tikslo platinti įrodymų. Teismai vadovaujasi neprivalomomis sveikatos apsaugos ministro patvirtintoms rekomendacijomis dėl narkotikų kiekio nustatymo, tačiau gali nuo jų nukrypti, pripažindami mažesnį kanapių kiekį, kuris matuojamas gramais. Tikslus THC kiekis, didesnis nei 0.2, neturi reikšmės nusikalstamų veikų kvalifikavimui. Tikslus kanapių kiekio nustatymas gramais ne visada padeda objektyviai įvertinti nusikalstamą veiką. Nusikalstamų veikų dėl itin mažų kanapių kiekių kriminalizavimas pažeidžia kriminalizavimo kriterijus. Teisės doktrinoje aktualu išanalizuoti kanapių kiekio pagrįstumo klausimą.

[307] *Supra* note 180.
[308] *Supra* note 18, p. 15.
Edita Gruodytė, *supra* note 2, p.156.
[309] *Supra* note 180.
[310] *Ibid.*
[311] Ugnius Savickas, *supra* note 8, p. 22.

2.3. Įgijimo, vagystės, prievartavimo arba kitokio kanapių neteisėto užvaldymo probleminiai aspektai (BK 259 str., 260 str., 263 str.)

Be kanapių auginimo ir gaminimo, baudžiamasis įstatymas numato kanapių įgijimo veiką. Nepavyko rasti teismų praktikos, kurioje būtų įgyta nedžiovinta ir nesmulkinta kanapė, nepriklausomai nuo įsigijimo būdo, pvz., rasta lauke sudžiūvusi ir paimta kanapė. Todėl preziumuotina, kad asmuo, įsigydamas kanapių, rizikuoja būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn tik už įsigijimą ir galbūt laikymą bei administracinėn už vartojimą (turint omenyje tiktai ANK). Už jų gaminimą atsakomybė negresia, nes kanapės įsigytos jau paruoštas vartojimui (jei norėdamas rūkyti jų dar labiau nesusmulkina). Vis dėlto autorės nuomone mažiau pavojinga veika yra ši: asmuo augina nedidelį kiekį kanapių, jas sudžiovina, susmulkina ir surūko (žr. 1.2. poskyrį), nors baudžiamojo įstatymo požiūriu tai apima laikymą ir gaminimą, ANK požiūriu – auginimą ir vartojimą, todėl vertinama kaip pavojingesnis reiškinys nei galimai tik kanapių įgijimas ir vartojimas. Tai dar viena priežastis koreguoti teismų praktiką dėl kanapių gaminimo.

Pagal teismų praktiką kanapių įgijimas – veiksmai, kuriuos atlygintinai ar neatlygintinai atlikęs asmuo gauna kanapių[312], pvz., „pirkimas, išmainymas, skolos atsiėmimas, dovanos gavimas, gavimas veltui“[313], radimas[314], įgijimas per tarpininkus[315]. Jei kanapės įgytos platinimo tikslais BK 263 str. numatytais būdais, „*veika kvalifikuotina kaip idealioji sutaptis pagal BK 260 ir 263 str.*“[316] Galimi atvejai, kai asmuo suvartoja narkotikus jų neįgydamas, pvz., jis pavaišinamas cigaru. Tokiu atveju jam nekils atsakomybė už įgijimą, bet pavaišinusiam gali kilti už platinimą[317]. Teisės doktrinoje jau buvo išreikštas nepritarimas tokiam vertinimui[318], nes tikslo platinti nebuvimą lemia kitų asmenų noras vartoti.

Kanapių įgijimas yra neteisėtas, tačiau „dar labiau neteisėtos“ yra BK 263 str. numatytos veikos: narkotikų vagystė, prievartavimas ar kitoks neteisėtas užvaldymas. Pavyko rasti bylą, kurioje pagal BK 263 str. būtų prievartaujamos kanapės. Itin svarbu, kad kaltininkai, veikdami bendrininkų grupe, buvo apsvaigę nuo amfetamino, metamfetamino, marihuano, kas turėjo įtakos nusikalstamos veikos padarymui: „*E. L. ir R. R., panaudodami fizinį ir psichinį*

[312] *Supra* note 180.
[313] *Ibid.*
[314] Ugnius Savickas, *supra* note 8, p. 30-31.
[315] *Supra* note 180.
[316] *Ibid.*
[317] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 182.
[318] Ugnius Savickas, *op. cit.*, p. 44, 45.

smurtą, prievartavo ir pagrobė narkotines medžiagas, t. y., [...] laiptinėje panaudojo fizinį smurtą [...], psichinį smurtą, [...]reikalavo atiduoti 5 kilogramus [...] kanapių [...], paėmė nukritusį vieną paketą [...] ir taip R. R. ir E. L. pagrobė ir įgijo narkotines medžiagas. Po to, tęsdami nusikalstamus veiksmus, bute, [...] reikalavo atiduoti 5 kilogramus [...]kanapių ir jų dalių arba pinigus – po 30 litų už vieną [...] gramą. [...] pagrobdami įgijo [...] 97,16 g"[319]. Tai akivaizdžiai susijusi nu neteisėta kanapių apyvarta nusikalstama veika.

BK 263 str. nurodyta nusikalstama veika apima nežymų ir nesunkų sveikatos sutrikdymą, fizinio skausmo sukėlimą, todėl pagal sutaptį su sveikatos sutrikdymo nusikalstama veika kvalifikuojama tik „kai padarytas sveikatos sutrikdymas yra sunkus"[320].

Vienoje byloje buvo neteisėtai užvaldyta ne daugiau kaip 0,5 g ir ne mažiau kaip 0,1540 g kanapių dalių: „*nagrinėjamu atveju A. B. pagal BK 263 str. 1 d. kaltinamas tuo, kad turėdamas savo žinioje E. Ž. nupirktą narkotinę medžiagą – kanapių dalis ir ją gabendamas E. Ž., nenustatytą dalį šios [...] medžiagos [...] be E. Ž. žinios nusisėmė sau, tokiu būdu ją pasisavino. [...] Tai yra, privalėjo grąžinti, tačiau to nepadarė. [...] Būtent, [...] pradeda su jomis elgtis kaip su savo turtu. [...] A. B. E. Ž. buvo patikėjęs tik už duotus pinigus narkotines medžiagas įgyti ir pristatyti jam, tačiau nebuvo sutaręs ar leidęs dalį jų pasiimti sau. [...]. Tai, kad byloje nėra tiksliai nustatyta, kokią būtent dalį jis pasisavino, neturi esminės reikšmės veikos pagal BK 263 str. 1 d. kvalifikavimui, nes šioje dalyje nėra apibrėžtas medžiagos kiekis. Kiekis svarbus tada, kai kyla abejonės dėl veikos kvalifikavimo pagal kvalifikuotą, BK 263 str. 3 d. numatytą sudėtį [...]. BK 263 str. 1 d. nėra apibrėžti kokie nors specialūs subjekto požymiai [...]. Svarbu, kad [...] medžiagos, kurių pasisavinu asmuo kaltinamas, jam buvo patikėtos arba buvo jo žinioje. Kaip minėta, ar tos medžiagos priklausė savininkui teisėtai ar neteisėtai, neturi esmės"*[321]. Tačiau kitoje byloje aiškinama, kad pagal BK 263 str. veika kvalifikuojama, tik kai narkotikai pavagiami iš teisėto jų savininko, svarbu nustatyti teisėtą savininką[322].

Kai asmuo siekia įsigyti kanapių, bet jis apgaunamas ir įsigyja ne kanapių, tai vertinama pagal tyčios kryptingumą kaip pasikėsinimas įsigyti kanapių, nepavykęs dėl nuo jo

---

[319] "Šiaulių apygardos teismo 2015 m. kovo 12 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-53-316/2015," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1086413?nr=1

[320] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 23. (Cituota iš: Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 1996 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. 43 „Dėl teismų praktikos nagrinėjant turto prievartavimo baudžiamąsias bylas"// Teismų praktika. 1996, Nr. 3-4, P. 92.)

[321] "Kauno apygardos teismo 2014 m. lapkričio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-736-478-2014," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/925392?nr=2

[322] "Klaipėdos apygardos teismo 2010 m. liepos 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-139-106/2010," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/166608?nr=3

valios nepriklausančių aplinkybių[323]. Jei asmuo platina paprastą tabaką, nors sako, jog platina kanapes, tokiu atveju galima inkriminuoti ir sukčiavimo veiką (teisės doktrinoje analizuota analogiška situacija su skalbimo milteliais)[324].

Kai asmuo laikinai saugo kitam asmeniui priklausančius narkotikus, teisės doktrinoje manoma, kad tai nėra įgijimas, tai yra laikymas[325]. Teismų praktikoje pavyko rasti pavyzdį, kad kaltininkas taip teigtų, tačiau remiantis visomis bylos aplinkybėmis jis buvo nuteistas pagal BK 260 str. 1 d. už įgijimą, gabenimą ir laikymą, veikiant organizuota grupe: *„šias narkotines medžiagas jam perdavė A. M. ir jis negalėjo jomis laisvai disponuoti.“*[326]

Svarbi tema yra kanapių įsigijimas kitose valstybėse, pavyzdžiui, Olandijoje (plačiau – 1.2.1. skyrelyje) ir to vertinimas Lietuvoje. „*Konstatuojama, kad narkotinės medžiagos buvo įgytos [...] specialioje vietoje, kur toleruojamas kanapių įgijimas ir vartojimas (kitokių duomenų valstybinis kaltintojas nepateikė), svarbus momentas yra tiesioginės tyčios nustatymas. [...] Daugiau kaip nedidelio kiekio narkotinių medžiagų įgijimas neturint tikslo jas platinti priskiriamas tarptautinio pobūdžio, t. y. tarptautinėse sutartyse numatytam nusikaltimui, kuriam nustatyta universali jurisdikcija (BK 7 straipsnio 10 punktas), būtina vadovautis LR BK 15 str. 2 d. 1 p. ir svarstyti, ar kaltininkas suvokė pavojingą daromos nusikalstamos veikos pobūdį [...]. Daroma išvada, kad E. G., pirmą kartą atsidūręs aplinkoje, kurioje sudarytos sąlygos pirkti ir vartoti kanapes, už 30 eurų savo reikmėms pirkdamas „coffee shope“ kanapių dervos, viršijančios nedidelį kiekį, pateko į tokią padėtį, kurioje nesuprato savo padarytos veikos pavojingo pobūdžio. Taigi, [...] neveikė tiesiogine tyčia, kurią būtina nustatyti taikant LR BK 259 str. 1 d. Dėl šių motyvų, pritaikius baudžiamąjį įstatymą – LR BK 2 str. 3 p., 15 str. 2 d. 1 p., E. G. iš kaltinimo, padarius nusikaltimą, numatytą LR BK 259 str. 1 d. išteisintinas, nepadarius veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių(LR BPK 303str. 5d. 1p.)“*[327]. Taigi, kiekvienu atveju kaltė vertinama individualiai.

Analizuojant bendrininkavimo probleminius aspektus, pastebėtina, kad pagal teismų praktiką nustatomos įvairios bendrininkavimo formos, kai nuteisiama pagal BK 260 str.[328], BK 263 str. ar BK 265 str. (minėta aukščiau), kt. Bendrininkavimas galimas ir nustatant BK 259 str.

---

[323] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 182.
[324] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 20.
[325] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 182.
[326] "Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. balandžio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-216/2012," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/375802?nr=11
[327] *Supra* note 91.
[328] *Supra* note 304.

sudėties požymius: *„E. Š. ir A. B.[...] neteisėtai įgijo, laikė narkotinę medžiagą be tikslo ją platinti, o būtent: A. B. už narkotines medžiagas į R. M. sąskaitą [...] pervedus175 Lt,[...] kartu prie gyvenamųjų namų [...]iš M. P. įgijo 6,563 gramo [...] kanapių dervos, kurias E. Š. įdėjo į A. B. kuprinę ir laikė“*[329].

Teismų praktikoje bendrininkavimas nustatomas ir tada, kai vienas kaltininkas nuperka sau ir kitiems bendrininkams kanapių; šioje byloje nuteisti visi bendrininkai pagal BK 259 str. 2 d.: „*O. P. nuteistas už tai, kad [...] veikdamas bendrininkų grupe su T. S., M. B., A. S., M. P., [...] įgijo ne mažiau kaip 1,14 g [...] kanapių [...], kuriuos jie M. B. vairuojamu automobiliu „Audi 80“ [...] iš Mažeikių gabeno iki garažų, esančių Skuode [...]. Nuteistasis O. P. nurodo, kad nuteistieji penkiese nupirko tikrai nedidelį kiekį [...], nustatytas objektyvus kiekis – 1,14 g [...], kanapių [...] kiekis buvo beveik 5 kartus mažesnis už Rekomendacijose nurodytą nedidelį kiekį, t. y. ne daugiau kaip 5 g, o jų kiekį išdalijus kiekvienam po 0,23 g – kiekvienam teko 20 kartų mažesnis už Rekomendacijose nurodytą nedidelį kiekį, tai rodo, kad jų padaryta veika tikrai nebuvo tokia pavojinga, kad užtrauktų baudžiamąją atsakomybę. [...] Nustatytas objektyvusis požymis – narkotinių medžiagų gabenimas eliminuoja galimybę O. P. taikyti administracinę atsakomybę“*[330]. Teismų praktikos apžvalgoje pabrėžiama, kad platinimu nelaikytinos situacijos, *„kai, susitarus keliems asmenims, medžiagas nuperka ir išdalija vartoti vienas iš susitarusiųjų.“*[331]

Taigi, kanapių įgijimas – veiksmai, kuriuos atlikęs asmuo gauna kanapių, atlygintinai arba ne, pvz., pirkimas, išmainymas, skolos atsiėmimas, dovanos gavimas, gavimas veltui, per tarpininkus, ir kt. Galima BK 263 ir 260 str. idealioji sutaptis. Galimas kanapių suvartojimas jų neįgijus: tokiu atveju pavaišinęs asmuo gali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už kanapių platinimą, tačiau toks vertinimas diskutuotinas. BK 263 str. numatytos veikos alternatyvios, nepriklausomai nuo kanapių kiekio. Jei asmuo siekia įgyti kanapių ir yra apgaunamas dėl dalyko, tai vertinama pagal tyčios kryptingumą kaip pasikėsinimas įgyti kanapių, nepavykęs dėl nuo jo valios nepriklausančių aplinkybių. Laikinas saugojimas kitam asmeniui priklausančių kanapių neturėtų būti vertinamas kaip įgijimas. Kanapių įgijimas vietose, kur tai toleruojama, nebūtinai užtraukia baudžiamąją atsakomybę (priklauso nuo tiesioginės tyčios konstatavimo). Teismų praktikoje nustatomos įvairios bendrininkavimo rūšys dėl veikų, susijusių

[329] "Panevėžio apygardos teismo 2009 m. lapkričio 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-75-337/2009," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/156680?nr=15
[330] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. rugsėjo 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-354/2014," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/872892?nr=8
[331] *Supra* note 180.

su disponavimu kanapėmis; bendrininkavimu pripažįstama, kai vienas kaltininkas nuperka sau ir kitiems bendrininkams kanapių (tai nelaikoma platinimu).

2.4. Kanapių laikymo, gabenimo, siuntimo, kontrabandos probleminiai aspektai (BK 259-261 str., BK 199 str. 3 d.)

Pagal teismų praktiką kanapių laikymas – tai jų „*buvimas kaltininko žinioje nepriklausomai nuo jų buvimo vietos (su savimi, patalpoje, slėptuvėje ar kitose vietose) [...], turėjimo laiko trukmės.“*[332] *„Tam tikrais atvejais (pavyzdžiui, nustačius bendrininkavimo faktą) medžiagas gali laikyti ir asmuo, kuris jų negamino ir neįgijo. [...] Laikymas yra trunkamoji veika, todėl baudžiamoji atsakomybė už [...] laikymą kyla nuo jų atsiradimo kaltininko žinioje pradžios.“*[333]

Konvencijose vartojamos tokios tapačios sąvokos: narkotikų laikymas, saugojimas, turėjimas; vėliau pradėta naudoti vieną sąvoką – laikymas (angl. *possession*), 1988 JT Konvencijoje skiriamas pagal poreikius asmeniniams ar kitiems tikslams[334]. Lietuvoje baudžiamoji atsakomybė taip pat diferencijuojama pagal tikslą platinti, laikomų kanapių kiekį.

Vienoje byloje kanapių laikymas automobilyje daugiausiai 1 val. 50 min. pripažintas kaip alternatyvaus požymio įgyvendinimas: „*2011 m. gruodžio 10 d., apie 10.30 val., Vilkaviškio r. sav., [...] iš nenustatyto asmens, turėdamas tikslą platinti, neteisėtai už 950 Lt įgijo 128 kanapių sodinukus vazonėliuose [...], kurias [...] laikė automobilyje „Audi 100“ [...] ir gabeno [...], tačiau 2011 m. gruodžio 10 d., apie 12.20 val., Vilkaviškio r. sav., [...]pareigūnai, sustabdę automobilį, šią narkotinę medžiagą surado ir paėmė. [...] A. B. veika visiškai atitinka BK 260 str. 1 d.“*[335] Manytina, kad toks trumpas kanapių laikymas neturėtų būti inkriminuojamas kaip savarankiška veika, o tai, kad laikymas turėtų trukti ilgiau, pastebėta ir teisinėje literatūroje[336]. Asmuo, kuris vartoja kanapes, vienareikšmiškai tam tikrą laiko tarpą jas laiko. Todėl diskutuotina, už kokios trukmės kanapių laikymą reikia taikyti baudžiamąją atsakomybę ir ar apskritai reikia taikyti baudžiamąją atsakomybę, pavyzdžiui, jei laikoma tiktai su tikslu pačiam suvartoti, atsižvelgiant į griežtėsiantį ANK. Tikslas platinti privalo būti įrodytas, o jo neįrodžius, nereikėtų dirbtinai

[332] *Supra* note 180.
[333] *Ibid.*
[334] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 73.
[335] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-175/2013,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/644028?nr=9
[336] Oksana Lapševič, *supra* note 4, p. 18.

vertinti trumpai trukusio laikymo veikos kaip tokios pavojingos, kad užtrauktų baudžiamąją atsakomybę, nepažeidžiant *ultima ratio* principo.

Kitoje byloje asmuo nuteistas pagal BK 259 str. 1 d. už tai, kad įgijo, apie parą laikė namie ir gabeno kanapes: „*2011 m. balandžio 7 d., apie 13.00 val., Panevėžyje [...] įgijo [...] 9,216 g kanapių [...], laikė, [...] ir 2011 m. balandžio 8 d., apie 15.00 val. [...] gabeno, kol [...] buvo sulaikytas*“[337]. Tačiau dar kitoje byloje kanapių laikymas jas laikant apie parą namuose ir gabenimas neinkriminuoti: kaltininkas nuteistas pagal BK 260 str. 1 d. „*už tai, kad 2009 m. sausio 12 d., apie 14.00 val., Tauragės autobusų stotyje, turėdamas tikslą platinti, už 100 Lt iš nenustatyto asmens neteisėtai įgijo [...] 2,5 g [...] kanapių bei jų dalių ir tą pačią dieną apie 22.00 val. [...] [aut. pastaba – taip pat] 2009 m. sausio 13 d. pardavė, [...] kitą dalį [...] laikė su savimi [...] iki 2009 m. sausio 13 d. 18.50 val., kol jo namuose buvo atlikta krata.“*[338] Teismai įprastai laikymą inkriminuoja, jei tai trunka ilgiau nei parą[339].

Pavyko rasti bylą, kurioje kanapės buvo laikomos stovinčiame automobilyje. Iš nuosprendžio pašalintas įgijimas, kadangi to negalima preziumuoti, remiantis kanapių radimu (nebuvo nustatytas nei asmuo, iš kurio įgijo, nei įgijimo laikas). Tačiau konstatuotas jų laikymas ir gabenimas be tikslo platinti: *„medžiagos gali būti gabenamos vežant jas transporto priemone, nešant lagamine, kišenėse, krepšyje ir pan. Nors narkotinės medžiagos buvo rastos stovinčiame automobilyje, tačiau neabejotinai galima teigti, kad jos buvo ir gabenamos, nes automobilis buvo ką tik įvažiavęs į degalinę. Nuteistasis [...] ginčija [...] dėl nuteisimo už 0,1 gr. kanapių laikymą ir gabenimą tikslu parduoti ar kitaip platinti [...]. Itin mažas rastų narkotinių medžiagų kiekis, kurio būtų užtekę ne daugiau kaip vienai „žolės“ dozei, leidžia abejoti tikslo [...] platinti šias medžiagas buvimu R. E. veikoje. Pats kasatorius [...] teigė, kad [...] kanapių „suktinę“ jo automobilyje paliko draugai [...], ketino surūkyti pats, bet vėliau apie tai pamiršo. [...] Nesant tvirtų įrodymų, kad R. E. pats nevartoja narkotinių [...] medžiagų, negalima daryti neginčijamos išvados, kad nuteistasis R. E. narkotines medžiagas laikė ne asmeniniam naudojimui, o turėdamas tikslą realizuoti“.*[340]

[337] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-358/2012,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/386645?nr=10

[338] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-76/2012,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/370975?nr=12

[339] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-629/2011,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/332184?nr=13

[340] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. spalio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-549/2006,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/67045?nr=23

Neteisėtas kanapių laikymas kelionės metu prilygtų jų gabenimui, kadangi gabenimo veikai nekeliamas reikalavimas pačiam fiziškai vežti automobiliu. Kartais vairavimas vežant asmenį, kuris turi narkotikų, gali būti laikomas bendrininkavimu ir padėjimu gabenti narkotikus, pvz., vienoje byloje *„F. A. paprašė kasatoriaus savo automobiliu jį nuvežti į Klaipėdą ir bevažiuojant pasakė, kad veža 100 g narkotikų (milteliuose buvo rasta 40,104 g heroino), bei parodė striukėje turėtą celofaninį maišelį su milteliais. [...] sužinojęs, kad F. A. jo automobiliu gabena labai didelį kiekį heroino, kasatorius sutiko ir toliau jį vežti, t. y. prisijungė prie jau prasidėjusios, bet dar nebaigtos nusikalstamos veikos.*“[341]

Teismų praktikoje pasitaiko situacijų, kai kaltininkas teigia nežinojęs apie narkotikų buvimą automobilyje, t. y. gabenimą ir laikymą, nors fiziškai juos vežė[342]. Tačiau tai gali būti ir gynybinė pozicija[343]. Analogiškai su siuntimo veika: kurjeriai nežino, kas yra siuntiniuose, todėl normalu, kad jie nėra baudžiamosios atsakomybės subjektai, kol pagal nekaltumo prezumpcijos principą neįrodoma jų kaltė.

„*Gabenimu paprastai neturėtų būti laikomas medžiagų perkėlimas iš vienos vietos į kitą toje pat patalpoje, iš vieno pastato į kitą pastatą toje pat namų valdoje, iš namo į kiemą ar lauką kaltininko sodyboje, nedidelio kiekio [...] medžiagų nešiojimas sau suvartoti ir pan.“*[344] E. Gruodytė pritaria: „neturėtų būti kvalifikuojami kaip gabenimas bent du atvejai: kai narkotikai „juda“ vienoje valdoje, arba kai turimas su savimi nedidelis kiekis [...] sau suvartoti“[345].

Su gabenimu glaudžiai susijusi narkotikų, kartu ir kanapių, kontrabanda, t. y. neteisėtas eksportas ir importas[346]. Gabenimo veika apima tiek transportavimą, tiek pristatymą, yra platesnė[347]. Teismų praktikoje išaiškinta, jog BK 199 str. 2 d. ir 260 str. 3 d. numatytos veikos yra savarankiškos, tarpusavyje nekonkuruoja, nes nors ir turi bendrų sudėties požymių, pvz., objektą, dalyką, tačiau skiriasi jomis saugomos vertybės: kontrabandos atveju – „*uždraustų ar ribotai apyvartoje esančių prekių ir kitų daiktų gabenimo per Lietuvos valstybės sieną tvarka, neteisėto disponavimo narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis atveju – visuomenės*

[341] *Supra* note 180.
[342] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gegužės 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-335/2006,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/60847?nr=10
[343] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-133-696/2016,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1247405?nr=2
[344] *Supra* note 180.
[345] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 185.
[346] *Ibid*., p. 87.
[347] *Ibid*., p. 88.

sveikata"[348]. Tad kanapių gabenimas neturint leidimo per Lietuvos sieną, nepriklausomai nuo kiekio ir į kokią bei iš kokios valstybės, yra kontrabanda, todėl nežinojimas „*tikslaus kontrabandos dalyko (kanapių) kiekio, [...] baudžiamosios atsakomybės nešalina.*"[349]

Baudžiamajame įstatyme atskirai minima siuntimo veika. BK 260 str. numatytos trunkamosios veikos, pavyzdžiui, laikymas, gabenimas, siuntimas „*įstatymo galiojimo erdvėje požiūriu jos gali būti padaromos kelių valstybių teritorijoje ir priklausyti kelių valstybių jurisdikcijai. Siuntimo veika prasideda nuo pašto siuntos perdavimo siuntėjui ir baigiasi siuntai pasiekus adresatą ar veikai nutrūkus iki tol, kol siunta pasiekia adresatą. "*[350] Lietuvoje pasitaiko kanapių siuntimo atvejų[351]. Atskiriant siuntimą nuo gabenimo „*atsižvelgtina į tai, kad medžiagas gabenantis asmuo pats dalyvauja gabenimo procese [...]. O siuntėjas šių medžiagų perkėlimo procese nedalyvauja – jas siunčia paštu, bagažu ir pan. "*[352]

Teismų praktikoje kyla problemų dėl alternatyvių veikų reikšmės vertinimo. Vienoje byloje kaltininkas nuteistas už kanapių gabenimą turint tikslą jas platinti ir perdavimą areštinėje laikomam asmeniui, tačiau perduoti jų nepavyko dėl nuo jo valios nepriklausančių aplinkybių (pareigūnai paėmė kanapes). Byloje konstatuota, kad jis nuteistas už dviejų alternatyvių veiksmų padarymą, t. y. gabenimą ir platinimą. Gabenimas „*jau sudaro baigto nusikaltimo sudėtį, todėl antrojo alternatyvaus veiksmo – [...] platinimo [...] – baigtumo momentas šiuo atveju neturi įtakos V. J. visos nusikalstamos veikos kvalifikacijai pagal BK 260 str. 1 d. [...]teisingai kvalifikuota [...] kaip baigtas nusikaltimas*.[353] Tačiau tokiam vertinimui nepritartina, kadangi kiekviena alternatyvi veika turi savarankišką reikšmę (2.1. poskyris).

Esant nusikalstamų veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, taip pat jų ir kitų veikų daugeto situacijai, dažniausiai taikomos bendros taisyklės. Pagal 2013 m. teismų praktikos apžvalgą[354], BK 259 str. ar 260 str. numatytos alternatyvios veikos gali būti tiek pripažintos paviene tęstine veika (remiantis bendrais sutapties kriterijais[355]), tiek sudaryti daugetą

[348] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-496/2014," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/930127?nr=4
[349] "Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. kovo 26 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-199/2012," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/371365?nr=12
[350] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-8-696/2016," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1210221?nr=1
[351] "Kauno apygardos teismo 2014 m. birželio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-235-319/2014," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/836055?nr=1
[352] *Supra* note 180.
[353] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-451/2013," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/768764?nr=7
[354] *Supra* note 180.
[355] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-109/2013," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/587136?nr=1

(pavyzdžiui, vienoje byloje konstatuota netgi idealioji sutaptis tarp BK 260 str. 1 d. numatytų veikų[356]). Teisės doktrinoje atkreipiamas dėmesys, kad jei „narkotikų platintojo pateikti narkotikai sukeltų vartojusiam sveikatos sutrikimų, [...] padaryta veika gali būti papildomai kvalifikuojama kaip neatsargus ar tyčinis sveikatos sutrikdymas“[357].

Apibendrinant, kanapių laikymas pagal teismų praktiką – tai trunkamoji veika, kai kanapės yra kaltininko žinioje, nepriklausomai nuo trukmės, vietos (su savimi ar kitur); kvalifikavimui įtakos neturi tai, kad kaltininkas kanapių savininkas, pakanka suvokimo, kad medžiagos – narkotinės. Pagal teismų praktikoje kanapių laikymas ilgiau nei 1 val. 50 min. gali būti vertinamas kaip savarankiška laikymo veika, bet diskutuotina, už kokios trukmės kanapių laikymą reikia taikyti baudžiamąją atsakomybę ir ar apskritai reikia taikyti baudžiamąją atsakomybę, pavyzdžiui, jei kanapės laikomos tiktai savoms reikmėms. Kanapių laikymas stovinčiame automobilyje pagal teismų praktiką gali būti pripažintas gabenimu; neteisėtas kanapių laikymas kelionės metu prilygsta gabenimui, o tokio asmens vežimas gali būti vertinamas kaip padėjimas gabenti. Gabenimu paprastai nelaikomas kanapių perkėlimas maža distancija ar nedidelio kiekio kanapių nešiojimas sau suvartoti. BK 199 str. 2 d. ir 260 str. 3 d. numatytos veikos gali sudaryti sutaptį. Siuntimo veika gali priklausyti kelių valstybių jurisdikcijai, nuo gabenimo atribojama atsižvelgiant, kad pats asmuo dalyvauja gabenimo procese.

2.5. Kanapių platinimo ir tikslo platinti, lenkimo vartoti, įrenginių kanapėms gaminti gaminimo arba kanapių gamybos technologijų ar instrukcijų rengimo ir kiti probleminiai aspektai (BK 260 str., 261 str., 262 str., 264 str. ir kt.)

Kai kurie kanapių platinimo ir tikslo platinti probleminiai aspektai jau buvo analizuoti ankstesniuose darbo poskyriuose, todėl šiame pateikiami tiktai dar neanalizuoti.

Remiantis 2013 m. teismų praktikos apžvalga[358], darytinos tokios išvados: kanapių pardavimas (platinimo būdas) – tai atlygintinis kanapių perleidimas kitam asmeniui. Kitoks platinimas (taip pat BK 260 ir 266 str. vadinamas kitoks realizavimas) – kanapių perleidimas kitiems asmenims, neatlygintinai duodant parūkyti (vaišinant), permetant per kliūtį, pavyzdžiui, tvorą, „*išmainant jas į kitus daiktus, dovanojant, atlyginant už darbą ar kitas paslaugas, jomis*

[356] “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. balandžio 10 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-204-150/2015,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1036997?nr=1
[357] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 176.
[358] *Supra* note 180.

grąžinant ankstesnes skolas, neatlygintinai duodant tokias medžiagas pavartoti išbandymui ir pan. [...] Laikomas baigtu nuo to momento, kai asmuo [...] išplatino (realizavo) šias medžiagas bent vienam asmeniui.“[359] Buvimas tarpininku, materialinės naudos iš sandorio, kurio dalykas kanapės, negavimas nešalina įgijimo ir platinimo veikos.

Remiantis 2013 m. teismų praktikos apžvalga[360] galima apibendrinti, kad tikslas parduoti ar kitaip platinti kanapes yra subjektyvusis požymis, vertinamasis ir esminis kriterijus, atribojantis BK 259 str. 1 d., 2 d. nuo BK 260 str. 1 d., 2 d., o BK 260 str. 1 d. ir 2 d. Jis reiškia „*kaltininko norą atlygintinai ar neatlygintinai perleisti [...] medžiagas bent vienam asmeniui.“*[361] Įrodinėjamas remiantis kaltininko parodymais ir faktinėmis aplinkybėmis. Platinimo fakto nenustatymas nereiškia, kad nebuvo tikslo platinti, kuris gali susiformuoti įgijus ar prieš įgyjant kanapių. Kaltininkas gali turėti du tikslus – vartoti ir platinti, todėl tokiu atveju veika kvalifikuotina kaip idealioji BK 259 str. ir 260 str. sutaptis. Faktas, kad kaltininkas vartoja kanapes, nereiškia, kad jis neturi tikslo jų platinti. Teisės doktrinoje teigiama, kad tikslas platinti nenustatinėjamas, jei traukiama baudžiamojon atsakomybėn už platinimą arba pardavimą[362].

Kanapių platinimas nepilnamečiams (jei kaltininkas suvokia asmens nepilnametystę) laikytinas pavojingesne veika nei platinimas pilnamečiams, nes jos „*platinamos labiau pažeidžiamiems, ir dėl to labiau valstybės ginamiems nepilnamečiams asmenims, o tokių asmenų skaičius (vienas, du ar daugiau) [...] neturi įtakos [...] veikų kvalifikavimui pagal konkretų BK straipsnį.“*[363] Jei nepilnamečiui platinamas didelis ar labai didelis kiekis kanapių, inkriminuojama idealioji BK 261 str. ir 260 str. 1 d. ar 2 d. sutaptis[364].

Lenkimą vartoti kanapes ir kitus narkotikus įstatymų leidėjas taip pat įvertino kaip didesnio pavojingumo veiką, nes tokiu būdu platinant jie „siūlomi siekiant kitam asmeniui sužadinti norą juos vartoti“[365]. Teismų praktikos apžvalgoje detalizuotos BK 264 str. numatytos alternatyvios veikos[366], kurios tinka ir jei asmuo lenkiamas vartoti kanapes, nepriklausomai nuo to, ar lenkiamas asmuo vartojo anksčiau kanapes, taip pat nepriklausomai nuo motyvo. Jei nustatomas ne tik lenkimas vartoti, bet ir kanapių platinimas lenkiamam asmeniui, veikos kvalifikuojamos kaip BK 260 str., 261 str. ar 264 str. sutaptis. Jei dėl kaltininko panaudoto fizinio

[359] *Supra* note 180.
[360] *Ibid.*
[361] *Ibid.*
[362] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 195.
[363] *Supra* note 180.
[364] *Ibid.*
[365] Edita Gruodytė, *op. cit.*, p. 86.
[366] *Supra* note 180.

ar psichinio smurto nustatomas nesunkus ar sunkus sveikatos sutrikdymas – kaip sutaptis pagal BK 264 str. ir 135 str. ar 138 str.[367]

Darbo autorė išanalizavo bylas, kuriose motyvacijoje minimas BK 262 str. Įrangos, padedančios kanapėms augti, įrengimas su tikslu neteisėtai auginti kanapes kartais nelaikomas BK 262 str. numatyta veika, nes BK negalima aiškinti plečiamai ir nurodoma, kad pagal šį straipsnį įranga turi būti skirta narkotikų gaminimui (augalų nupjovimui, smulkinimui ir pan.), o ne kanapių auginimui (nuo sėjos iki augalų priežiūros, kad jie taptų tinkami narkotikams gaminti)[368].

Vis tik teismų praktikoje ir kitaip vertinami minėti įrenginiai (tai gali būti stalai, ventiliacijos, laistymo, apšvietimo sistemos, ph matuoklis, gruntas kanapėms ir pan.). Vertinimas priklauso nuo to, ar kanapės buvo tiktai auginamos, ar kartu ir gaminamos, pvz., džiovinamos, atsižvelgiama į bendrininkavimą: E. M. nuteistas pagal BK 260 str., 262 str., 265 str., 249 str., nes jis „*be patalpų paruošimo kanapėms auginti, jų sodinimo, auginimo darbų, atliko ir užaugusių kanapių augalų nuėmimo, jų džiovinimo darbus. [...] Apeliacinės instancijos teismas nustatė [...] nusikalstamo susivienijimo požymius, šiems asmenims darant labai sunkų ir su pertrauka net keletą metų besitęsiantį nusikaltimą, susijusį su neteisėtu labai didelio kiekio narkotinės medžiagos disponavimu, jos nuolatiniu paleidimu į apyvartą.*“[369] Kitoje byloje konstatuota BK 262 str. numatyta veika, nes: „*neteisėtai įrengtoje [...] kanapių auginimo laboratorijoje, A. K. išaugino ir nuskynė, neteisėtai įgijo labai didelį kiekį [...] kanapių ir jų dalių, kurias neteisėtai laikė*“[370]. Kartais neatsižvelgiama į tai, ar kanapės buvo ruoštos vartojimui (gamintos)[371].

Vis dėl to kanapėms padedantys augti įrenginiai neturėtų būti laikomi BK 262 str. dalyku, kadangi jų nesant kanapės taip pat auga. Todėl kanapių auginimo veika apima ir priedus, padedančius ją įgyvendinti, kaip kartais teismai teigia[372]. Be to, šie priedai yra elementarūs buityje naudojami, o ne specializuoti įrenginiai kanapėms gaminti (jie visi gali būti naudoti auginant

---

[367] *Supra* note 180.

[368] “Panevėžio apygardos teismo 2012 m. vasario 23 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-24-511/2012,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/400786?nr=3

[369] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gegužės 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-212/2013,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/678036?nr=3

[370] “Kauno apygardos teismo 2010 m. gruodžio 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-71-508/2010,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/189047?nr=9

[371] “Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. gruodžio 17 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-302/2010,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/183757?nr=10
“Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. spalio 20 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-451/2011 ,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/228866?nr=1

[372] *Supra* note 368.

gėles, laikant prabangius paveikslus ar muzikos instrumentus, kanapių gruntas gali būti naudojamas auginant pluoštines kanapes). Taip pat numatyta atsakomybė tam, kad neteisėtai rengė ar platino kanapių gamybos technologijas ar instrukcijas (teismų praktikos rasti nepavyko). Analogiškai informacinė medžiaga apie kanapių auginimą neturėtų būti pripažįstama nusikalstamos veikos dalyku.

Pagal teismų praktiką svarbu tinkamai nustatyti kaltę: ar asmuo, darydamas nusikalstamą veiką, susijusią su disponavimu kanapėmis, suvokia jos pavojingumą: „*jam gyvenant JAV, pagal gydytojo rekomendaciją rūkydavo kanapes, tokiu būdu malšindamas skausmus. Grįžus gyventi į Lietuvą [...] vaistai jam nepadėjo, tikėdamas sumažinti skausmus, jis internete pradėjo ieškoti informacijos apie kanapes. [...] Nėra jokių duomenų, kad kaltinamojo paminėtų sveikatos problemų nebūtų galima gydyti kitokiais, leistinais, būdais ar, kad tokie gydymo būdai kaltinamajam būtų neveiksmingi. Be to, [...] Lietuvoje kanapės [...] draudžiamos vartoti [...] ir medicinos tikslais, būtent dėl savo žalingo poveikio žmogaus sveikatai*“[373]. Pagal kitų mokslo šakų tyrimus (1.2.2. skyrelis), kai kurie skausmai gali būti sąlygoti endokanabinoidinės sistemos sutrikimo, kuri JAV daug plačiau ištyrinėta, kiti vaistai iš tiesų gali nepadėti. Tokių atvejų yra ir daugiau, tad konstatuojant kaltę svarbu atriboti tiesą nuo gynybinės pozicijos[374]. Kaltininko asmenybė ir veikos pakartotinumas (ar asmuo vartoja narkotikus arba juos perka ne vieną kartą), neturi įtakos veikos pavojingumui, bet turi įtakos individualizuojant bausmę ar baudą[375].

Pagal BK už visas nusikalstamas veikas atsakomybė kyla pakaltinamiems asmenims. Teismų praktikoje yra buvę atvejų, kuomet veikas, susijusias su kanapėmis, padaro nepakaltinamas asmuo[376] ar ribotai pakaltinamas[377], visais atvejais skirtas priverstinis gydymas.

Apibendrinant, kanapių pardavimas (platinimo būdas) – tai atlygintinis (iškart sumokant ar mokėjimą atidedant) kanapių perleidimas kitam asmeniui. Kitoks platinimas (realizavimas) –

---

[373] “Kauno apygardos teismo 2013 m. gegužės 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-185-579/2013,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/705201?nr=37

[374] “Vilniaus apygardos teismo 2013 m. spalio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-502-628-2013,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/757097?nr=29

[375] *Supra* note 338.

[376] “Kauno apygardos teismo 2016 m. sausio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-87-348/2016,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1208062?nr=1
“Vilniaus apygardos teismo 2011 m. rugsėjo 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-876-149-2011,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/224784?nr=7

[377] “Šiaulių apygardos teismo 2016 m. spalio 31 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-44-316/2016,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1362548?nr=1
“Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-540-195/2015,“ Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1132996?nr=2

kanapių perleidimas kitiems asmenims, permetant per kliūtį, išmainant jas į kitus daiktus, dovanojant, atlyginant už paslaugas, jomis grąžinant ankstesnes skolas, neatlygintinai duodant pavartoti išbandymui ir pan. Baigtumas siejamas su išplatinimu bent vienam asmeniui. Tikslas platinti kanapes yra subjektyvusis požymis, vertinamasis ir esminis kriterijus, atribojantis BK 259 str. 1 d., 2 d. nuo BK 260 str. 1 d., 2 d., o BK 260 str. 1 d. ir 2 d.; reiškia kaltininko norą atlygintinai ar neatlygintinai perleisti kanapes bent vienam asmeniui; įrodinėjamas remiantis kaltininko parodymais ir faktinėmis aplinkybėmis; gali susiformuoti įgijus ar prieš įgyjant kanapių. Jei kaltininkas turi tikslą platinti ir vartoti, veika kvalifikuojama kaip idealioji BK 259 str. ir 260 str. sutaptis. Faktas, kad kaltininkas vartoja kanapes, nereiškia, kad jis neturi tikslo jų platinti. Tikslas platinti nenustatinėjamas, jei traukiama baudžiamojon atsakomybėn už platinimą arba pardavimą. Jei asmuo apgauna dėl platinamo dalyko, galima inkriminuoti sukčiavimą. Lenkimas vartoti kanapes ir jų platinimas nepilnamečiams (jaunesniems nei 18 m. ir kaltininkas amžių suvokia) laikytini pavojingesnėmis veikomis; jei nepilnamečiui platinamas didelis ar labai didelis kiekis kanapių, inkriminuojama idealioji BK 261 str. ir 260 str. 1 d. ar 2 d. sutaptis. Lenkimas vartoti inkriminuojamas nepriklausomai nuo motyvo ir fakto, ar lenkiamas asmuo vartojo anksčiau kanapes. Jei nustatomas ne tik lenkimas vartoti, bet ir kanapių platinimas lenkiamam asmeniui, veikos kvalifikuojamos kaip BK 260 str., 261 str. ar 264 str. sutaptis. Jei dėl kaltininko panaudoto fizinio ar psichinio smurto nustatomas sunkus ar nesunkus sveikatos sutrikdymas – kaip sutaptis pagal BK 264 str. ir 135 str. ar 138 str. Kanapėms *augti* padedantys įrenginiai ir kanapių auginimo technologijos bei instrukcijos neturėtų būti laikomi įrenginiai narkotikams gaminti pagal BK 262 str., nors teismų praktikoje kartais teigiama priešingai.

2.6. Veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo ir teismų praktikos vertinimas bei tobulinimo kryptys

Analizuojant visą aptartą teisinį reguliavimą ir teismų praktiką dėl veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, aktuali D. Prankos nuomonė, kad esminis veikos pavojingumo vertinimo kriterijus yra medžiagos kiekis ir nėra didelio pavojingumo skirtumo tarp veikų: įgijimo ar gaminimo; laikymo ar gabenimo; medžiagos rūšies. Todėl jis siūlo dekriminalizuoti nedidelio kiekio narkotikų gaminimą, įsigijimą, perdirbimą, laikymą, gabenimą ir siuntimą ir tai nepažeistų Konvencijų reikalavimų[378]. S. J. Pečkaitis ir E. Gruodytė, ištyrę tuometinį kitų šalių teisinį

[378] Darius Pranka, *supra* note 5, p. 1518.

reguliavimą, siūlo „disponavimą nedideliu kiekiu kanapių, neturint platinimo tikslo, laikyti administraciniu teisės pažeidimu“, o šiek tiek didesnio kanapių kiekio turėjimą be platinimo tikslo vadinti baudžiamuoju nusižengimu[379]. O. Fedosiuk pabrėžia, kad baudžiamieji įstatymai brangiai atsieina visuomenei; kriminalizavimas ir griežtos bausmės nemažina pažeidimų skaičiaus; „rėmimasis bendrąja prevencija [...] kritikuotinas [...]ir vertybiniu požiūriu, nes pati idėja grindžiama prielaida, kad visuomenę sudaro norintys, bet bijantys nusikalsti piliečiai. [...]Suvokiant baudžiamųjų įstatymų keliamą riziką, kaip savotiškas „vaistas“, [...] kilo kraštutinės priemonės (lot. *ultima ratio*) idėja.“[380]. Autorės nuomone, remiantis visa šio darbo analize, ypač 1.2. poskyriu ir kitų valstybių pavyzdžiu:

- skiriasi įvairių rūšių narkotikų pavojingumas (kanapės ir sintetiniai kanabinoidai bei sintetintos kanapės, kiti narkotikai);
- skiriasi veikų, susijusių su neteisėta kanapių apyvarta, pavojingumas nuo veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kurios skirtos asmeniniams poreikiams;
- kiekis turi būti esminis požymis, bet kanapių atžvilgiu vertintinas ir THC bei kanabinoidų santykis, t. y. kanapių svaiginamasis poveikis.

Todėl siūlytina diferencijuoti teisinę atsakomybę pagal narkotikų rūšį, veikas ir narkotikų kiekį. Plačiau – žr. Pasiūlymus. Toks teisinis reguliavimas, priešingai nei dabartinis, veiktų kaip efektyvi prevencinė priemonė ir pasiektų jam keliamus tikslus, t. y. neskatintų neteisėtos kanapių apyvartos ir su tuo susijusių neigiamų pasekmių, nekriminalizuotų visuomenės nepagrįstai, nepažeistų sergančių asmenų interesų, pagrįstai ribotų asmenų teises ir laisves, kt. (plačiau – 1.2. poskyris). Kanapių neteisėta apyvarta turi išlikti baudžiamosios atsakomybės dalyku. Teisėtos apyvartos sukūrimas abejotinas, atsižvelgiant į komercinius jos tikslus (1.2.1. skyrelis) ir kanapių vartojimo galimą pavojingumą sveikatai.

„Teisingumas – siekis vienodos baudžiamosios teismų praktikos“[381], todėl dabartinė teismų praktika turėtų būti vienodinama ir keistina, atsižvelgiant į šio darbo išvadas ir nustatytus probleminius aspektus, nes dabartinė tik padidina neefektyvaus teisinio reguliavimo neigiamą poveikį, nors galėtų padėti pasiekti teisinio reguliavimo tikslus (pvz., p. 39; plačiau – žr. Pasiūlymus).

[379] Sigitas Justinas Pečkaitis ir Edita Gruodytė, *supra* note 3, p. 15-17.
[380] Oleg Fedosiuk, *supra* note 37, p. 717.
[381] Vytautas Piesliakas, *supra* note 219, p. 115.

IŠVADOS

1. Narkotikams apibūdinti JT Konvencijose vartojami du teisiniai terminai: narkotinė medžiaga ir psichotropinė. Lietuvoje jie žymi nusikalstamų veikų dalyką, tačiau, analizuojant teisės aktus ir kitus šaltinius, trūksta informacijos, kuo jie skiriasi ir koks jų tarpusavio santykis, todėl darytina išvada, kad tai turi būti išsamiai ir neginčytinai atskleista, siekiant nepažeisti teisės teorijoje keliamų reikalavimų teisės terminams ir teisiniam reguliavimui.
2. Pagal Konvencijas medžiaga priskiriama vienam ar dviem iš keturių narkotinių medžiagų sąrašų arba vienam iš keturių psichotropinių, priklausomai nuo jos savybių visumos.
3. Lietuvoje draustiną medžiagą Sveikatos apsaugos ministerija įrašo į vieną iš trijų narkotikų sąrašų. Tai lemiantys kriterijai (medicininis, valinis, teisinis) nepakankamai informatyvūs, objektyvūs ir pagrįsti, palyginus su kriterijais, numatytais Konvencijose. Kaip antai, skirtingo pavojingumo medžiagos, pvz., sintetiniai kanabinoidai ir kanapės, Lietuvoje yra įtrauktos į tą patį sąrašą, be to, abi šios medžiagos draudžiamos vartoti medicinos tikslams, kai Konvencijos pripažįsta narkotikų naudojimą medicinoje būtinu ir neišvengiamu.
4. Tarp sąvokų narkotinė ir psichotropinė medžiaga kanapių atžvilgiu yra sankirtos santykis, nes svaiginančios kanapių dalys (Lietuvoje – visas augalas), aliejus, ekstraktai, tinktūros, derva priskirti narkotinių medžiagų I ir IV sąrašui pagal 1961 JT Konvenciją, o kanapėse esanti natūrali psichiką veikianti medžiaga THC – psichotropinių medžiagų I sąrašui pagal 1971 JT Konvenciją (Lietuvoje visos šios medžiagos priskiriamos I sąrašui). Kanapių priskyrimas abiejų rūšių medžiagoms neturi reikšmės jų pavojingumo vertinimui, kuris kitų valstybių nuomone, priešingai nei Lietuvos, yra mažesnis nei kitų narkotikų.
5. Lietuvoje netrukus ATPK pakeisiantis ANK numato griežtesnį teisinį reguliavimą kanapių atžvilgiu (jų įgijimas ir laikymas nedideliais kiekiais be tikslo platinti bus tik BK). Tačiau ir šiuo metu veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, teisiniu reguliavimu žmogaus teisės ir laisvės ribojamos labiau nei reikia, siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą ir saugumą, nes:
    - draudimas naudoti kanapes ir jų preparatus medicinos tikslams neatitinka Konvencijų nuostatų, teisėkūros principų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo bei teisės doktrinos formuojamų kriminalizavimo kriterijų, pažeidžia sergančių asmenų interesus, neleidžia plėtotis naujoms medicinos-verslo sritims. Taip yra dėl to, kad kitose valstybėse toks naudojimas leidžiamas, vertinamas kaip efektyvus ir tam tikrais atvejais nepakeičiamas (grindžiamas žmogaus endokanabinoidine sistema ir kt.).

- Teisinis reguliavimas dėl kanapių ir jų preparatų naudojimo ne medicinos tikslams atitinka Konvencijų nuostatas, bet yra diskutuotinas: natūralių kanapių auginimas, skynimas, ruošimas vartoti, laikymas, gabenimas mažais kiekiais ir asmeniniam vartojimui neturėtų būti kriminalizuotas (pagal Konvencijas tai valstybės diskrecinė teisė), atsižvelgiant į:
  - kanapių vartojimo mažą pavojingumą baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms, t. y. visuomenės sveikatai ir saugumui;
  - didelį ir didžiausią tarp kitų narkotikų kanapių vartojimo paplitimą, kuris taip pat rodo, kad žmonės kanapių vartojimo pavojingumą vertina kitaip;
  - kitų šalių teisinį reguliavimą ir argumentus;
  - faktą, kad griežtos baudžiamosios teisės priemonės nėra efektyvios ir nepasiekia numatytų tikslų, nes kanapių vartojimas itin paplitęs;
  - tikslą mažinti neteisėtą kanapių apyvartą, t. y. jei asmenys nebūtų suinteresuoti pirkti kanapių, mažėtų neteisėta pasiūla (atitinkamai ir paklausa) bei būtų dažniau išvengiama situacijų, kai vietoj gyvybei nepavojingų natūralių kanapių apgaule parduodami paplitę gyvybei pavojingi sintetiniai kanabinoidai arba jais apipurkštos natūralios kanapės.
- Kitos veikos (ypač su kanapių neteisėta apyvarta susijusios įgijimo, platinimo, laikymo dideliais kiekiais, taip pat lenkimo vartoti kanapes) turi likti kriminalizuotos, nes natūralių kanapių vartojimas gali kenkti pačio vartotojo sveikatai, todėl yra kontroliuotinas, nors baudžiamasis įstatymas dažniausiai nuo savęs žalojimo asmens nesaugo.

6. Atsižvelgiant į teisinio reguliavimo trūkumus, teismų praktika vienodintina, ypač dėl šių:
- vertinant kanapių pavojingumą ir kiekį tikslinga atsižvelgti į tikslų THC kiekį ir kanabinoidų santykį (THC+CNB)/CBD, nes nuo jų priklauso įvairių draudžiamų kanapių svaiginantis poveikis ir pavojus sveikatai (THC kiekis iki 0,5 % nekelia jokio pavojaus). Dabartinis kanapių kiekio vertinimas tik pagal jų svorį daro žalingą poveikį neteisėtai kanapių rinkai. Atitinkamai keistinos ir Sveikatos apsaugos ministro rekomendacijos dėl kanapių kiekio.
- Dažniausiai ANK 340 str. atribojimo nuo BK 265 str. kriterijus pagal teismų praktiką yra auginamų augalų kiekis vienetais, t. y. 13 vnt. dar neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, atsižvelgiant į užsėtą plotą ir kt. Tačiau šis skaičius mažintinas iki 6 vnt.
- Kanapių gaminimu nelaikytinas jų ruošimas vartoti (džiovinimas, smulkinimas, kt.), nes visa kanapė yra narkotinė medžiaga, šis procesas gali įvykti natūraliai, neturi įtakos THC kiekiui.
- Kanapėms augti padedantys įrenginiai, auginimo technologijos ir instrukcijos nelaikytini BK 262 str. numatytos nusikalstamos veikos dalyku – įrenginiais narkotikams gaminti.

PASIŪLYMAI

Atsižvelgiant į išdėstytas šio darbo išvadas, kitų valstybių pavyzdžius, kriminalizavimo kriterijus, Konvencijose numatytas apsaugines normas ir diskrecines teises valstybei rinktis konkrečias narkomanijos ir kanapių neteisėtos apyvartos prevencijos priemones, teisinio reguliavimo siekiamus tikslus, siūlytini tokie teisinio reguliavimo ir teismų praktikos pakeitimai:

1. teisinio reguliavimo diferencijavimas pagal narkotikų rūšį (natūralios kanapės ir kiti), kiekį (asmeniniams poreikiams tenkinti ir didesnis) ir veikas (su neteisėta kanapių apyvarta susijusios veikos ir kitos (įgijimas, platinimas, lenkimas vartoti ir kt.); veikos, susijusios su tikslu naudoti kanapes asmeniškai).

   Diferencijavimas gali pasireikšti taip: kanapių auginimas, ruošimas vartoti (skynimas, džiovinimas, smulkinimas ir kt.), laikymas, gabenimas mažais kiekiais, pvz., iki 2 augalų, 50 g (džiovintų narkotizuojančių dalių), 15 % THC, ir skirtų tik asmeniniams poreikiams:

   a. neužtraukia teisinės atsakomybės;
   b. užtraukia tiktai administracinę atsakomybę;
   c. gali užtraukti teisinę atsakomybę, jei, tokias veikas išsiaiškinus teisėsaugos institucijoms ir nesant baudžiamosios atsakomybės požymių (pvz., neteisėtos kanapių apyvartos), asmuo įpareigojamas profilaktiškai apsilankyti narkologinės priežiūros įstaigoje, bet to nepadaro (pagal Portugalijos modelį).

Tai galima įgyvendinti atitinkamai keičiant BK 259 str. ir ANK 340 str., 71 str. arba keičiant Sveikatos apsaugos ministro rekomendacijas dėl narkotikų kiekio nustatymo ir koreguojant teismų praktiką. Pavyzdžiui, iki 2 augalų, 50 g (džiovintų narkotizuojančių dalių), 15 % THC laikoma itin mažu kiekiu ir atitinkamai neužtraukia jokios (arba baudžiamosios) atsakomybės, atsižvelgiant į tam tikras svarbias aplinkybes, kurias konstatuoja teismai. Šios aplinkybės galėtų būti, pavyzdžiui, jei asmuo kanapes augino, ruošė naudojimui, laikė, gabeno su tikslu naudoti tik asmeniniams poreikiams, taip pat jei nustatoma, kad nepilnamečiai objektyviai neturi prieigos prie šio augalo (užrakintas kambarys, sandėlis ar pan.). Tokiu atveju teismai, nustatę svarbias aplinkybes, netaikytų BK 259 str. 2 d. (jame nurodytas nedidelis narkotikų kiekis, todėl pasinaudojus taisykle, kad plečiamasis baudžiamojo įstatymo aiškinimas negalimas, galima konstatuoti, kad ši nusikalstamos veikos sudėtis neapima itin nedidelio kanapių kiekio). Sistemiškai aiškinant, už mažesnio nei didelio kiekio kanapių auginimą numatyta administracinė

atsakomybė ANK 340 str. (BK numato didelį kiekį), tad kiltų tik administracinė atsakomybė už itin nedidelio kiekio kanapių auginimą ir vartojimą pagal ANK 71 str.

2. Remiantis Ispanijos pavyzdžiu, siūlytinas naujas teisinio reguliavimo modelis: nedrausti keletui asmenų kartu auginti keletą kanapių augalų asmeniniams poreikiams (augintojų klubas, grindžiamas idėja, kad jei nedraudžiama dviejų kanapių auginti vienam asmeniui, tuomet neturėtų būti draudžiama tai daryti drauge). Bet toks klubas privalėtų laikytis taisyklių, pavyzdžiui: produktai negali patekti į neteisėtą apyvartą (grėstų baudžiamoji atsakomybė už auginimą, platinimą ir dalyvavimą organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo veikloje), klubas negali siekti pelno ar kitaip platinti produktų, ypač nepilnamečiams (baudžiamoji atsakomybė), kanapėse THC turi būti iki, pavyzdžiui, 12 %, klubo nariai privalo periodiškai profilaktiškai lankytis narkologinės priežiūros centre ir kt.
3. Kanapių vartojimas nėra toks pavojingas kaip kitų narkotikų, todėl administracinė atsakomybė už tai (ANK 71 str.) turėtų būti diferencijuota arba numatyta ANK 484 str., kartu su draudimu gerti alkoholinius gėrimus ir pasirodyti neblaiviam viešosiose vietose.
4. Siūlytina keisti Sveikatos apsaugos ministro tvirtinamus narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus, numatant, jog jokios narkotinės ar psichotropinės medžiagos nedraudžiamos naudoti medicinos tikslams, atsižvelgiant į Konvencijų nuostatas. Arba numatyti, kad kanapių antžeminės dalys, aliejus, ekstraktai, tinktūros, derva, natūralūs THC priskiriami II sąrašui, t. y. šios medžiagos nedraudžiamos vartoti medicinos tikslams, siekiant nepažeisti sergančių asmenų interesų ir neriboti asmens teisių ir laisvių labiau nei būtina demokratinėje teisinėje valstybėje.

LITERATŪRA

Teisės aktai

1. “1961 metų Bendroji narkotinių medžiagų konvencija.” Teisės aktų registras. 2001 birželio 15 d. https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.E6D95DC5CFEB
2. “1971 metų Psichotropinių medžiagų konvencija.” Teisės aktų registras. 2001 birželio 13 d. https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.9151E3EDBE34
3. “1988 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Konvencija dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta.” Teisės aktų registras. 1998 balandžio 22 d. https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.6DAA1DC0D31E
4. “Europos Parlamento Ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 273/2004.” Eurlex. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004R0273-20131230&from=LT
5. “Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 1277/2005.” Eurlex. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:202:0007:0033:LT:PDF
6. “Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 111/2005.” Eurlex. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005R0111-20131230&from=LT
7. “Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas.” Teisės aktų registras. 2016 lapkričio 18 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/NJIhPZVenb
8. “Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymas”. Teisės aktų registras. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/dQQAoFvRRR
9. “Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas.” Teisės aktų registras. 2016 gruodžio 1 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FC2B71C84492/TAIS_495302
10. “Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas.” Teisės aktų registras. 2016 lapkričio 17 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/YhctrzJbUX
11. “Lietuvos Respublikos narkologinės priežiūros įstatymas.” Teisės aktų registras. 2005 birželio 30 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.39D96F1C8B69/TAIS_259522

12. “Lietuvos Respublikos narkologinės priežiūros įstatymas.” Teisės aktų registras. 2005 birželio 30 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.39D96F1C8B69/TAIS_259522
13. “Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymas.” Teisės aktų registras. 2015 lapkričio 1 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CF3E2829B861/yJLMhFNhxh
14. “Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymas.” Teisės aktų registras. 2016 balandžio 1 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4334D941D3DC/bBnTbVedsb.
15. “Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymas.” Teisės aktų registras. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4043B97881A2/TAIS_259559
16. “Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas.” Teisės aktų registras. 2015 balandžio 1 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/DLuLKPCpos
17. “Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas.” Teisės aktų registras. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DD80CF948782/ZPZFqYspxR
18. “Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl kryptingos narkotikų, tabako ir alkoholio vartojimo prevencijos ir kontrolės politikos.” Teisės aktų registras. 2011 gruodžio 13 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9B65DEBB0FEF
19. “Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl narkotikų kontrolės politikos.” Teisės aktų registras. 2003 kovo 18 d. https://e-tar.lt/acc/legalAct.html?documentId=TAR.A3E26D533DC6&lang=lt
20. “Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl narkotikų kontrolės politikos tęstinumo.” Teisės aktų registras. 2009 spalio 22 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E65FB90CEC1B
21. “The Vienna Declaration.” Vienna Declaration. 2011. http://www.viennadeclaration.com/wordpress/wp-content/uploads/2011/04/Vienna-Declaration-Download.pdf
22. “Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų patvirtinimo.” Teisės aktų registras. 2016 liepos 1 d.. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7B3B40DCD13A/ssCHwUBffN
23. “Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų nedidelio, didelio ir labai didelio kiekio nustatymo

rekomendacijų.” Teisės aktų registras. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.78F86C6BCA72/AGZapEkzQQ

Teismų praktika

24. “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimas Dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija), 4 straipsnio (2001 m. birželio 26 d., 2003 m. balandžio 3 d. redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai.” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta277/content
25. “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo sprendimas dėl Lietuvos Respublikos Seimo nario prašymo išaiškinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. gruodžio 22 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimų nuostatas.” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. 2014 rugpjūčio 27 d.. http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta63/content
26. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. birželio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-314/2006.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/66931?nr=3
27. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gegužės 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-335/2006.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/60847?nr=10
28. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. spalio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-549/2006.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/67045?nr=23
29. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 11 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-185/2010.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/161414?nr=18
30. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-596/2011.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/331144?nr=1
31. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-629/2011.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/332184?nr=13
32. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-161/2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/372441?nr=1
33. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-358/2012.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/386645?nr=10

34. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-76/2012.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/370975?nr=4
35. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-308/2013.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/686343?nr=4
36. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gegužės 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-212/2013.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/678036?nr=3
37. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gruodžio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-554/2013.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/778331?nr=2
38. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-109/2013.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/587136?nr=1
39. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-175/2013.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/644028?nr=9
40. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-451/2013.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/768764?nr=7
41. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-568/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/941151?nr=3
42. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-521/2014. Teismų praktika. 2014, 42, p. 297-304.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/940560?nr=1
43. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-496/2014.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/930127?nr=4
44. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. rugsėjo 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-354/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/872892?nr=8
45. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-425/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/875339?nr=3
46. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. liepos 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-382-489/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1072483?nr=3
47. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-133-696/2016.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1247405?nr=2

48. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-143-696/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1253530?nr=1
49. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-105-699/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1241444?nr=1
50. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-8-696/2016.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1210221?nr=1
51. “Teismų praktikos nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu disponavimu narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis ar pirmos kategorijos šių medžiagų pirmtakais (prekursoriais) (BK 259–261, 263–264, 266 straipsniai) apžvalga.” Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. http://www.lat.lt/lt/teismu-praktika/lat-praktika/teismu-praktikos-apzvalgos/baudziamuju-bylu-apzvalgos.html
52. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Teisėjų Senato nutarimas Nr. 37.” Teisės gidas. 2002 m. birželio 21 d. http://www.teisesgidas.lt/modules/paieska/lat.php?id=26399
53. “Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 16 d. nutartis byloje Nr. N-62-2189-11.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/316411?nr=2
54. “Lietuvos apeliacinio teismo 2005 m. sausio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-93.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/73274?nr=16
55. “Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. kovo 20 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-110/2008.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/85220?nr=1
56. “Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. sausio 14 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-27/2008.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/83451?nr=15
57. “Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. gruodžio 17 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-302/2010.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/183757?nr=10
58. “Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. gegužės 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-223/2011.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/205617?nr=2
59. “Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. spalio 20 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-451/2011.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/228866?nr=1
60. “Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. balandžio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-216/2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/375802?nr=11

61. “Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. kovo 26 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-199/2012.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/371365?nr=12
62. “Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. liepos 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-348/2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/389597?nr=9
63. “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. birželio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-265/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/833236?nr=8
64. “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. gruodžio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-486/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/941586?nr=1
65. “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. sausio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-25/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/802190?nr=4
66. “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. spalio 9 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-531/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/874320?nr=7
67. “Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. vasario 28 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-258/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/804679?nr=27
68. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. balandžio 10 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-204-150/2015.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1036997?nr=1
69. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. lapkričio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-147-307/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1161128?nr=2
70. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. lapkričio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-423-202/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1366832?nr=1
71. “Vilniaus apygardos teismo 2011 m. rugsėjo 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-876-149-2011.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/224784?nr=7
72. “Vilniaus apygardos teismo 2013 m. spalio 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-331-495/2013.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/804820?nr=3
73. “Vilniaus apygardos teismo 2013 m. spalio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-502-628-2013.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/757097?nr=29
74. “Vilniaus apygardos teismo 2013 m. vasario 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-938-256-2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/510262?nr=31
75. “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. birželio 10 d. nutartis administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-620-166/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1057029?nr=4

76. “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-540-195/2015.“.Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1132996?nr=2
77. “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-303-487/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1147852?nr=12
78. “Kauno apygardos teismo 2009 m. gruodžio 28 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-146-238/2009.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/388155?nr=36
79. “Kauno apygardos teismo 2010 m. balandžio 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-125-60/2010.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/194424?nr=1
80. “Kauno apygardos teismo 2010 m. gruodžio 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-71-508/2010.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/189047?nr=9
81. “Kauno apygardos teismo 2011 m. kovo 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-16-238-2011.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/195395?nr=35
82. “Kauno apygardos teismo 2012 m. birželio 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-218-81/2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/391501?nr=1
83. “Kauno apygardos teismo 2012 m. birželio 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-109-579/2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/803179?nr=11
84. “Kauno apygardos teismo 2013 m. gegužės 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-185-579/2013.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/705201?nr=37
85. “Kauno apygardos teismo 2014 m. balandžio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-135-579/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/823926?nr=5
86. “Kauno apygardos teismo 2014 m. birželio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-235-319/2014.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/836055?nr=1
87. “Kauno apygardos teismo 2014 m. lapkričio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-736-478-2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/925392?nr=2
88. “Kauno apygardos teismo 2015 m. liepos 2 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-165-593/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1086854?nr=8
89. “Kauno apygardos teismo 2016 m. balandžio 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-174-478/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1269340?nr=4
90. “Kauno apygardos teismo 2016 m. kovo 1 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-125-478/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1234237?nr=6
91. “Kauno apygardos teismo 2016 m. sausio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-87-348/2016.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1208062?nr=1

92. “Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. balandžio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-350-327/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1040014?nr=16
93. “Klaipėdos apygardos teismo 2010 m. liepos 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-139-106/2010.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/166608?nr=3
94. “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. birželio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-338-174-2014.” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/829228?nr=22
95. “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. gruodžio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-447-382-2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/941049?nr=7
96. “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. lapkričio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-70-380/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1047322?nr=21
97. “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. rugpjūčio 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-163-255/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007675?nr=1
98. “Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. birželio 26 d. nutartis administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-415-417/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1068084?nr=14
99. “Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 28 d. nutarimas administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-481-462/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1140883?nr=2
100. “Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. sausio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-22-557/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1175306?nr=9
101. “Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. spalio 27 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-188-557/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1360205?nr=2
102. “Panevėžio apygardos teismo 2009 m. lapkričio 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-75-337/2009.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/156680?nr=15
103. “Panevėžio apygardos teismo 2012 m. vasario 23 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-24-511/2012.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/400786?nr=3
104. “Panevėžio apygardos teismo 2016 m. gegužės 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-86-366/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1270991?nr=3

105. “Panevėžio apygardos teismo 2016 m. liepos 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-74-581/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1321703?nr=3
106. “Šiaulių apygardos teismo 2010 m. gruodžio 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-151-354/2010.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/197571?nr=10
107. “Šiaulių apygardos teismo 2015 m. kovo 12 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-53-316/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1086413?nr=1
108. “Šiaulių apygardos teismo 2015 m. rugpjūčio 17 d. nutartis administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. ATP-340-519/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1100737?nr=13
109. “Šiaulių apygardos teismo 2016 m. spalio 31 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-44-316/2016.“ Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1362548?nr=1

Specialioji literatūra

110. Anderson, D. Mark, Benjamin Hansen, and Daniel I. Rees. “Medical Marijuana Laws, Traffic Fatalities, and Alcohol Consumption.” Journal Of Law & Economics 56, no. 2 (May 2013): 333-369. Business Source Complete, EBSCOhost http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=5&sid=096b1be1-92b1-4402-b1c6-cf0af2d77732%40sessionmgr106&hid=115&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=89097812&db=bth
111. Bushan, Apama. “Note: an evaluation of the effects of the legalization of marijuana in Colorado and Washington from an international law perspective.” *Canada-United States Law Journal* 39, 197, *Academic Search Complete*, EBSCO*host.* http://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2527&context=cuslj
112. Carter, Lawrence P., and Roland R. Griffiths. “Principles of laboratory assessment of drug abuse liability and implications for clinical development.” *Drug & Alcohol Dependence* 105, (December 2, 2009): S14-S25. *Academic Search Complete,* EBSCO*host*. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2763984/
113. D. Ramesh et al. “Marijuana Dependence: Not Just Smoke and Mirrors.“ ILAR Journal / National Research Council, Institute of Laboratory Animal Resources, 2011, 52(3), 295–308. http://doi.org/10.1093/ilar.52.3.295

114. Dervianskas, Julian. “ Narkotinių medžiagų vartojimas tarp Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų”. Magistro baigiamasis darbas, Vilniaus universitetas, 2012. http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2012~D_20140630_173254-33109/DS.005.0.01.ETD

115. Fedosiuk, Oleg. “Baudžiamoji atsakomybė kaip kraštutinė priemonė (*ultima ratio*): teorija ir realybė.” *Jurisprudencija* 19, 2 (2012): 715-738. https://www.mruni.eu/upload/iblock/e58/017_fedosiuk.pdf

116. Fergusson, David M., Joseph M. Boden, and L. John Horwood “Testing the cannabis gateway hypothesis: replies to hall, kandel et al. and maccoun (2006).”*Addiction* 101, no. 4 (April 2006): 470-476, *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=3f60d7fd-e6da-4581-8c90-fc0a90293d75%40sessionmgr4007&vid=0&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=20042648

117. Freeman, T. P., and A. R. Winstock. “Examining the profile of high-potency cannabis and its association with severity of cannabis dependence.” Psychological Medicine 45, no. 15 (November 2015): 3181-3189. Academic Search Complete, EBSCOhost. http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=4e4209b2-a610-48d8-99be-37ee5bbc6f39%40sessionmgr103&vid=0&hid=116&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=110282370&db=a9h

118. Genovaitė Babachinaitė ir kt. *Kriminologija.* Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010.

119. Gottlieb, Dylan S. “American Spirits: The Rise and Fall of Prohibition.“*Journal Of American History* 100, no. 1 (June 2013): 170. *MasterFILE Premier*, EBSCO*host*. doi:10.1093/jahist/jat146.

120. Gruodytė, Edita. “Baudžiamoji atsakomybė už veikas, susijusias su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvarta”. Daktaro disertacija, Lietuvos teisės universitetas, 2003

121. Gruodytė, Edita. “Nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, dalyko probleminiai aspektai.” *Jurisprudencija* 4, 122 (2010): 153-167. https://www3.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/1031/986

122. Gutauskas, Aurelijus. “Nusikalstamų veikų, susijusių su narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, kvalifikavimo ypatumai teismų praktikoje.” *Jurisprudencija* 20, 2 (2013): 775-786. https://www.mruni.eu/upload/iblock/16c/JUR-13-20-2-19.pdf

123. Guzmán, Manuel. “Cannabinoids: potential anticancer agents.” *Nature Reviews Cancer* 3, no. 10 (October 2003): 745-755. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/14570037?dopt=Abstract

124. Hall, Wayne, and Michael Lynskey. "Is cannabis a gateway drug? Testing hypotheses about the relationship between cannabis use and the use of other illicit drugs." *Drug & Alcohol Review* 24, no. 1 (January 2005): 39-48. *Academic Search Complete*, EBSCO*host* (accessed November 28, 2016). Peered http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=e854e336-f99c-421e-8552-619302cbb27d%40sessionmgr101&vid=0&hid=115&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=17539842

125. Kūris, Egidijus. “Teismo precedentas kaip teisės šaltinis Lietuvoje: oficiali konstitucinė doktrina, teisinio mąstymo stereotipai ir kontrargumentai.” *Jurisprudencija* 2, 116 (2009): 131-149. https://www.mruni.eu/upload/iblock/b1c/kuris.pdf

126. Lachenmeier, Dirk W., and Jürgen Rehm. “Comparative risk assessment of alcohol, tobacco, cannabis and other illicit drugs using the margin of exposure approach.” *Scientific Reports* (January 30, 2015): 8126, 98, *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=7&sid=7167dcbf-7cf0-40f2-864b-fd49fc3f362a%40sessionmgr102&hid=116&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=100760743&db=a9h

127. Lapševič, Oksana. “Baudžiamosios ir administracinės atsakomybės už neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvartą problemos”. Magistro baigiamasis darbas, Mykolo Romerio universitetas, 2008. http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2009~D_20090122_133923-84772/DS.005.0.02.ETD

128. Melberg, Hans Olav, Andrew M. Jones, and Anne Bretteville-Jensen. “Is cannabis a gateway to hard drugs?” *Empirical Economics* 38, no. 3 (June 2010): 583-603, *Business Source Complete*, EBSCO*host*.

http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f57e49be-b178-4c77-98b5-93880c7c1349%40sessionmgr120&vid=1&hid=115

129. Mintz, Clifford S., Evan Nison, and A. J. Fabrizio. "Cannabis-Derived Pharmaceuticals." *Journal Of Commercial Biotechnology* 21, no. 3 (July 2015): 16-31. *Business Source Complete*, EBSCO*host*. http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=cb48b647-39bc-43ea-8cb5-b58a65421ca0%40sessionmgr103&vid=1&hid=107

130. Morris, Robert G., et al. "The Effect of Medical Marijuana Laws on Crime: Evidence from State Panel Data, 1990-2006." *Plos ONE* 9, no. 3 (March 2014): 1-7. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=5&sid=407b4cf6-7925-458c-90dd-03f1bf970a78%40sessionmgr4010&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=95437672&db=a9h

131. Niesink, Raymond J. M., et al."Potency trends of Δ9-tetrahydrocannabinol, cannabidiol and cannabinol in cannabis in the Netherlands: 2005-15," *Addiction* 110, no. 12 (December 2015): 1941-1950. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=d9b87869-682e-453d-a0b9-c8cb5426dd64%40sessionmgr103&vid=0&hid=101&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=110900821

132. Pečkaitis, Sigitas Justinas ir Gruodytė, Edita. "Naujojo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso normų, reglamentuojančių atsakomybę už nusikaltimus, susijusius su disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, analizė ir tobulinimo kryptys." *Jurisprudencija* 38, 30 (2003): 5-19. https://www.mruni.eu/upload/iblock/a67/000_peckaitis_gruodyte.pdf

133. Piesliakas, Vytautas. *Lietuvos baudžiamoji teisė. Pirmoji knyga.* Vilnius: Justitia, 2009.

134. Plečkaitis, Romanas. *Logikos pagrindai*. Vilnius: Tyto alba, 2004.

135. Pranka, Darius. "Nusikalstamos veikos ir administracinio teisės pažeidimo atribojimo problemos: teisės pažeidimai, susiję su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis." *Jurisprudencija* 20, 4 (2013): 1510–1523. https://www.mruni.eu/upload/iblock/2aa/JUR-13-20-4-13.pdf

136. Russo, Ethan B. “Beyond Cannabis: Plants and the Endocannabinoid System.” *Trends In Pharmacological Sciences* 37, no. 7 (July 2016): 594-605. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=19&sid=a9a3518d-7225-4e88-b0f8-5b27afaa66b8%40sessionmgr4006&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=116160634&db=a9h

137. Russo. “Cannabis for Migraine Treatment: The Once and Future Prescription? An Historical and Scientific Review.” http://ac.els-cdn.com.skaitykla.mruni.eu/S0304395998000335/1-s2.0-S0304395998000335-main.pdf?_tid=2c859182-b41b-11e6-b96c-00000aacb360&acdnat=1480194128_96d8752d934c88a82c68f98cea622ad7

138. Savickas, Ugnius. “Neteisėtas disponavimas narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis (BK 259-260 str.) ir jo taikymo teismų praktikoje problemos”. Magistro baigiamasis darbas, Mykolo Romerio universitetas, 2015. http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:8623307/datastreams/MAIN/content

139. Scott, Katherine A, Angus G Dalgleish, and Wai M Liu. “The combination of cannabidiol and Δ9-tetrahydrocannabinol enhances the anticancer effects of radiation in an orthotopic murine glioma model.” *Molecular Cancer Therapeutics* 13, no. 12 (December 2014): 2955-2967. *MEDLINE*, EBSCO*host*. http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=4&sid=87f7525b-ade1-4f60-85ab-9caa6654de5b%40sessionmgr4006&hid=4002&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=25398831&db=cmedm

140. Smith, Philip H., et al. “Couples’ marijuana use is inversely related to their intimate partner violence over the first 9 years of marriage.” *Psychology Of Addictive Behaviors* 28, no. 3 (September 2014): 734-742, *PsycARTICLES*, EBSCO*host*. http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=6&sid=43a82a34-7e61-4aa3-9eb2-3cb5dffcafed%40sessionmgr120&hid=116&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=2014-33484-001&db=pdh

141. Smith, Steele Clarke, and Mark S Wagner. “Clinical endocannabinoid deficiency (CECD) revisited: can this concept explain the therapeutic benefits of cannabis in migraine, fibromyalgia, irritable bowel syndrome and other treatment-resistant conditions?” *Neuro Endocrinology Letters* 35, no. 3 (2014): 198-201. *MEDLINE*, EBSCO*host*. http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?sid=6fe639e1-3e1c-4316-bece-4f9b9e469efe%40sessionmgr4007&vid=0&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=24977967&db=cmedm

142. Švedas, Gintaras. “Veikos kriminalizavimo kriterijai: teorija ir praktika.” *Teisė* 82 (2012):12-25. http://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/viewFile/114/82

143. Takeda, Shuso, *et al*. “Cannabidiolic acid, a major cannabinoid in fiber-type cannabis, is an inhibitor of MDA-MB-231 breast cancer cell migration.” *Toxicology Letters* 214, no. 3 (November 15, 2012): 314-319. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.a.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=29&sid=a9a3518d-7225-4e88-b0f8-5b27afaa66b8%40sessionmgr4006&hid=4206&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=82840416&db=a9h

144. Vaišvila, Alfonsas. *Teisės teorija*. Vilnius: Justitia, 2004.

Internetiniai šaltiniai

145. “2004 m. spalio 25 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2004/757/TVR.” Eurlex. 2004. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32004F0757

146. “Californians Legalize Marijuana in Vote That Could Echo Nationally.” New York times. 2016 lapkričio 9 d. http://www.nytimes.com/2016/11/09/us/politics/marijuana-legalization.html?_r=0

147. “Cannabis anticonvulsant shakes up epilepsy treatment.” *CME: Continuing Medical Education* 30, no. 11 (November 2012): 405. *Academic Search Complete*, EBSCO*host*. http://web.b.ebscohost.com.skaitykla.mruni.eu/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=3ab1e768-b791-4b7c-b9ae-b3ba326b5f4a%40sessionmgr104&vid=2&hid=107

148. “Cannabis as medicine.” Bundesministerium für Gesundheit. 2016 gegužės 4 d.. http://www.bundesgesundheitsministerium.de/ministerium/meldungen/2016/mai/cannabisarzneimittel-kabinett.html
149. “Cannabis-based products are medicine, says regulator.” BBC. 2016 spalio 11 d.. http://www.bbc.com/news/health-37623486
150. “Dabartinės lietuvių kalbos žodynas.” Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema. 2016 lapkričio 1 d. http://lkiis.lki.lt/dabartinis
151. “Statement by Mr. Werner Sipp, President, International Narcotics Control Board.” 2016. http://www.incb.org/documents/Speeches/Speeches2016/INCB_side_event_POR.pdf
152. “Vilniuje mitingavo pusė tūkstančio kanapių legalizavimo šalininkų.” 15 min. 2016 balandžio 20 d. http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniuje-mitingavo-puse-tukstancio-kanapiu-legalizavimo-salininku-56-614555#galerija/86237/2043221
153. Beau Kilmer “The 10 Ps of Marijuana Legalization.” 2015 birželio 22 d. http://www.rand.org/blog/2015/06/the-10-ps-of-marijuana-legalization.html
154. Dainius Žalimas, “Paskaita tarptautinė viešoji teisė.” 2016 rugpjūčio 4 d. www.tf.vu.lt/dokumentai/Viesoji_teise/skaidres/TTpaskaitos-IIIdalis.ppt
155. Eva Januševičienė ir Ernestas Jasaitis. “Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimas tarp Lietuvos naktinių klubų lankytojų.” 2014. http://old.ntakd.lt/files/informacine_medzega/2014/Klubai.pdf
156. Government of Canada “Toward the legalization, regulation and restriction of access to marijuana, Discussion paper, Task Force on Marijuana Legalization and Regulation.” 2016. http://healthycanadians.gc.ca/health-system-systeme-sante/consultations/legalization-marijuana-legalisation/alt/legalization-marijuana-legalisation-eng.pdf
157. International Narcotics Control Board. “ List of Psychotropic Substances under International Control.” International Narcotics Control Board. 2016. http://www.incb.org/documents/Psychotropics/greenlist/2016/V1604744_Eng.pdf
158. International Narcotics Control Board. “E/INCB/2007/1.” 2007. http://www.incb.org/documents/UNGASS_CONTRIBUTION/ChpI-AR2007_E.pdf
159. International Narcotics Control Board. “List of narcotic drugs under international control.” International Narcotics Control Board. 2015.

http://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/Yellow_List/54_edition/YL-54th_edition_09_02_2016_EN.pdf

160. Jokūbas Žiburkus. “ Cannabis Entourage Effect.” Pranešimas konferencijoje International cannabis buisiness conference. Vancouver, Canada, 2016 spalio 13-14 d. https://www.youtube.com/watch?v=D-PhgPLxgDA
161. Laboratory and Scientific Section, United Nations Office on Drugs and Crime. “Recommended methods for the identification and analysis of cannabis and cannabis products.” 2009. http://www.unodc.org/documents/scientific/ST-NAR-40-Ebook.pdf
162. Miškinis, Vytenis. “Į Lietuvą plūsta naujieji narkotikai: jų pavartojus medikai dažnai jau nebegali niekuo padėti.” Delfi. 2016 lapkričio 15 d. http://www.delfi.lt/news/daily/crime/i-lietuva-plusta-naujieji-narkotikai-ju-pavartojus-medikai-daznai-jau-nebegali-niekuo-padeti.d?id=72863740
163. Phillip Swarts. “What does legal pot mean for crime?” Washington Times. 2014 rugpjūčio 14 d. http://www.washingtontimes.com/news/2014/aug/13/what-does-legal-pot-mean-for-crime/
164. Secretariat of the International Narcotics Control Board. “Psychotropics Control Section Training material Control of psychotropic substances.” 2015. https://www.incb.org/documents/Psychotropics/training-materials/Training_Material-ENG-2015-04196.pdf
165. The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction “Cannabis policy: status and recent developments.” 2016. http://www.emcdda.europa.eu/topics/cannabis-policy
166. The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction “Legal topic overviews: possession of cannabis for personal use.” 2012 sausio 26 d. http://www.emcdda.europa.eu/legal-topic-overviews/cannabis-possession-for-personal-use
167. The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction “Models for the legal supply of cannabis: recent developments” 2016 gegužės 31 d. http://www.emcdda.europa.eu/topics/pods/legal-supply-of-cannabis
168. The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction “Synthetic cannabinoids in Europe.” 2016 gegužės 31 d. http://www.emcdda.europa.eu/topics/pods/synthetic-cannabinoids

169. The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. “ A cannabis reader: global issues and local experiences: Volume 1.” 2008. http://www.emcdda.europa.eu/publications/monographs/cannabis
170. United Nations Information Service “UNIS/NAR/1153.” 2012 lapkričio 15 d.. https://www.incb.org/documents/Publications/PressRelease/PR2012/press_release_151112.pdf
171. United Nations Information Service “UNIS/NAR/1190.” 2013 gruodžio 11 d. http://www.incb.org/documents/Publications/PressRelease/PR2013/press_release_111213.pdf
172. United Nations Information Service “UNIS/NAR/1197.” 2014 kovo 4 d. https://www.incb.org/documents/Publications/PressRelease/PR2014/press_release_040320 14.pdf
173. United Nations International narcotics control board. “Report 2014.” 2015 kovo 3 d., 25-26. https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2015/incb/INCB_Annual_Report_2014_EN.pdf
174. United Nations Office on Drugs and Crime. “Multilingual dictionary of Narcotic Drugs and Psychotropic Substances under International Control.” 2006. https://www.unodc.org/documents/scientific/MLD-06-58676_Vol_1_ebook.pdf
175. World Health Organization “34th ECDD 2006/4.2 dronabinol.” 2006. http://www.who.int/medicines/areas/quality_safety/4.2DronabinolCritReview.pdf
176. World Health Organization, Expert Committee on Drug Dependence. “Thirty-seventh report.” 2016. http://apps.who.int/medicinedocs/documents/s22384en/s22384en.pdf
177. World Health Organization. “The health and social effects of nonmedical cannabis use.” World Health Organization. 2016. http://who.int/substance_abuse/publications/msb_cannabis_report.pdf?ua=1
178. Žiūrėta 2016 gruodžio 5 d. http://sativex.co.uk/
179. Žiūrėta 2016 gruodžio 5 d. http://www.vvkt.lt/lit/Laba-diena-ar-si-tinktura-is-kanapiu-yra-legali-THC-kiekis-nevirsyja-02-Tinkturo...03-CBC-074-CBCA-042-Alcohol-85/0/3838/2/100
180. Žiūrėta 2016 lapkričio 15 d. http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/cannabis

181. Žiūrėta 2016 lapkričio 19 d. http://www.who.int/who-un/about/en/
182. Žiūrėta 2016 lapkričio 19 d. https://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html?ref=menutop
183. Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d. http://crimeinco.cbi.state.co.us/cic2k14/state%20totals/statewide_offense.html
184. Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d. http://crimeinco.cbi.state.co.us/cic2k15/state_totals/statewide_offense.php
185. Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d. http://ntakd.lrv.lt/lt/statistika-ir-tyrimai/narkotiku-vartojimas-ir-ju-padariniai
186. Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d. http://www.vlmedicina.lt/lt/dirgliosios-zarnos-sindromui-gydyti-probiotikai
187. Žiūrėta 2016 lapkričio 28 d. https://www.colorado.gov/pacific/cbi/news/2014-crime-colorado-report-available
188. Žiūrėta 2016 rugsėjo 19 d., http://www.lsb2016.com/
189. Žiūrėta 2016 spalio 19 d. http://prevencija.lt/pagalbos-resursai/narkotikai-narkotines-ir-psichotropines-medziagos/
190. Žiūrėta 2016 spalio 19 d. http://www.drugs.ie/ln/
191. Žiūrėta 2016 spalio 19 d. http://www.liberalai.lt/skyriaus-naujiena/ausrine-armonaite-kokiu-prioritetu-turetu-imtis-naujos-kartos-seimas/?utm_campaign=MedicininesKanapes#
192. Žiūrėta 2016 spalio 19 d. https://www.incb.org/incb/en/about.html
193. Žiūrėta 2016 spalio 30 d. https://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/Technical-Publications/2015/drugs_EFS.pdf
194. Žiūrėta 2016 gruodžio 1 d., http://www.ltec.lt/lt/narkotiniu-metodines

Priedų šaltiniai

195. “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams.” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta275/content
196. “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. birželio 26 d.

redakcija), 4 straipsnio (2001 m. birželio 26 d., 2003 m. balandžio 3 d. redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai." Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta277/content

197. "Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 131 straipsnio 4 dalies (2001 m. rugsėjo 11 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos konstitucijai, dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 234 straipsnio 5 dalies (2003 m. balandžio 10 d., 2003 m. rugsėjo 16 d. redakcijos), 244 straipsnio 2 dalies (2003 m. balandžio 10 d., 2003 m. rugsėjo 16 d. redakcijos), 407 straipsnio (2003 m. birželio 19 d. redakcija), 408 straipsnio 1 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 412 straipsnio 2 ir 3 dalių (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 413 straipsnio 5 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 414 straipsnio 2 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos konstitucijai ir dėl pareiškėjo – Šiaulių rajono apylinkės teismo prašymų ištirti, ar Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 410 straipsnis (2002 m. kovo 14 d. redakcija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai." Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta193/content

198. "Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo (2010 m. birželio 30 d. redakcija) 89 straipsnio 1 dalies, 90 straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai." Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta162/content

199. "Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 50 straipsnio atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai." Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta400/content

200. "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gegužės 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-278/2012." Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/378970?nr=5

201. "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-619/2012." Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/495845?nr=36

202. "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. vasario 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-18/2012." Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/353086?nr=6

203. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-464/2013.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/775313?nr=32
204. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-68-788/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1004197?nr=3
205. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-199-697/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1269448?nr=1
206. “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-51-677/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1173587?nr=9
207. “Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. vasario 25 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-11/2010.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/158400?nr=15
208. “Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. kovo 26 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-199/2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/371365?nr=12
209. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. birželio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-486-150/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1071982?nr=2
210. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gegužės 15 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-200-202/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1048383?nr=17
211. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gegužės 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-271-307/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1047276?nr=3
212. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gruodžio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-636-495/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1177147?nr=10
213. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. kovo 3 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-295-197/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007954?nr=5
214. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. lapkričio 12 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-565-396/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1154638?nr=4

215. “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. vasario 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-258-307/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007570?nr=22
216. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 10 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-419-387/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1283194?nr=1
217. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-139-197/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1303616?nr=4
218. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 6 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-139-197/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1303616?nr=6
219. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. lapkričio 7 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-423-202/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1366832?nr=1
220. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. lapkričio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-349-202/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1366829?nr=1
221. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. liepos 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-484-177/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1297772?nr=4
222. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. spalio 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-523-449/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1351621?nr=2
223. “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-97-165/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1220805?nr=1
224. “Vilniaus apygardos teismo 2014 m. gegužės 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-189-92/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/937348?nr=4
225. “Vilniaus apygardos teismo 2014 m. liepos 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1-81-626/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/837154?nr=29
226. “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. birželio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-288-365/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1148660?nr=10
227. “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-303-487/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1147852?nr=7

228. “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-322-487/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1147844?nr=6
229. “Kauno apygardos teismo 2012 m. balandžio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-289-175-2012.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/375930?nr=37
230. “Kauno apygardos teismo 2013 m. kovo 22 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-191-508-2013.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/622052?nr=34
231. “Kauno apygardos teismo 2013 m. rugsėjo 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-254-493/2013.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/756593?nr=33
232. “Kauno apygardos teismo 2014 m. balandžio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-135-579/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/823926?nr=5
233. “Kauno apygardos teismo 2014 m. liepos 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-281-508/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/864537?nr=28
234. “Kauno apygardos teismo 2014 m. spalio 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-194-383/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1008008?nr=27
235. “Kauno apygardos teismo 2015 m. gegužės 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-389-478/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1047608?nr=18
236. “Kauno apygardos teismo 2015 m. kovo 23 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-37-579/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1173593?nr=21
237. “Kauno apygardos teismo 2015 m. kovo 31 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-110-478/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1081084?nr=20
238. “Kauno apygardos teismo 2015 m. liepos 17 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-133-317/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1172547?nr=13
239. “Kauno apygardos teismo 2015 m. liepos 2 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-165-593/2015.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1086854?nr=8
240. “Kauno apygardos teismo 2016 m. birželio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-243-594/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1301195?nr=3
241. “Kauno apygardos teismo 2016 m. gegužės 24 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-61-238/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1354770?nr=7
242. “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. birželio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-528-651-2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/833026?nr=30
243. “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. spalio 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-783-107-2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/925445?nr=24

244. “Panevėžio apygardos teismo 2013 m. kovo 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-117-366-2013.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/610261?nr=35
245. “Panevėžio apygardos teismo 2014 m. spalio 17 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-141-134/2014.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/905426?nr=25
246. “Panevėžio apygardos teismo 2016 m. liepos 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-74-581/2016.” Infolex. http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1321703?nr=3
247. Žiūrėta 2016 gruodžio 1 d. http://www.emcdda.europa.eu/topics/law/penalties-at-a-glance
248. Žiūrėta 2016 lapkričio 5 d. http://www.vlkk.lt/konsultacijos/3128-narkotines-ir-psichotropines-medziagos

ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS

Anotacija

Lietuvoje kanapių bei jų preparatų naudojimas nepriklausomai nuo tikslo yra draudžiamas. Tačiau šis draudimas pastaruoju metu kvestionuojamas dėl to, kad, pirma, vis daugiau valstybių pripažįsta jų naudojimą medicinos tikslams. Antra, atsinaujinant mokslinėms žinioms apie kanapių naudojimo pavojingumą ir pripažįstant, jog griežtos baudžiamosios teisės priemonės nepadeda efektyviai jo mažinti, vis daugiau valstybių renkasi jų netaikyti už veikas, susijusias su disponavimu kanapėmis, skirtų savoms reikmėms. Atsižvelgiant į minėtas tendencijas ir Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus, keliamas klausimas, ar Lietuvos teisinis reguliavimas ir teismų praktika dėl veikų, susijusių su disponavimu natūraliomis kanapėmis, yra efektyvūs ir neriboja žmogaus teisių ir laisvių labiau nei būtina demokratinėje teisinėje valstybėje. Nustačius ir įvertinus minėtų veikų probleminius aspektus, pateikiamas, autorės nuomone, tinkamiausias būdas tobulinti Lietuvos teisinį reguliavimą bei teismų praktiką, legalizuojant kanapių ir jų preparatų naudojimą medicinos tikslams ir diferencijuojant teisinę atsakomybę pagal narkotikų rūšį, kiekį ir veikas.

Annotation

In Lithuania cannabis and its' preparations are prohibited, whatever the aims of usage are. However, this prohibition is questioned recently, primarily, due to the increasing number of countries that admit cannabis use for medical purposes. Secondly, more countries choose non-punitive responses to offenses, related to disposal of cannabis for personal use, because of the renewing scientific knowledge about the dangers of cannabis use, and the fact being recognised, that strict criminal prosecution is inefficient to reduce usage of non-medical cannabis. In view of these trends and international obligations, the question is raised whether the Lithuanian legal regulation and court practise on offences, related to disposal of natural cannabis, is effective and whether it does not restrict human rights more than necessary in a legal democratic state. After identifying and evaluating problematic aspects of these offences, work proposes, in the author's opinion, the most reasonable way to improve the regulation and case law by legalizing cannabis use for medical purposes and differentiating responsibility by drug type, quantity and offense.

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA

Veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo ir teismų praktikos probleminiai aspektai

Lietuvoje kanapių bei jų preparatų naudojimas nepriklausomai nuo tikslo yra draudžiamas. Tačiau šis draudimas pastaruoju metu kvestionuojamas dėl to, kad, pirma, vis daugiau valstybių pripažįsta jų naudojimą medicinos tikslams. Antra, atsinaujinant mokslinėms žinioms apie kanapių naudojimo pavojingumą ir pripažįstant, jog griežtos baudžiamosios teisės priemonės nepadeda efektyviai mažinti naudojimo, vis daugiau valstybių renkasi jų netaikyti už veikas, susijusias su disponavimu kanapėmis, skirtų savoms reikmėms. Taip atsirado naujos bei išsamios teisinės analizės poreikis Lietuvoje. Dėl to darbo tikslas – išnagrinėjus naujausias mokslines žinias apie kanapių ir jų preparatų naudojimą medicinos ir kitiems tikslams, įvertinti ir pasiūlyti tinkamiausią kryptį tobulinti Lietuvos teisinį reguliavimą ir teismų praktiką dėl veikų, susijusių su disponavimu natūraliomis kanapėmis, nepažeidžiant tarptautinių įsipareigojimų bei nustatant šių veikų probleminius aspektus, naudingus baudžiamajai teisei ir kriminologijai.

Šiame darbe pirmiausia apibrėžiamas narkotinių ir psichotropinių medžiagų sampratos reikšmingumas ir probleminiai aspektai, nustatant kanapių vietą joje pagal Lietuvos ir tarptautinius teisės aktus, taip pat apžvelgiami teisėkūros ir kriminalizavimo kriterijai, kurie vėliau atsispindi visuose darbo poskyriuose. Tuomet, pateikiant naujausias mokslines žinias dėl kanapių naudojimo medicinos tikslams galimybių bei naudojimo ne medicinos tikslams pavojingumo, nagrinėjama kanapių vieta narkotikų sampratoje pagal tarptautinius ir Lietuvos teisės šaltinius. Nustatomas nusikalstamų veikų dalykas: natūralios kanapės, jų dalys, preparatai ir kt. Pabrėžiant natūralių ir sintetinių kanabinoidų bei įvairių nusikalstamų veikų, kurių dalykas yra šios medžiagos, pavojingumo skirtumus, apibrėžiamas veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, pavojingumas baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms. Išanalizavus teisinį reguliavimą, nagrinėjami Lietuvos teismų praktikos probleminiai aspektai dėl veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis. Galiausiai, įvertinamas šių veikų kriminalizavimas bei teismų praktika ir pateikiamas, autorės nuomone, tinkamiausias būdas juos tobulinti, nedraudžiant kanapių ir jų preparatų naudojimo medicinos tikslams ir diferencijuojant teisinę atsakomybę pagal narkotikų rūšį (natūralios kanapės ir kiti), kiekį (asmeniniams poreikiams tenkinti ir didesnis) bei veikas (pirma, veikos, susijusios su neteisėta kanapių apyvarta ir kitos (įgijimas, platinimas, lenkimas vartoti ir pan.), antra, veikos, susijusios su tikslu naudoti kanapes asmeniškai).

SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

Summary

Problematic Aspects of the Criminalization and Court Practise on Offences, Related to Disposal of Cannabis

In Lithuania cannabis and its' preparations are prohibited, whatever the aims of the usage are. However, this prohibition is questioned recently, primarily, due to the increasing number of countries that admit cannabis use for medical purposes. Secondly, more countries choose non-punitive responses to offenses, related to disposal of cannabis for personal use, because of the renewing scientific knowledge about the dangers of cannabis use, and the fact being recognised, that strict criminal prosecution is inefficient to reduce usage of non-medical cannabis. This led to a demand for a new and detailed legal analysis in Lithuania. Thus the aim of this master's thesis is to identify, evaluate problematic aspects of legal regulation and court practise on offences, related to disposal of natural cannabis, and to propose the most reasonable way to improve them, in view of international obligations.

First of all, this paper reveals the significance and problematic aspects of definition of narcotic drugs and psychotropic substances in determining cannabis by Lithuanian and international laws. Also, it reveals the criteria of legal regulation and criminalization, which later reflect in every section of this thesis. Then the latest scientific knowledge about the usage of cannabis for medical purposes is represented, dangers of usage for non-medical purposes overviewed and the location of cannabis is determined by international and Lithuanian sources of law. After that, cannabis is identified as a subject of criminal offenses. By emphasizing significant differences of natural cannabis and synthetic cannabinoids, also differences of danger of various criminal offenses, related to disposal of cannabis, this work defines the danger to criminal law protected values, which is caused by these offenses. Then problematic aspects of court practise on offences, related to disposal of cannabis, are examined. Finally, the legal regulation and court practise are evaluated. This thesis proposes, in the author's opinion, the most reasonable way to improve the regulation and court practise by legalizing cannabis use for medical purposes and differentiating responsibility by drug type (natural cannabis and others), quantity (for personal use and more) and offense (the first group consists of offences, related to illicit trafficking of cannabis and others, like acquisition, distribution and so on, the second group consists of offences, related to cannabis for personal use).

PRIEDAI

Priedas Nr. 1. Konstitucinio Teismo doktrina

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra plačiai pasisakęs dėl teisėkūros, ribojimų, baudžiamosios teisės paskirties:

„Konstitucinis Teismas savo nutarimuose yra ne kartą konstatavęs, kad pagal Konstituciją riboti žmogaus teises ir laisves galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: [...]ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves, kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo. [...]socialiniu požiūriu tiek viešasis interesas, tiek asmens teisės [...] yra konstitucinės vertybės“. “[382]

„Įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į nusikaltimų keliamą grėsmę, nusikaltimų mastą, paplitimą, dinamiką, struktūrą, taip pat į įvairius kriminogeninius veiksnius, turi pareigą nustatyti priemones, kurių paskirtis – apsaugoti asmenį, visuomenę ir valstybę nuo nusikalstamų kėsinimųsi. [...] Ribojant bei mažinant nusikalstamumą turi būti taikomos ne tik represinės, bet ir prevencinės priemonės. Konstitucinis Teismas 1998 m. gruodžio 9 d. nutarime pabrėžė veiksmingai įgyvendinamų įvairių prevencinių priemonių sistemos svarbą užkertant kelią nusikaltimams. Minėta, kad prevencinėmis priemonėmis siekiama užkirsti kelią nusikaltimams, kurių padarymo tikimybė būtų didesnė, jeigu tokių priemonių nebūtų imtasi. [...] Šiame kontekste pabrėžtina, kad Konstitucijoje yra įtvirtinta tokia demokratinės teisinės valstybės samprata, kai valstybė ne tik siekia saugoti ir ginti asmenį ir visuomenę nuo nusikaltimų ir kitų pavojingų teisės pažeidimų, bet ir sugeba tai daryti veiksmingai. Tokia valstybė privalo sukurti ir veiksmingai taikyti nusikalstamumo, ypač organizuoto, mažinimo ir ribojimo priemonių sistemą, apimančią ir organizuoto nusikalstamumo keliamai grėsmei adekvačias prevencines poveikio priemones. [...] Demokratinės teisinės valstybės samprata negali būti pagrindas pažeisti žmogaus teises ir laisves, suvaržyti jas labiau negu reikia visuomenei svarbiems teisėtiems tikslams pasiekti arba tokiais suvaržymais paneigti žmogaus teisių ir laisvių esmę. Todėl prevencinės priemonės, kuriomis siekiama riboti ir mažinti nusikalstamumą, taigi ir organizuotą nusikalstamumą, turi būti nustatomos įstatymu, kuriame turi būti numatyti šių priemonių taikymo pagrindai ir tikslai;

[382] “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams,” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta275/content

įstatymu taip pat turi būti įtvirtinta įvairių prevencinių poveikio priemonių skyrimo ir taikymo kontrolės sistema, apimanti inter alia teisminę kontrolę bei asmens teisę kreiptis į teismą dėl savo teisių pažeidimo. [...] Konstituciniu teisinės valstybės principu turi būti vadovaujamasi ne tik kuriant teisę, bet ir ją taikant. [...] Jurisdikcinės ir kitos teisę taikančios institucijos, taikydamos prevencines priemones, kuriomis siekiama riboti ir mažinti organizuotą nusikalstamumą, susijusias su kai kurių asmens teisių ir laisvių įgyvendinimo ribojimu, kiekvienu atveju turi išsamiai įvertinti konkrečią situaciją, ištirti visas turinčias reikšmės aplinkybes, išsiaiškinti, ar negalima tų pačių tikslų pasiekti neribojant asmens teisių ir laisvių įgyvendinimo, o paaiškėjus, kad toks ribojimas yra būtinas minėtiems prevencinių priemonių taikymo tikslams pasiekti, užtikrinti, kad šių teisių ir laisvių įgyvendinimas nebūtų apribotas labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti. To nepadarius, galėtų būti pažeistos asmens teisės ir laisvės. "[383]

„Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: [...] įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; [...]teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (lex non cogit ad impossibilia); [...]teisės pažeidimai, už kuriuos teisės aktuose yra nustatyta atsakomybė, turi būti aiškiai apibrėžti; [...]leidžiant teisės aktus turi būti paisoma teisėkūros procedūrinių reikalavimų, taip pat ir tų, kuriuos yra nusistatęs pats teisėkūros subjektas; ir kt. (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2004 m. gruodžio 29 d., 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimai).[384]"

[383] "Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija), 4 straipsnio (2001 m. birželio 26 d., 2003 m. balandžio 3 d. redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. birželio 26 d. redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai," Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta277/content

[384] "Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 131 straipsnio 4 dalies (2001 m. rugsėjo 11 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos konstitucijai, dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 234 straipsnio 5 dalies (2003 m. balandžio 10 d., 2003 m. rugsėjo 16 d. redakcijos), 244 straipsnio 2 dalies (2003 m. balandžio 10 d., 2003 m. rugsėjo 16 d. redakcijos), 407 straipsnio (2003 m. birželio 19 d. redakcija), 408 straipsnio 1 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 412 straipsnio 2 ir 3 dalių (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 413 straipsnio 5 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija), 414 straipsnio 2 dalies (2002 m. kovo 14 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos konstitucijai ir dėl pareiškėjo – Šiaulių rajono apylinkės teismo prašymų ištirti, ar Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 410 straipsnis (2002 m. kovo 14 d. redakcija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai," Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta193/content

Dekriminalizuojamos veikos *„iš esmės pripažintos nepavojingomis“*[385]. *„Teisinio reguliavimo raida baudžiamosios teisės srityje atsižvelgiant į visuomenėje vykstančius pokyčius pirmiausia reiškiasi veikų kriminalizavimu ar jų dekriminalizavimu, t. y. tam tikros veikos pripažįstamos esančios nusikalstamos arba atsakomybė už jas pašalinama iš baudžiamųjų įstatymų. Veikų kriminalizavimo procesas siejamas su visuomenėje vykstančiais socialiniais reiškiniais, tačiau kriminalizuojant veikas ne visada yra įvertinamos kitų teisės šakų realios galimybės sureguliuoti ir apsaugoti tam tikrus visuomeninius santykius. Lyginamojoje baudžiamojoje teisėje yra pavyzdžių, kai veikų kriminalizavimu ir ypač bausmių už neteisėtas veikas sugriežtinimu iš esmės yra siekiama įbauginti potencialų nusikaltėlį, kad jis nedarytų nusikaltimo. Tačiau tokiomis priemonėmis šis tikslas ne visada yra pasiekiamas. Kad veika būtų pripažinta nusikaltimu, reikia įvertinti visus su jos padarymu susijusius aspektus. Siekiant užkirsti kelią neteisėtoms veikoms ne visuomet yra tikslinga tokią veiką pripažinti nusikaltimu, taikyti pačią griežčiausią priemonę – kriminalinę bausmę. Todėl kiekvieną kartą, kai reikia spręsti, pripažinti veiką nusikaltimu ar kitokiu teisės pažeidimu, labai svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis (administracinėmis, drausminėmis, civilinėmis sankcijomis ar visuomenės poveikio priemonėmis ir pan.). Sprendžiant veikų kriminalizavimo tikslingumo klausimus ypač atkreiptinas dėmesys į baudžiamosios ir administracinės atsakomybės savitarpio ryšį. Vertinant, ar atsakomybė už neteisėtą veiką priskirtina administracinės, ar baudžiamosios teisės sričiai, pabrėžtina, kad baudžiamoji ir administracinė teisė priklauso viešajai teisei ir pagal savo reguliavimo turinį bei metodus turi daug bendrybių, nors kartu galima įžvelgti ir svarbių skirtumų. Administracinio teisės pažeidimo ir nusikaltimo sampratos panašios, tačiau jos skiriasi ir pagal: a) padarytų veikų pavojingumą, b) priešingumą teisei, c) teisines pasekmes. Administracinis teisės pažeidimas ir nusikaltimas apibūdinami kaip pavojingos veikos, kadangi jas padarius yra pažeidžiamos tam tikros vertybės. Teisės doktrina visuotinai pripažįsta, kad administracinio teisės pažeidimo ir nusikaltimo pavojingumas yra nevienodas. Didesnį nusikaltimo pavojingumą nulemia ne tik objekto, bet ir kitų objektyvių bei subjektyvių požymių visuma.“*[386]

---

[385] “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo (2010 m. birželio 30 d. redakcija) 89 straipsnio 1 dalies, 90 straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai,” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta162/content

[386] “Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 50 straipsnio atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai,” Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta400/content

Priedas Nr. 2. Teisėkūros principai

Pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo[387] 3 str.: *„Teisėkūroje vadovaujamasi šiais principais:*

1) tikslingumo – [...] teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis;

2) proporcingumo – [...] teisinio reguliavimo priemonės turi sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti;

3) pagarbos asmens teisėms ir laisvėms[...]

5) efektyvumo, reiškiančiu, kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkama geriausia iš jų, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės[...];

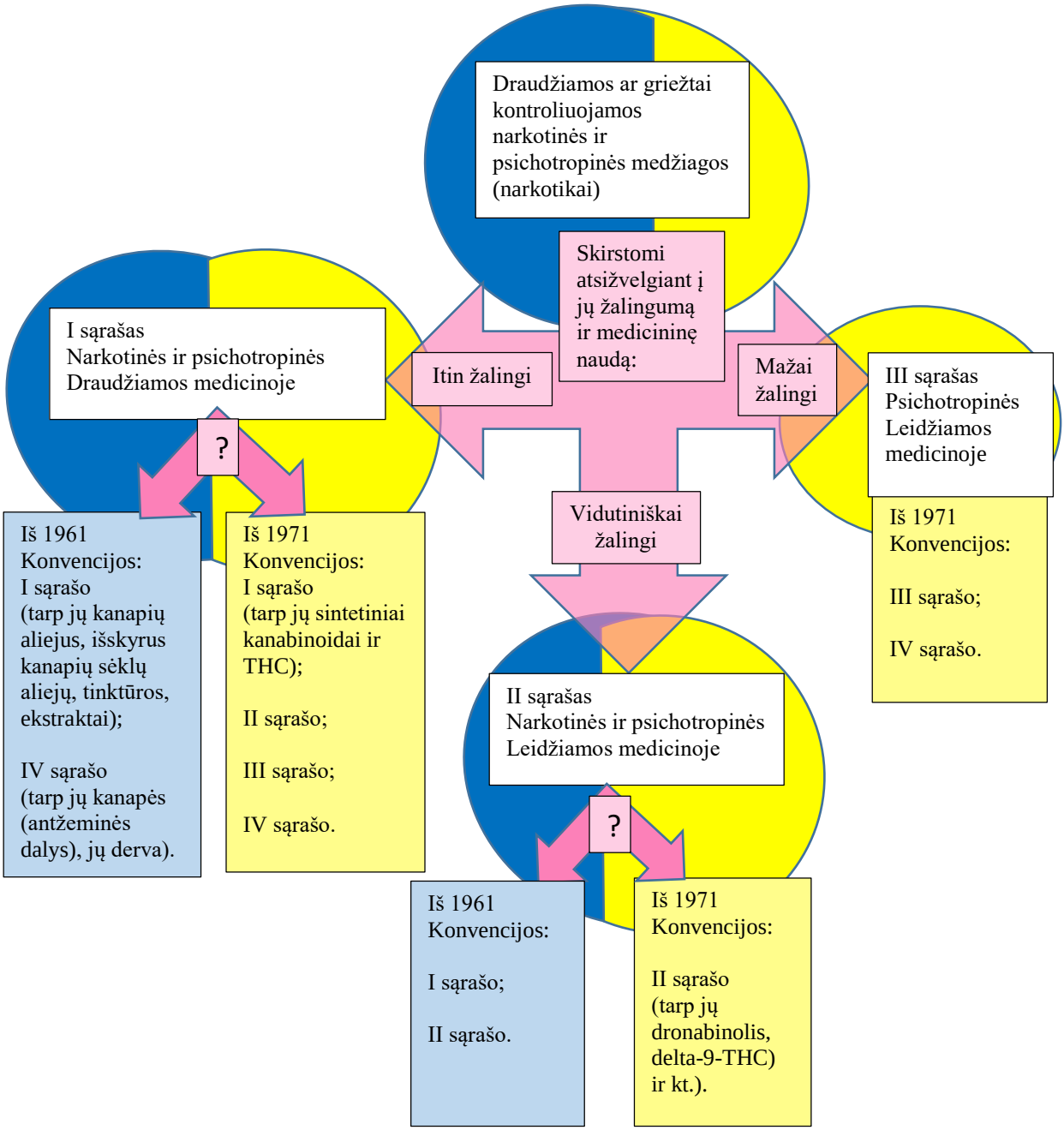
6) aiškumo, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas;

7) sistemiškumo, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliotų kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina.“ 9 str. 2. *„Rengiant teisės akto projektą, kuriuo Lietuvos nacionalinė teisė derinama su Europos Sąjungos teise ar tarptautine teise, turi būti įvertintos visos galimos alternatyvos ir iš jų parinktas labiausiai Lietuvos interesus atitinkantis sprendimas. 3. Įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose turi būti numatomos labiausiai įgyvendinamų įstatymų tikslus atitinkančios, ekonomiškiausios ir efektyviausios priemonės.“* 15 str. 1. *„Rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius, taip pat kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas. Šio vertinimo išsamumas turi būti proporcingas galimoms numatomo teisinio reguliavimo pasekmėms. Sprendimą dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo priima teisės akto projekto rengėjas*. 2. *Atliekant numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, nustatomas galimas teigiamas ir neigiamas*

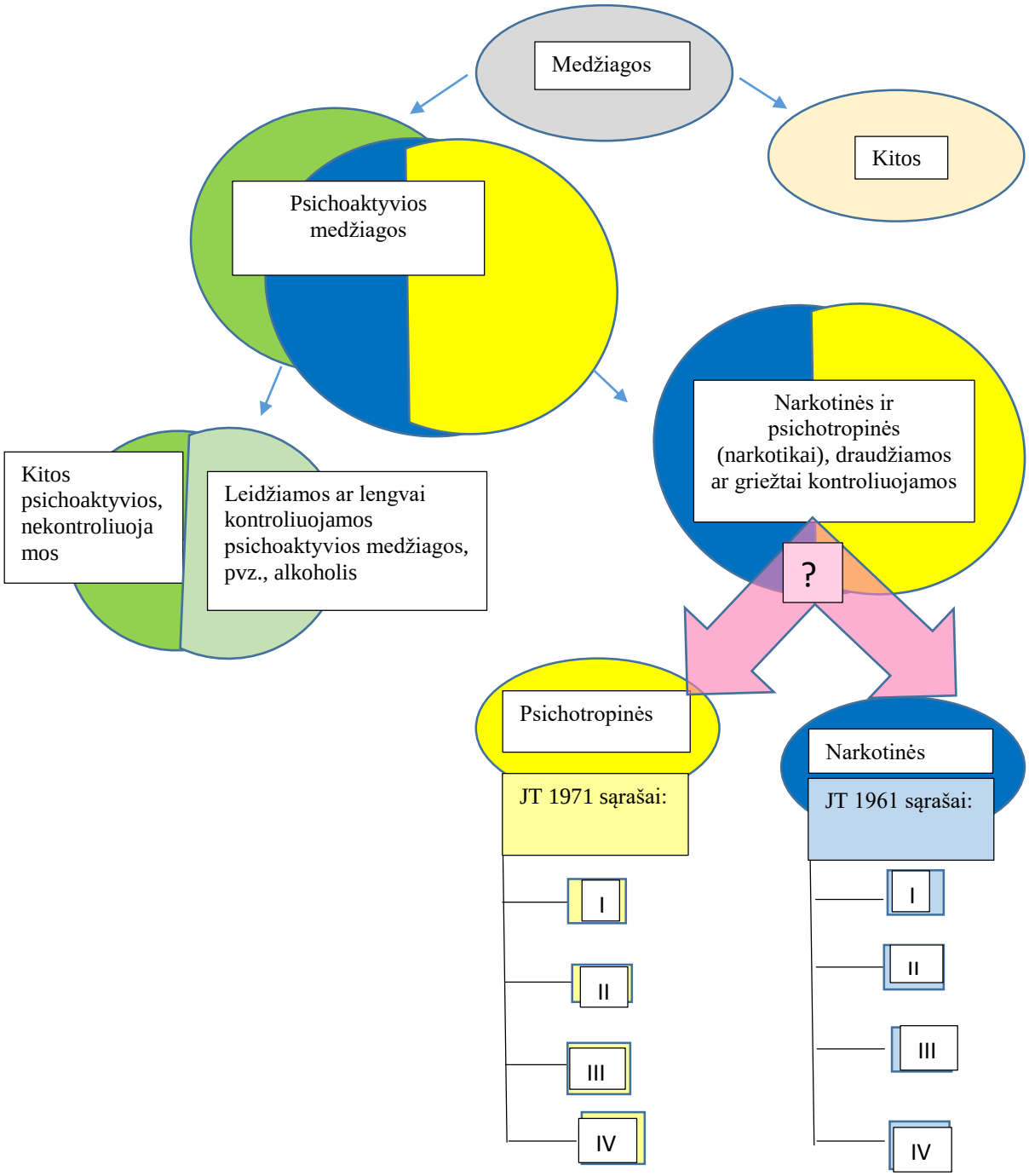
[387] “Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas,” TAR, 2015 balandžio 1 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/DLuLKPCpos

poveikis to teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas. Atsižvelgiant į teisės akte numatomo naujo teisinio reguliavimo pobūdį, mastą, turi būti įvertinamas poveikis ekonomikai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisinei sistemai, kriminogeninei situacijai, korupcijos mastui, aplinkai, administracinei naštai, regionų plėtrai ir kitoms sritims.“

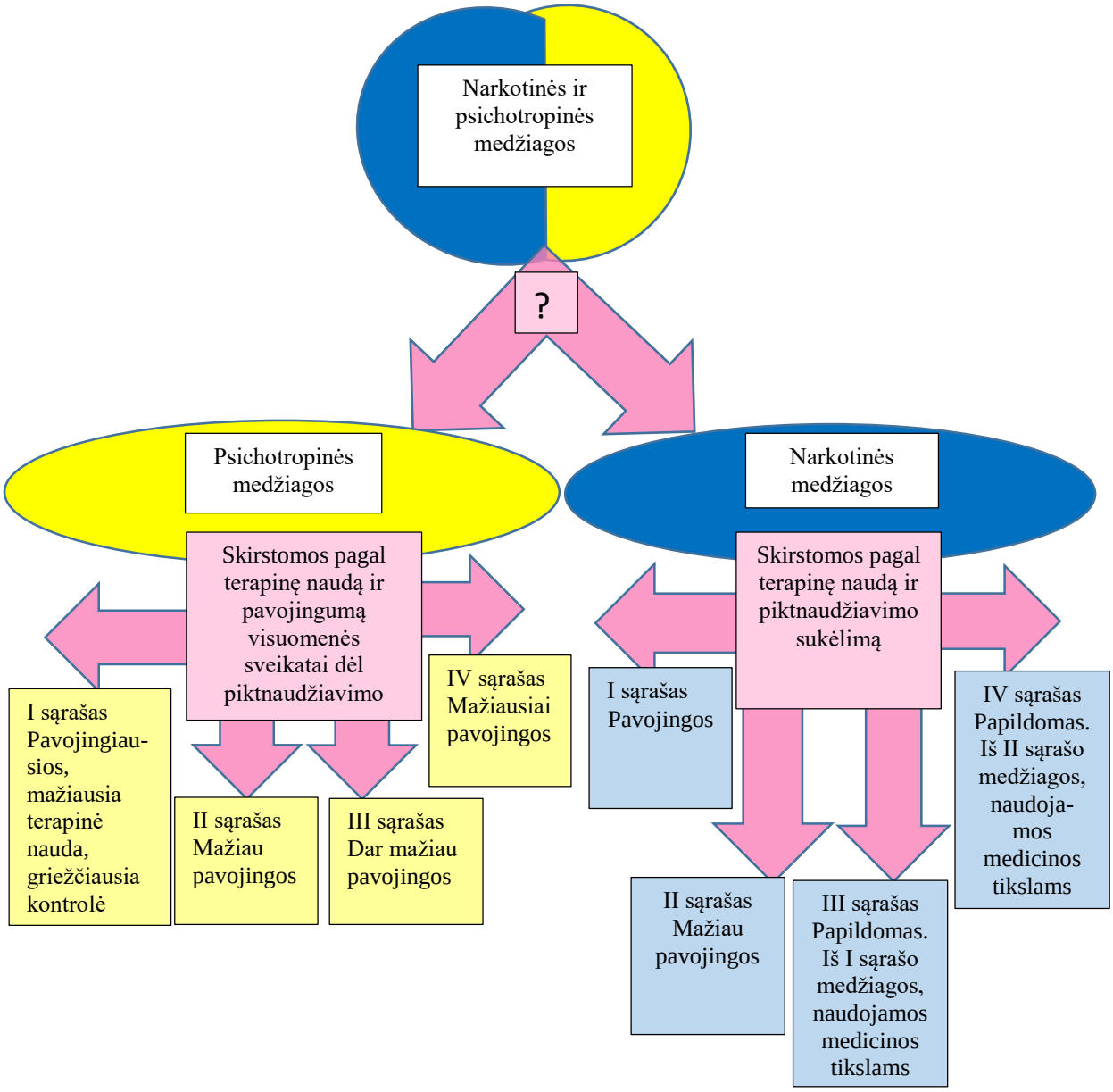
Priedas Nr. 3 Lietuvos narkotikų kontrolės sistema

Priedas Nr. 4 Narkotikų kontrolės sistema pagal Konvencijas

Detaliai vaizduojant Konvencijų sąrašus, gaunama tokia schema:

Priedas Nr. 5 Žodynuose pateikiamos sąvokos

- „*Narkotikas – medžiaga, vartojama narkozei arba nuodinga, svaigi medžiaga, sukelianti narkomaniją*[388]*;*
- *Narkotinis – sukeliantis narkozę*[389]*;*
- *narkologija – medicinos skyrius, tyrinėjantis narkomaniją ir alkoholizmą*[390]*;*
- *narkomanija – nuolatinis narkotikų vartojimas, sukeliantis liguistą organizmo priklausymą nuo jų*[391]
- *narkozė – organo ar organizmo užmarinimas operuojant*[392]*“*

Sąvokų psichotropinis ar psichotropinė reikšmė žodyne nepateikiama. Terminų banke nurodyta taip:

- „*psichotropinė nuodingoji medžiaga – žalojamoji nuodingoji medžiaga, sukelianti laikinas psichozes dėl centrinės nervų sistemos cheminio reguliavimo pažeidimo. Patekusi į organizmą, psichotropinė nuodingoji medžiaga gali sukelti būdingus šizofrenijai arba maniakinei-depresinei psichozei požymius. Pagrindinės psichotropinės nuodingosios medžiagos yra šios: BZ, LSD, apomorfinas*.“
- „*Narkotikas yra narkotinės medžiagos – medžiaga, veikianti centrinę nervų sistemą.*[393]*“*

„*Pagal „Tarptautinių žodžių žodyną“ (Vilnius, 2001) narkotinis – „sukeliantis narkozę, pvz., narkotiniai preparatai“ [...], psichotropinis – „veikiantis psichiką, pvz., psichotropiniai vaistai“. “*[394]

[388] *Supra* note 21.
[389] *Ibid.*
[390] *Ibid.*
[391] *Ibid.*
[392] *Ibid.*
[393] *Ibid.*
[394] Žiūrėta 2016 lapkričio 5 d., http://www.vlkk.lt/konsultacijos/3128-narkotines-ir-psichotropines-medziagos

Priedas Nr. 6 Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir
Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento atsakymai

Valstybinė lietuvių kalbos komisija, paprašius pagalbos aiškinantis sąvokų narkotinė ir psichotropinė medžiaga santykį, atsakė:

Laba diena.

Savo klausimą turėtumėte užduoti tos srities specialistams. Terminus kuria kiekvienos srities specialistai, jie ir gali paaiškinti sąvokų skirtumus.

Pagarbiai

Kalbos konsultantai

2016 m. rugsėjo 21 d.

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas atsakė:

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, pagal kompetenciją atsakydamas į Jūsų paklausimą, gautą 2016 m. spalio 14 d. elektroniniu paštu (Reg. Nr. G1-4538), informuoja, kad narkotinių ir psichotropinių medžiagų priskyrimas vienai ar kitai grupei yra atliekamas vadovaujantis kriterijais, numatytais 1961 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Bendrojoje narkotinių medžiagų konvencijoje bei 1971 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Psichotropinių medžiagų konvencijoje.

1. Medžiagos, kurioms ketinama taikyti kontrolės reikalavimus pagal 1961 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Bendrąją narkotinių medžiagų konvenciją, turi atitikti nustatytus kriterijus:

· jų sukeliamas poveikis turi būti panašus į morfino, kokaino ar kanapių sukeliamą poveikį;

· arba tą medžiagą galima lengvai paversti kita jau į kontroliuojamų medžiagų sąrašus įtraukta medžiaga, sukeliančia minėtą poveikį.

2. Medžiagos, kurioms ketinama taikyti kontrolės reikalavimus pagal 1971 metų Jungtinių Tautų Organizacijos Psichotropinių medžiagų konvenciją, turi atitikti tokius kriterijus:

· būtina įrodyti, kad medžiaga gali sukelti priklausomybę ir centrinę nervų sistemą stimuliuojantį ar slopinantį poveikį, dėl kurio atsiranda haliucinacijos ar motorinės funkcijos, mąstymo, elgesio, jutimų ar nuotaikos sutrikimai;

· būtina įrodyti, kad medžiaga yra piktnaudžiaujama arba gali būti ja piktnaudžiaujama tokiu mastu, kad sukeltų didelę grėsmę visuomenės sveikatai bei socialines problemas.

Medžiagos į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus įrašomos vadovaujantis tarptautinėmis rekomendacijomis.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiuose dokumentuose yra apibrėžti kriterijai, kuriuos turi atitikti narkotinės ar psichotropinės medžiagos, numatyti apribojimai, kontrolės bei kiti reikalavimai narkotinių medžiagų ir psichotropinių medžiagų teisėtai apyvartai (taikomi skirtingi kontrolės reikalavimai), kuriuos valstybės turi įgyvendinti, vadovaudamosi savo nacionaline teise.

Pagarbiai,

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas

Priedas Nr. 7 1961 JT Konvencijos nuostatos,
aktualios šio darbo temai

1961 JT Konvencijos preambulėje numatyta: „*Šalys [...] pripažindamos, jog narkotinių medžiagų vartojimas medicinoje ir toliau yra būtinas, [...] ir kad turi būti imtasi reikiamų priemonių narkotinių medžiagų poreikiams tokiais tikslais tenkinti...*“

Konvencijoje kanapėms kaip medžiagoms, esančioms I ir IV sąraše, taikomos tokios nuostatos:

- Pagal 2 str. kanapės *„turi būti kontroliuojamos [...], be to: b) kiekviena Šalis, jeigu, jos manymu, dėl egzistuojančių šioje šalyje sąlygų tai būtų pats tinkamiausias būdas apsaugoti žmonių sveikatą ir jų gerovę, draudžia gaminti, apdirbti, išvežti ir įvežti tokias narkotines medžiagas, jomis prekiauti ir jas laikyti ar naudoti, išskyrus tokį jų kiekį, kuris būtinas medicinos ir mokslo tiriamiesiems darbams, įskaitant klinikinius tyrimus, kurie yra ar turi būti atliekami tiesiogiai kontroliuojant ir prižiūrint tai Šaliai.“*
- Pagal 4 str. „*Šalys imasi tokių įstatymuose nustatytų ir administracinių priemonių, kurios gali būti reikalingos, kad, laikantis šios Konvencijos nuostatų, narkotinių medžiagų gamyba, apdirbimas, išvežimas, įvežimas, paskirstymas, prekyba jomis, jų naudojimas ir laikymas būtų skirti tik medicinos ir mokslo tikslams*.“
- Pagal 19 str. atlikti narkotinių medžiagų poreikio skaičiavimus (medicinos ir mokslo tikslams, skirtų gaminti kitas narkotines medžiagas, ploto auginti ir kt.), pagal 20 str. teikti komitetui statistinius duomenis (auginimo, vartojimo ir kt.), pagal 21 str. riboti gamybą ir įvežimą.
- Pagal 21bis str., numatantis ribojimą opijui, taikomas ir kanapėms: jos kontroliuojamos taip, kad, kiek įmanoma, būtų užtikrinta, jog bet kuriais metais pagamintų kanapių kiekis nebūtų didesnis už apskaičiuotą pagal 19 str. Jeigu Komitetas prieina išvadą, jog kuri nors Šalis neapribojo savo šalyje kanapių gamybos ir kad didelis teisėtai ar neteisėtai tokios Šalies teritorijoje pagamintų kanapių kiekis pateko į neteisėtą apyvartą, gali priimti sprendimą apie viso kiekio arba jo dalies išskaičiavimą iš gamybai skirto kiekio ir iš apskaičiuotos bendros sumos.
- Pagal 22 str.: „1. *Tais atvejais, kai dėl susidariusių šalyje ar teritorijoje sąlygų [...] kanapių kultivavimo uždraudimas, jų nuomone, yra tikslingiausia priemonė siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir gerovę bei užkirsti kelią narkotinėms medžiagoms patekti*

neteisėton apyvarton, suinteresuotoji Šalis tokį kultivavimą uždraudžia. 2. Šalis, draudžianti [...] kanapių kultivavimą, imasi reikiamų priemonių, kad būtų paskirtas areštas bet kokiems neteisėtai kultivuojamiems augalams, ir jie sunaikinti, išskyrus nedidelius kiekius, reikalingus tos Šalies mokslo arba tyrimo tikslams."

- Pagal 23 str., taikomą ir kanapėms, šalis, leidžianti kultivuoti kanapes, įkuria ir išlaiko vieną arba keletą vyriausybinių įstaigų, kurios atliktų šiame straipsnyje numatytas funkcijas.
- Pagal 24 str., taikomą ir kanapėms, numatyta kanapių, skirtų tarptautinei prekybai, gamybos ribojimas.
- Manytina, kad 25 ir 26 str. kanapėms netaikomas, nes pagal 28 str. „1. *Jeigu kuri nors Šalis leidžia kultivuoti kanapių augalus kanapėms ar kanapių dervai gaminti, ji taiko kontrolės sistemą, numatytą 23 straipsnyje dėl opijinių aguonų kontrolės. 2. Ši Konvencija netaikoma kanapių augalams, kultivuojamiems vien tik pramoniniams reikalams (pluoštui ir sėkloms) arba sodininkystei. 3. Šalys imasi priemonių, reikalingų užkirsti kelią piktnaudžiavimui kanapių lapais bei neteisėtai jų apyvartai*." Toliau numatytos taisyklės, kai gaminami narkotikai turint licencijas. Pagal 33 str. „*Šalys neleidžia laikyti narkotinių medžiagų neturint tam įstatymuose įtvirtintos teisės*".
- Pagal 35 str. „Atsižvelgdamos į savo konstitucines, teisines ir administracines sistemas, Šalys imasi priemonių valstybės viduje koordinuoti prevencines ir represines priemones prieš neteisėtą apyvartą; tam jos gali paskirti atitinkamą instituciją, atsakingą už tokį koordinavimą; padeda vienos kitoms organizuoti kovos su neteisėta apyvarta kampaniją ir kt."
- Pagal 36 str. 1. a) laikydamosi savo konstitucinių apribojimų, kiekviena Šalis imasi priemonių, kurios užtikrintų, kad narkotinių medžiagų kultivavimas ir gamyba, apdirbimas, išgavimas, paruošimas, laikymas, pasiūla, pateikimas komerciniais tikslais, skirstymas, pirkimas, pardavimas, pristatymas bet kokiomis sąlygomis, tarpininkavimas, išsiuntimas, persiuntimas tranzitu, vežimas, išvežimas, įvežimas, pažeidžiant šios Konvencijos nuostatas, ir bet kokie kiti veiksmai, kuriais, Šalių nuomone, nusižengiama šios Konvencijos nuostatoms, būtų pripažinti baudžiamaisiais teisės pažeidimais tais atvejais, kai jie padaryti tyčia, taip pat kad už rimtus teisės pažeidimus būtų taikomos atitinkamos bausmės, pavyzdžiui, įkalinimas arba kitoks laisvės atėmimas; b) nepaisant šio straipsnio ankstesnio punkto nuostatų, tais atvejais, kai tokius teisės pažeidimus padaro

piktnaudžiaujantys narkotinėmis medžiagomis asmenys, Šalys gali numatyti vietoj nuteisimo ar bausmės, ar papildomai su bausme, kad tokiems asmenims, remiantis 38 straipsnio 1 dalimi, būtų taikomos priemonės, kuriomis siekiama juos gydyti, auklėti, stebėti baigus gydymą, atkurti jų darbingumą ir grąžinti juos į visuomenę.

2. Atsižvelgiant į Šalių konstitucinius apribojimus, teisinę sistemą ir vidaus teisę: a) i) visi 1 dalyje išvardyti teisės pažeidimai, jeigu jie padaryti skirtingose šalyse, bus laikomi atskirais teisės pažeidimais; ii) tyčinis dalyvavimas kuriame nors iš tokių teisės pažeidimų, bendrininkavimas siekiant padaryti ir pasikėsinimas padaryti kokį nors iš tokių teisės pažeidimų ir rengimasis įvykdyti tokį teisės pažeidimą bei finansinės operacijos, susijusios su teisės pažeidimais, išvardytais šiame straipsnyje, bus pripažįstami 1 dalyje numatytais baudžiamaisiais teisės pažeidimais;

*[...]*4. Jokios šio straipsnio nuostatos nedaro įtakos principui, kad nusikaltimai, kuriems šis straipsnis taikomas, būtų nustatomi, persekiojami ir baudžiami pagal šios Šalies vidaus teisę.“

- Pagal 37 str. „Bet kokie narkotikai, narkotinės medžiagos ir įranga, panaudoti arba skirti teisės pažeidimams, išvardytiems 36 straipsnyje, daryti, turi būti areštuoti ir konfiskuoti.“
- Pagal 38 str. „1. Šalys skiria ypatingą dėmesį ir imasi visų įmanomų priemonių, skirtų užkirsti kelią piktnaudžiavimui narkotinėmis medžiagomis ir anksti išaiškinti, gydyti, auklėti piktnaudžiaujančius narkotikais asmenis, atkurti jų darbingumą, grąžinti į visuomenę ir stebėti juos baigus gydymą, ir koordinuoja savo pastangas siekdamos šių tikslų.“
- Pagal 39 str. „Nepaisant jokių šios Konvencijos nuostatų, niekas nekliudo ar nelaikoma kliūtimi Šalims imtis griežtesnių ar skrupulingesnių kontrolės priemonių, negu numatyta šioje Konvencijoje, ir, be kita ko, reikalauti, kad į III sąrašą įrašyti preparatai arba į II sąrašą įrašytos narkotinės medžiagos būtų kontroliuojamos visomis kontrolės ar tokiomis kontrolės priemonėmis, kurios taikomos į I sąrašą įrašytoms narkotinėms medžiagoms, kurios, šios Šalies manymu, yra būtinos ar pageidautinos žmonių sveikatos apsaugai bei gerovei.“

Priedas Nr. 8 1971 JT Konvencijos nuostatos,
aktualios šio darbo temai

Psichotropinių medžiagų sąraše yra:

- I sąraše: tetrahidrokanabinolis (THC):

tetrahydrocannabinol (THC tetrahydrocannabinol, the following isomers and their stereochemical variants: delta-6a(10a)-THC 7,8,9,10-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-3-pentyl-6H-dibenzo[b,d]pyran-1-ol, delta-6a(7)-THC (9R,10aR)-8,9,10,10a-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-3-pentyl-6Hdibenzo[b,d]pyran-1-ol, delta-7-THC (6aR,9R,10aR)-6a,9,10,10a-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-3-pentyl-6H- dibenzo[b,d]pyran-1-ol, delta-8-THC (6aR,10aR)-6a,7,10,10a-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-3-pentyl-6Hdibenzo[b,d]pyran-1-ol, delta-10-THC 6a,7,8,9-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-3-pentyl-6H-dibenzo[b,d]pyran-1-ol, delta-9(11)-THC (6aR,10aR)-6a,7,8,9,10,10a-hexahydro-6,6-dimethyl-9-methylene3-pentyl-6H dibenzo[b,d]pyran-1-ol.)

- II sąraše: dronabinolis ir delta-THC:

DRONABINOLa delta-9-tetrahydrocannabinol and its stereochemical variants (6aR,10aR)-6a,7,8,10a-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-3-pentyl-6H-dibenzo[b,d]pyran-1-ol (This international non-proprietary name refers to only one of the stereochemical variants of delta-9-tetrahydrocannabinol, namely (-)-trans-delta-9-tetrahydrocannabinol.)

Pagal 1971 JT konvenciją, su kanapėmis susijusios šios nuostatos:

- 3 str. 1. *Išskyrus atvejus, numatytus šio straipsnio žemiau išvardytose dalyse, preparatui taikomos tokios pačios kontrolės priemonės kaip ir psichotropinei medžiagai, esančiai jame. 2. Jeigu kokio nors preparato, kuriame yra kokios nors psichotropinės medžiagos, išskyrus į I sąrašą įrašytas medžiagas, sudėtis tokia, kad rizikos piktnaudžiauti tuo preparatu nėra arba ji labai maža, o nurodytos psichotropinės medžiagos iš preparato paprastais būdais negalima išgauti tiek, kad būtų įmanoma ja piktnaudžiauti, vadinasi, šis preparatas nesukelia pavojaus gyventojų sveikatai ir netampa socialine problema, tokiam preparatui, remiantis 3 dalimi, galima ir netaikyti kai kurių kontrolės priemonių, numatytų šioje Konvencijoje.“*
- 7 str. „*Dėl į I sąrašą įrašytų medžiagų Šalys: a) draudžia bet kokį jų naudojimą, <u>išskyrus naudojimą mokslo ir labai ribotiems medicinos tikslams</u>, tinkamai įgaliotiesiems asmenims medicinos ar mokslinio tyrimo įstaigose, kurios yra tiesiogiai kontroliuojamos jų vyriausybių arba kurioms yra išduotas specialus leidimas; b) reikalauja, kad šios*

medžiagos būtų gaminamos, skirstomos, laikomos ir jomis prekiaujama, tik turint specialias licencijas arba iš anksto gautus leidimus“.

- 5 str. „*2. Kiekviena Šalis, išskyrus 4 straipsnyje nurodytus atvejus, priemonėmis, kurios, jos nuomone, yra tikslingos, riboja į II, III ir IV sąrašus įrašytų medžiagų gamybą, eksportą, importą, paskirstymą, atsargas sandėliuose, naudojimą, taip pat prekybą* jomis *ir jų turėjimą, išskyrus jų naudojimą medicinos ir mokslo tikslams. 3. Pageidautina, kad Šalys į II, III ir IV sąrašus įrašytas medžiagas leistų laikyti tik teisėtu pagrindu.“*
- 21 str. *„Šalys, deramai atsižvelgdamos į savo konstitucinę, teisinę ir administracinę sistemas: a) imasi priemonių valstybės viduje koordinuoti prevencines ir represines priemones prieš neteisėtą apyvartą; tam tikslui jos gali paskirti atitinkamą instituciją, atsakingą už šį koordinavimą*“.
- 20 str.: „*Šalys imasi visų įmanomų priemonių užkirsti kelią piktnaudžiavimui psichotropinėmis medžiagomis, anksti išaiškinti, gydyti, auklėti atitinkamus asmenis, padėti jiems atgauti darbingumą, grįžti į visuomenę bei prižiūrėti juos po gydymo ir koordinuoja savo pastangas siekdamos šių tikslų*.“.
- 22 str. „1. *a) Kiekviena Šalis, laikydamasi savo konstitucinių apribojimų, bet kokią veiką, kuri prieštarauja kuriam nors įstatymui ar kitam teisės aktui, priimtam jos įsipareigojimams vykdyti pagal šią Konvenciją, vertina kaip baudžiamąjį teisės pažeidimą tais atvejais, kai ji yra tyčinė, ir užtikrina, kad už sunkius teisės pažeidimus būtų atitinkamai baudžiama, pavyzdžiui, įkalinimu ar kitokiu laisvės atėmimu; b) nepaisant šio straipsnio ankstesnio punkto nuostatų, tais atvejais, kai asmenys, piktnaudžiaujantys psichotropinėmis medžiagomis, padaro tokius teisės pažeidimus, Šalys gali vietoj nuteisimo ar bausmės arba papildomai su bausme numatyti, kad tokiems asmenims pagal 20 straipsnio 1 dalį būtų taikomos priemonės, skirtos juos gydyti, auklėti, prižiūrėti po gydymo, padėti jiems atgauti darbingumą ir grąžinti juos į visuomenę.*
- 23 str. „*Šalis gali taikyti griežtesnes ar skrupulingesnes, negu šioje Konvencijoje numatyta, kontrolės priemones, jeigu ji mano, jog šios priemonės yra pageidautinos arba būtinos gyventojų sveikatos apsaugai ir jų gerovei*.“

Priedas Nr. 9 1988 JT Konvencijos nuostatos,
aktualios šio darbo temai

Pagal 1988 JT Konvenciją su kanapėms susiję reikalavimai:

- 3 str.: „ 1. *Kiekviena Šalis imasi būtinų priemonių, kad pagal nacionalinius įstatymus šie veiksmai, jeigu jie yra tyčiniai, būtų pripažinti baudžiamaisiais nusikaltimais:*

a)i) bet kurios narkotinės priemonės arba bet kurios psichotropinės medžiagos gamyba, gaminimas, ekstrahavimas, paruošimas, pasiūlymas, pasiūlymas turint tikslą parduoti, platinimas, pardavimas, tiekimas bet kuriomis sąlygomis, tarpininkavimas, pervežimas, tranzitinis pervežimas, transportavimas, importas arba eksportas, pažeidžiant 1961 metų konvencijos, šios Konvencijos su pataisymais arba 1971 metų konvencijos nuostatas;

ii) [...] kanapių kultivavimas turint tikslą gaminti narkotines medžiagas, pažeidžiant 1961 metų konvencijos ir šios Konvencijos su pataisymais nuostatas;

iii) bet kurios narkotinės priemonės ir psichotropinės medžiagos laikymas arba pirkimas turint tikslą užsiimti bet kurios rūšies veikla, išvardyta i papunktyje;

iv) įrengimų, medžiagų arba priemonių, nurodytų I ir II lentelėse, gaminimas, transportavimas arba platinimas, žinant, kad jie skirti narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų neteisėtam kultivavimui, gamybai arba gaminimui;

v) bet kurių nusikaltimų, išvardytų i, ii, iii ir iv papunkčiuose, organizavimas, finansavimas arba vadovavimas jiems;

[...]c) atsižvelgiant į savos Konstitucijos nuostatus ir pagrindinius savo teisinės sistemos principus;

[...] ii) įrengimų, priemonių ar medžiagų, nurodytų I ir II lentelėse, turėjimas, žinant, kad jos naudojamos arba skirtos naudoti kurių nors narkotinių priemonių arba psichotropinių medžiagų neteisėtam kultivavimui, gamybai arba gaminimui;

2. <u>Atsižvelgdama į Konstitucijos nuostatas ir pagrindinius savo teisinės sistemos principus,</u> kiekviena Šalis imasi reikalingų priemonių, kad nacionaliniuose įstatymuose tyčinis bet kurios narkotinės priemonės arba psichotropinės medžiagos saugojimas, įsigijimas arba kultivavimas savo poreikiams, pažeidžiant 1961 metų konvencijos, 1961 metų konvencijos su pataisymais arba 1971 metų konvencijos nuostatas, būtų pripažintas nusikaltimu.

[...] 4. a) Kiekviena Šalis už nusikaltimą, numatytą šio straipsnio 1 punkte, atsižvelgdama į šių nusikaltimų rimtumą, gali taikyti tokias sankcijas kaip įkalinimas, kitokios rūšies laisvės atėmimas, baudos ir konfiskacija.

[...]c) Nežiūrint į prieš tai išvardytų papunkčių nuostatas, tam tikrais atvejais, kai padaromas mažareikšmis nusikaltimas, kaip alternatyvą nuteisimui arba nuobaudai Šalys gali numatyti tokias priemones, kaip perauklėjimas, darbingumo sugrąžinimas, socialinė reintegracija, taip pat, jeigu teisės pažeidėjas yra narkomanas, jo gydymas ir tolesnis stebėjimas.

d) Vietoj nuteisimo arba nuobaudos ar papildomai prie nuteisimo arba nuobaudos už nusikaltimą, numatytą šio straipsnio 2 punkte, Šalys gali numatyti teisės pažeidėjo gydymo, auklėjimo, stebėjimo užbaigus gydymą, darbingumo sugrąžinimo ir socialinės reintegracijos priemones.

[...]11. Niekas šiame straipsnyje nedaro įtakos principui, kad nusikaltimų, apie kuriuos jame kalbama, aprašymas priklauso kiekvienos Šalies nacionalinių įstatymų kompetencijai ir kad persekiojimas ar bausmė už tokius nusikaltimus vykdomi remiantis šiais įstatymais.“

Priedas Nr. 10 Konvencijų keitimo sistema

Psichotropinių medžiagų sąrašo pakeitimo galimybė numatyta 1971 JT Konvencijos 2 str. 1 d. Numatyta, kad bet kuri Šalis ar PSO gali kreiptis į Generalinį sekretoriatą ir pateikti jam patvirtinančią informaciją apie:

- pastebėtą nekontroliuojamą medžiagą, kuri turėtų būti kontroliuojama pagal šią konvenciją;
- tai, kad reikėtų kurią nors medžiagą perkelti iš vieno šios Konvencijos sąrašo į kitą arba kurią nors medžiagą iš šių sąrašų išbraukti.

4 d. pateikiami kriterijai, kuriuos medžiaga turi atitikti, kad būtų laikoma psichotropine: „a) ši medžiaga gali:

i) 1) sukelti priklausomybę ir

2) stimuliuoti centrinę nervų sistemą arba sukelti depresiją, sukeldama haliucinacijas arba sutrikdydama motorinę funkciją ar mąstymą, ar elgesį, ar suvokimą, ar nuotaiką, arba

ii) lemti tokį pat piktnaudžiavimą ir tokius pat žalingus padarinius, kaip ir kitos medžiagos, įrašytos į I, II, III arba IV sąrašus, ir

b) yra patikimų įrodymų, kad šia medžiaga piktnaudžiaujama arba yra tokio piktnaudžiavimo tikimybė, dėl ko kyla ar gali kilti gyventojų sveikatos ir socialinių problemų, kurių pagrindu šiai medžiagai galima taikyti tarptautinės kontrolės priemones“.

„Komisija, atsižvelgdama į Pasaulinės sveikatos organizacijos pranešimą [...] gali nuspręsti perkelti šią medžiagą iš vieno sąrašo į kitą arba visai išbraukti“. Taigi, medžiaga ne tik turi būti pavojinga, bet taip pat kelti arba galėti sukelti gyventojų sveikatos ir socialinių problemų.

Analogiška sistema yra su narkotinių medžiagų sąrašų keitimu, numatyta 1961 JT Konvencijos 4 str. Pagal PSO įvertinimą, kuriame nustatoma, ar tam tikra medžiaga ar koks nors preparatas dėl jame esančių medžiagų:

- gali arba negali tapti analogiško piktnaudžiavimo objektu ir sukelti analogiškas žalingas pasekmes, kaip į I arba į II sąrašą įrašytos narkotinės medžiagos, arba
- tam tikra medžiaga gali būti paversta narkotine medžiaga, o preparate esanti narkotinė medžiaga gali arba negali būti lengvai išskirta,

Komisija gali nutarti, kad minėta medžiaga ar preparatas turi būti įrašyta į I arba į II sąrašą, į III sąrašą. Taip pat nustatyti kriterijai, pagal kuriuos Komisija medžiagą įrašo į IV sąrašą. Komisija, atsižvelgdama į PSO rekomendaciją gali keisti bet kurį sąrašą perkeldama kurią nors

narkotinę medžiagą iš I sąrašo į II sąrašą arba iš II sąrašo į I sąrašą; arba išbraukdama arba kurią nors narkotinę medžiagą, arba preparatą.”

Priedas Nr. 11 Vienos deklaracijos nuostatos,
aktualios šio darbo temai

Kai kurios Vienos deklaracijos principinės nuostatos, kurios aktualios šio darbo temai[395]:

- nėra jokių įrodymų, kad griežtas narkotikų kontrolės įstatymų vykdymas reikšmingai mažintų narkotikų vartojimą ar veiktų kaip prevencinė priemonė narkotikų pasiūlai. Egzistuoja didžiulė nelegali narkotikų rinka, verta virš 320 bilijonų JAV dolerių kasmet, esanti už valstybių kontrolės ribų. Tai skatina nusikalstamumą, smurtą, korupciją ir kt.
- Narkomanų kriminalizavimas skatina ŽIV epidemiją ir negatyvias pasekmes visuomenės sveikatai bei socialines problemas, tad reikalingas visiškas narkotikų politikos perorientavimas.
- Yra susiformavusi stigma apie narkomanus, kuri sustiprina narkomanų kriminalizavimo politiką ir kenkia ŽIV prevencijai bei kitoms sveikatingumo skatinimo priemonėms.
- Bilijonai mokesčių švaistomi „karui su narkotikais“, kuris nepasiekia savo tikslų ir netgi prisideda prie žalos kėlimo. Deja, narkotikų draudimo politikos nesėkmės įrodymai kaip ir negatyvios jos pasekmės yra dažnai nuneigiamos tų, kurie siekia išlaikyti *status quo*. Tai sukelia nesusipratimus visuomenėje ir kainuoja nesuskaičiuojamą kiekį gyvybių. Vyriausybės ir tarptautinės organizacijos privalo reaguoti į šią situacija ir siekti įgalinti strategijas, kurios efektyviai mažintų narkotikų žalą ir neprisidėtų prie jos kūrimo.
- Pasirašiusieji Vienos deklaraciją prašo valstybių ir tarptautinių organizacijų, taip pat ir JT*:*
    - Įvertinti dabartinės narkotikų kontrolės politikos efektyvumą;
    - Dekriminalizuoti narkotikų vartotojus, sudaryti pagrįstas ir diferencijuotas narkotikų priklausomybės gydymo sistemas bei panaikinti privalomus narkomanijos gydymo centrus, kurie pažeidžia Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją[396].

[395] “The Vienna Declaration,” Vienna Declaration, 2011, http://www.viennadeclaration.com/wordpress/wp-content/uploads/2011/04/Vienna-Declaration-Download.pdf

[396] Angl. *Decriminalise drug users, scale up evidence-based drug dependence treatment options and abolish ineffective compulsory drug treatment centres that violate the Universal Declaration of Human Rights.*

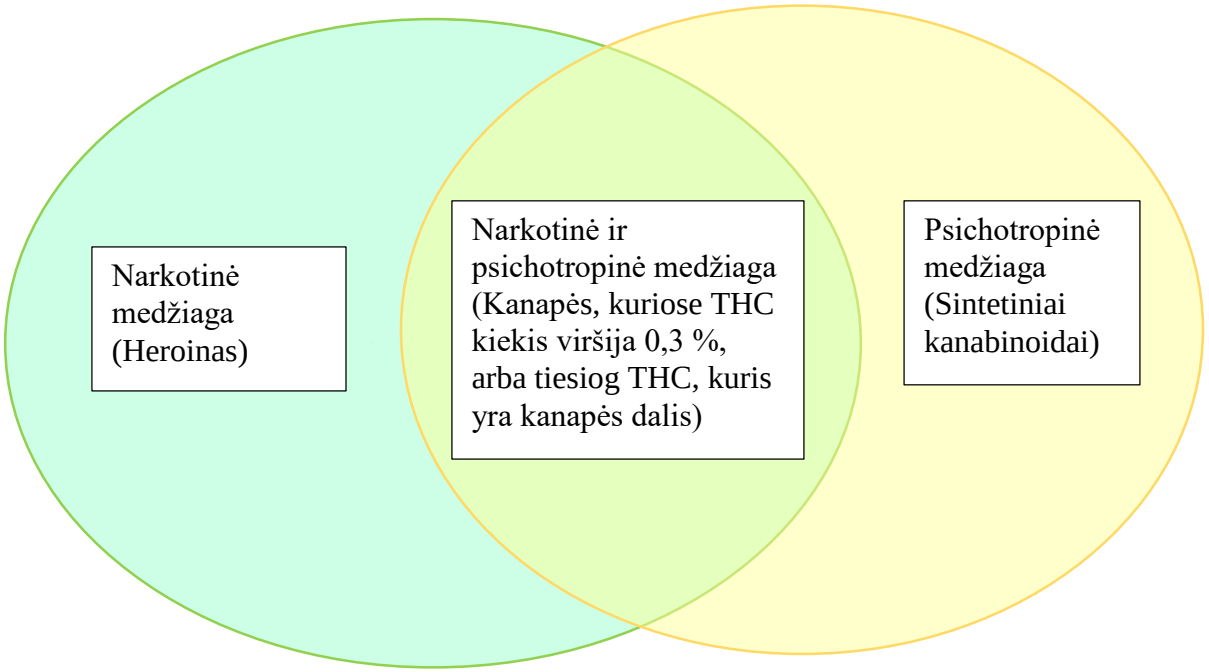
Priedas Nr. 12 2011 m. Seimo rezoliucija

Seimas „*remia [...] vartojimo pirminės prevencijos priemones, ypač daug dėmesio skiriant vaikų ir jaunimo brandžių vertybinių nuostatų ir sveiko gyvenimo įgūdžių formavimui, [...] vartojimo prevencijos fondo steigimą, integruotą požiūrį į visų priklausomybės ligų gydymą, [...] integruotų ir moksliškai pagrįstų [...]priklausomybės ligų prevencijos ir gydymo programų sukūrimą, diegimą ir efektyvumo vertinimą; [...] kryptingą tabako ir alkoholio kontrolės, narkotikų pasiūlos ir paklausos mažinimo politiką Lietuvoje, kviečia [...] įsitraukti į kryptingų, kompleksinių ir integruotų narkotikų, tabako ir alkoholio vartojimo prevencijos priemonių įgyvendinimą; įsipareigoja [...] teikti prioritetą įstatymų, susijusių su priklausomybės ligų plitimo problema, svarstymui ir priėmimui*.[397]

[397] "Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucija dėl kryptingos narkotikų, tabako ir alkoholio vartojimo prevencijos ir kontrolės politikos," TAR, 2011 gruodžio 13 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9B65DEBB0FEF

Priedas Nr. 13 Sąvokų narkotinė ir psichotropinė medžiaga santykis kanapių atžvilgiu

Santykis tarp sąvokų narkotinė ir psichotropinė medžiaga kanapių atžvilgiu yra sankirtos ir grafiškai Veno diagramomis būtų vaizduojamas taip:

Priedas Nr. 14 INCB Prezidento kalbos apie Portugaliją

Pateikiamas detalesnis INCB Prezidento kalbos apie Portugaliją vertimas[398]:

- „Nuo 2001 m. šioje šalyje įsigaliojo inovatyvus teisinis reguliavimas (įstatymas 30/2000), kuris numato ne baudžiamąją atsakomybę už nelegalių narkotikų įsigijimą, laikymą ir naudojimą žmonėms, kurie vartoja šiuos narkotikus, bet nustato mechanizmą, kuriuo siekiama atgrasyti nuo vartojimo netaikant bausmių. Toks Portugalijos požiūris yra inovatyvus, bet nėra unikalus, nes kitokių (alternatyvių) teisinių padarinių nei baudžiamosios atsakomybės taikymas už disponavimą (laikymą) mažu kiekiu narkotinių medžiagų asmeniniam naudojimui populiarus daugelyje kitų šalių, pavyzdžiui, Europoje ir Lotynų Amerikoje[399]. Europos Sąjungoje alternatyvių baudžiamajai atsakomybei teisinių padarinių taikymas yra paplitusi tendencija tokiose bylose, kuriose randami maži kiekiai kanapių asmeniniam naudojimui be sunkinančių aplinkybių. Baudos, įspėjimai, konsultavimas lygtinis nuteisimas, ir atleidimas nuo bausmės yra dažnas daugelyje Europos teisingumo sistemų. Kas yra unikalu Portugalijoje, tai specialios institucijos sukūrimas, nesusijusios su baudžiamojo persekiojimo (teisingumo vykdymo) sistema (angl. *outside the criminal justice system*)– Atkalbinėjimo nuo piktnaudžiavimo narkotikais komisijos (angl. *the Commissions for the Dissuasion of Drug Abuse, toliau – CDT))*, kuri tiekia įvairią pagalbą vartotojams. Tai unikalu, nes daugelis kitų valstybių pasirinko tiesiog „dekriminalizuoti“ asmeninį naudojimą sumažinant ar eliminuojant bausmę, tačiau nepasiūlant alternatyvių priemonių. Portugalijos modelis dažnai siejamas su legalizavimu arba vadinamas langu į legalizavimą. Tai netiesa. Pagal Portugalijos teisinę bazę narkotikų įsigijimas, turėjimas ne medicinos tikslais ir asmeniniam vartojimui yra nelegalu (uždrausta), kadangi nors dėl šių veikų nevykdomas baudžiamasis persekiojimas, tačiau taikomos kitos teisinės priemonės, t. y. įpareigojama pasinaudoti CDT pagalba.“
- „INCB lankėsi Portugalijoje 2004 m. ir apsvarstė minėto įstatymo įgyvendinimą. Savo metinėje ataskaitoje 20042 INCB pareiškė: valdyba išnagrinėjo teisinę sistemą, kuri buvo

[398] “Statement by Mr. Werner Sipp, President, INCB,” http://www.incb.org/documents/Speeches/Speeches2016/INCB_side_event_POR.pdf

[399] EMCDDA, Legal topic overviews: possession of cannabis for personal use: http://www.emcdda.europa.eu/legaltopic-overviews/cannabis-possession-for-personal-usecountries; EMCDDA, Alternatives to punishment for drug using offenders, July 2015: http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_240836_EN_TDAU14007ENN.pdf

taikoma su nedideliais kiekiais narkotikų susijusiems nusikaltimams, ir pažymėjo, kad įsigijimas, laikymas ir piktnaudžiavimas narkotikais liko draudžiami, nors dėl šių veikų nepradedamas ikiteisminis tyrimas. Toks teisinis reguliavimas kol kas yra suderinamas su tarptautinėmis narkotikų sutartimis. INCB pabrėžia, kad sutarčių tikslas yra užkirsti kelią piktnaudžiavimui narkotikais ir apriboti kontroliuojamų medžiagų vartojimą iki medicinos ir mokslo tikslų. Šios išvados buvo išreikštos 20093 Pasaulio narkotikų ataskaitoje (angl. *the World Drug Report).* Galiausiai, INCB dar kartą tyrė Portugalijos įstatymo vykdymą 2012 m. ir pastebėjo, kad CDT yra svarbus narkotikų paklausos mažinimo elementas ir kad Vyriausybė yra įpareigota stiprinti pirminę piktnaudžiavimo narkotikais prevenciją su specialu kanapių akcentavimu. INCB priėjo išvados, kad Portugalijos Vyriausybės priemonės visiškai atitinka Konvencijų reikalavimus. Pabrėžtina, kad Konvencijų reikalavimai teisinei bazei yra skirti pasiekti, kad narkotikų vartojimas būtų apribotas iki jų vartojimo medicinos ir mokslo tikslais. Narkotikų laikymas yra draudžiamas, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus, todėl ir vartojimas ne medicinos ir moksliniais tikslais yra neteisėtas elgesys pagal Konvencijas. Kitas aktualus klausimas – kaip valstybė turėtų reaguoti į tokį neteisėtą elgesį. Reikalavimas bausti už disponavimą narkotikais ne medicinos tikslais turi būti adekvatus ir yra susijęs su tokiais ribojimais:

- šis reikalavimas yra konstitucinio ribojimo dalykas;
- turint omenyje disponavimą narkotikais asmeniniam vartojimui, šis reikalavimas yra ne tik konstitucinio ribojimo dalykas, bet taip pat bendrai teisinės valstybės koncepto suvokimo dalykas;
- jei už rimtas nusikalstamas veikas adekvačiai baudžiama, už mažo pavojingumo veikas nebūtina taikyti baudžiamąją atsakomybę, pavyzdžiui, už narkotikų laikymą mažais kiekiais asmeniniam naudojimui.

Tokie ribojimai suteikia valstybėms tam tikrą lankstumą ir diskrecijos teisę rinktis teisines priemones, kurios, jų nuomone, yra pakankamai griežtos reaguoti į neteisėtą elgesį, ypač už narkotikų turėjimą asmeniniam naudojimui, taigi yra galimybė rinktis kitas nei kaltinimo ir baudžiamosios teisės priemones. Visos trys narkotikų kontrolės Konvencijos leidžia rinktis tokias alternatyvias priemones piktnaudžiaujantiems narkotinėmis medžiagomis: gydymą, švietimą, priežiūrą, reabilitaciją, socialinę reintegraciją“.

- „Portugalijos įstatymas 30/2000 nelegalizavo narkotikų, kaip kartais klaidingai interpretuojama. Priešingai, narkotikų įsigijimas ir laikymas yra administracinės teisės pažeidimas. Turint nedidelius narkotikų kiekius asmeniniam naudojimui, įstatymas numato, kad medžiagos bus konfiskuotos ir policija kreipsis į CDT. Išanalizavusi pažeidimo aplinkybes, CDT įvertins galimą gydymą, švietimą ir reabilitacijos apimtis, o galimybė nubausti bauda, įspėjimu, uždraudimu lankytis tam tikrose vietose ar įpareigojimu reguliariai apsilankyti nustatytoje vietoje, viešųjų darbų skyrimas ar teisių atėmimas lieka galimybe, bet ne prioritetu.
- Portugalijos pavyzdys gali būti naudingas kitoms šalims, kurios svarsto ar vykdo alternatyvias programas asmenims, vartojantiems narkotikus asmeninėms reikmėms. Tačiau svarbu pabrėžti, kad skirtingos šalys turi skirtingas narkotikų vartojimo ir priklausomybės problemas, todėl vienos valstybės modelis negali būti paprastai perkeltas kitai. Nepaisant to, Portugalijos teisinio reguliavimo modelis gali būti laikomas vienu geriausiu. Jis parodo, kad narkotikų politika, kuri yra visiškai įgyvendinanti konvencijų nuostatas, dėmesio centre laikanti sveikatą ir gerovę ir taikanti visapusišką, integruotą požiūrį, paremtą proporcingumo ir žmogaus teisių gerbimo principais, gali turėti teigiamų rezultatų – kontroliuojant disponavimą narkotikais ir jo nelegalizuojant.“

Priedas Nr. 15 ES Tarybos pamatų sprendimas

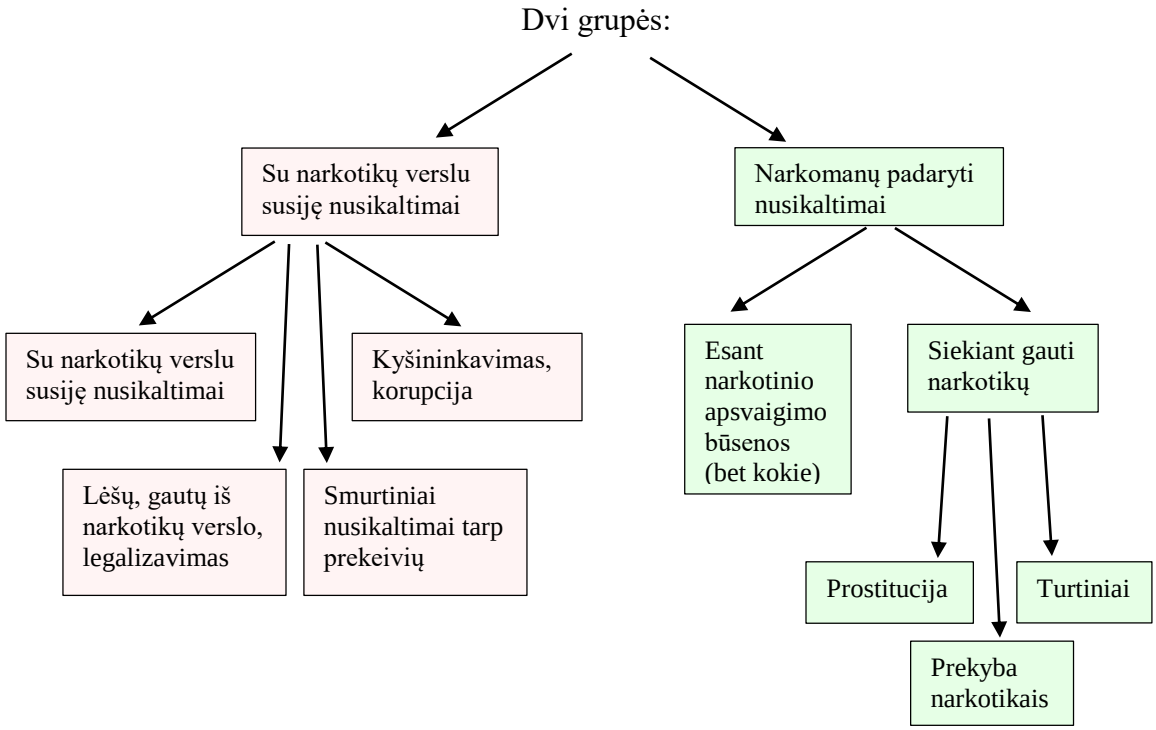
Analizuojant Europos Sąjungos teisės aktus, svarbiausias yra 2004 m. spalio 25 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2004/757/TVR, nustatantis būtiniausias nuostatas dėl nusikalstamų veikų sudėties požymių ir bausmių neteisėtos prekybos narkotikais srityje[400], kurio esminės nuostatos pateiktos priede Nr. X.

2 str. „Nusikaltimai, susiję su neteisėta prekyba narkotikais ir prekursoriais“ numatyta: „1. Kiekviena valstybė narė imasi reikalingų priemonių, kad užtikrintų baudžiamumą už šią tyčinę veiką, neturint į ją teisės: a) narkotikų gaminimą, gamybą, gavybą, ruošimą, pasiūlymą, pasiūlymą turint tikslą parduoti, platinimą, pardavimą, pristatymą bet kokiomis sąlygomis, pardavimą tarpininkaujant, siuntimą, siuntimą tranzitu, gabenimą, importavimą ar eksportavimą; b) aguonų, kokaino krūmų ar kanapių auginimą; [...] Šio straipsnio 1 dalyje apibūdinta veika neįtraukiama į šio pamatinio sprendimo taikymo sritį, kai šios veikos kaltininkai tai darė išimtinai savo pačių asmeniniam vartojimui, kaip apibrėžta nacionalinėje teisėje.“

[400] “2004 m. spalio 25 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2004/757/TVR,” Eurlex, 2004, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32004F0757

Priedas Nr. 16 Nusikalstamumo schema

Editos Gruodytės disertacijoje nurodoma tokia schema[401]:

[401] Edita Gruodytė, *supra* note 1, p. 27.

Priedas Nr. 17 Sintetiniai kanabinoidai

Lietuvos teismų praktikoje

Nr.	Sintetinis kanabinoidas	Bylų sk.	Baudžiamosios bylos (b/b) nuoroda	Ar gali būti susintetinta augalinė medžiaga šiuo kanabinoidu	Bylų ypatumai (numeriai pagal nuorodas)
1.	JWH – 073 (1-butyl – 3(1-naphtoyl)indole)	1	I. b/b[402]	-	
2.	JWH-018 ir ?-PVP	1	I. b/b[403]	Taip	I. „Augalinės kilmės medžiagos, apdorotos sintetinių kanabinoidų grupei priklausančiomis, psichotropinį poveikį turinčiomis medžiagomis JWH-018 ir ?-PVP“
3.	JWH-122	1	I. b/b[404]		
4.	JWH-210	2	I. b/b[405] II. b/b[406]	Taip	II. „Dažniausiai tą medžiagą (JWH-210) ištirpinus apipurškiami augalai, tame tarpe ir tabakas. Rūkant gaunamas panašus į kanapių poveikis“
5.	JWH-307	3	I. b/b[407] II. b/b[408] III. b/b[409]	-	
6.	AM-2201	9	I. b/b[410] II. b/b[411] III. b/b[412]	Taip	II. „Augalinės medžiaga su joje esančia psichotropine medžiaga kanabinoidu, platino psichotropinę medžiagą nepilnamečiams“. III. Šis „sintetinis kanabinoidas yra maždaug 4 kartus stipresnis už kanapes“.

[402] “Kauno apygardos teismo 2014 m. balandžio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-135-579/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/823926?nr=5

[403] “Vilniaus apygardos teismo 2014 m. gegužės 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-189-92/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/937348?nr=4

[404] “Kauno apygardos teismo 2013 m. kovo 22 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-191-508-2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/622052?nr=34

[405] “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-97-165/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1220805?nr=1

[406] “Kauno apygardos teismo 2015 m. kovo 23 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-37-579/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1173593?nr=21

[407] “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. birželio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-486-150/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1071982?nr=2

[408] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-51-677/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1173587?nr=9

[409] “Kauno apygardos teismo 2015 m. kovo 31 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-110-478/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1081084?nr=20

[410] “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gegužės 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-271-307/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1047276?nr=3

[411] “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. vasario 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-258-307/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007570?nr=22

[412] “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. lapkričio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-349-202/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1366829?nr=1

			IV. b/b[413] V. b/b[414] VI. b/b[415] VII. b/b[416] VIII. b/b[417] IX. b/b[418] X. b/b[419] XI. b/b[420] XII. b/b[421] XIII b/b[422] XIV. b/b[423] XV. b/b[424]		IV. AM-2201 ir MAM-2201. V. Augalinė medžiaga su sintetine medžiaga. VII. „Augalinės medžiagos, kurios sudėtyje yra sintetinio kanabinoido AM-2201“. VIII. „Sintetinių kanabinoidų AM-2201 ir 5-FUR-144“. IX. „Augalinės medžiagos su sintetiniu kanabinoidu – AM-2201, tokiu būdu platino psichotropinę medžiagą nepilnamečiams“. XIII. „Augalinių medžiagų, kuriose yra sintetinio kanabinoido AM-2201“ XIV. „Sintetinių kanabinoidų JWH-122 ir sintetinių kanabinoidų AM-2201, kurie yra į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašą įrašytos psichotropinės medžiagos sintetinio kanabinoido JWH-018 dariniai“.
7.	M-2201	1	I. b/b[425]		
8.	MAM-2201	2	I. b/b[426] II. b/b[427]	-	
9.	5-F-AKB48	3	I. b/b[428] II. b/b[429]	Taip	I. „Įtariant, kad medžiagos gali būti apdorotos sintetiniais kanabinoidais bei siekiant nustatyti ar

[413] “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-139-197/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1303616?nr=4
[414] “Kauno apygardos teismo 2015 m. liepos 2 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-165-593/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1086854?nr=8
[415] “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gegužės 15 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-200-202/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1048383?nr=17
[416] “Panevėžio apygardos teismo 2014 m. spalio 17 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-141-134/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/905426?nr=25
[417] “Kauno apygardos teismo 2015 m. gegužės 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-389-478/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1047608?nr=18
[418] “Kauno apygardos teismo 2014 m. spalio 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-194-383/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1008008?nr=27
[419] “Kauno apygardos teismo 2015 m. liepos 17 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-133-317/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1172547?nr=13
[420] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-464/2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/775313?nr=32
[421] “Kauno apygardos teismo 2013 m. rugsėjo 30 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-254-493/2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/756593?nr=33
[422] “Panevėžio apygardos teismo 2013 m. kovo 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-117-366-2013,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/610261?nr=35
[423] “Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-619/2012,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/495845?nr=36
[424] “Kauno apygardos teismo 2012 m. balandžio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-289-175-2012,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/375930?nr=37
[425] “Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gruodžio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-636-495/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1177147?nr=10
[426] “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. birželio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-288-365/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1148660?nr=10
[427] “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. birželio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-528-651-2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/833026?nr=30
[428] “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-322-487/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1147844?nr=6
[429] “Vilniaus apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 21 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-303-487/2015,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1147852?nr=7

			III. b/b[430]		minėta prekė nėra įtraukta į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus, siunta buvo sulaikyta. [...] augalinėje medžiagoje yra psichotropinės medžiagos – sintetinio kanabinoido - 5-F-AKB48.“ II. Milteliai
10.	5-Fluoro-AKB	2	I. b/b[431] II. b/b[432]		
11.	AKB	1	I. b/b[433]		
12.	CP-47.497-C8	1	I. b/b[434]		
13.	ADB-CHMICA	1	I. b/b[435]		
14.	MDMB-CHMICA	1	I. b/b[436]	Taip	I. Augalinės kilmės medžiagos, kurios sudėtyje yra MDMB-CHMICA, priklauso sintetinių kanabinoidų dariniams.
15.	R-144 (sinonimai KM X-1)	1	I. b/b[437]		
16.	UR – 144	1	I. b/b[438]		

[430] “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. liepos 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-484-177/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1297772?nr=4

[431] “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. spalio 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-523-449/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1351621?nr=2

[432] “Kauno apygardos teismo 2016 m. gegužės 24 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-61-238/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1354770?nr=7

[433] “Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 6 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-139-197/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1303616?nr=6

[434] “Vilniaus apygardos teismo 2014 m. liepos 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1-81-626/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/837154?nr=29

[435] “Kauno apygardos teismo 2016 m. birželio 16 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-243-594/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1301195?nr=3

[436] “Panevėžio apygardos teismo 2016 m. liepos 15 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-74-581/2016,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1321703?nr=3

[437] “Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. spalio 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-783-107-2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/925445?nr=24

[438] “Kauno apygardos teismo 2014 m. liepos 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-281-508/2014,” Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/864537?nr=28

Priedas Nr. 18 Kanapių kiekis

Lietuvos teisės aktuose ir teismų praktikoje

Pagal sveikatos ministro įsakymu patvirtintas rekomendacijas:

Eil. Nr.	Medžiagos pavadinimas	Nedidelis kiekis (ne daugiau kaip)	Didelis kiekis (daugiau kaip)	Labai didelis kiekis (daugiau kaip)
13.	Kanapės (ir jų dalys) (Cannabis plant)	5 g	500 g	2500 g
14.	Kanapių aliejus (Cannabis oil)	0,05 g	5 g	25 g
15.	Kanapių derva (Cannabis resin)	0,25 g	25 g	125 g
16.	Kanapių ekstraktai ir tinktūros (Extracts and tinctures of cannabis)	1 l	100 l	500 l
70.	Tetrahidrokanabinolis (Tetrahydrocannabinol)	0,5 g	5 g	25 g
188.	Dronabinolis (Dronabinol, delta-9-tetrahydrocannabinol) ir jo įvairūs cheminiai dariniai	0,02 g	0,14 g	0,6 g

Pagal Lietuvos teismų praktiką kanapių kiekiai vertinami taip:

- 0,293 g nedidelis kiekis[439].
- 1 g. kanapių su tikslu platinti, kiekis nenustatytas[440];
- 4,208 g nedidelis kiekis (kaltinamas pagal BK 259 straipsnio 2 dalį)[441];
- 38,218 g [442] vidutinis (daugiau nei nedidelis, bet nesiekia didelio, kaltininkas dar turėjo nedaug kitos medžiagos);
- 2 917,094 g. labai didelis kiekis[443];
- 4 422,581 g labai didelis[444];
- 12 914,97 g labai didelis[445];

[439] "Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. vasario 25 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-11/2010," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/158400?nr=15

[440] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. vasario 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-18/2012," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/353086?nr=6

[441] "Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. lapkričio 7 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-423-202/2016," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1366832?nr=1

[442] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gegužės 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-278/2012," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/378970?nr=5

[443] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-199-697/2016," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1269448?nr=1

[444] "Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. lapkričio 12 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-565-396/2015," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1154638?nr=4

[445] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-68-788/2015," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1004197?nr=3

- 16 622 g labai didelis kiekis ir 4 469 g labai didelis kiekis[446];
- ne mažiau 25 220,29 g labai didelis kiekis[447];
- kt.

Kartais teismai nustato itin nedidelį kiekį kanapių, pvz., 0,211 g[448]. Pabrėžtina, kad privalo būti nustatytas THC kiekis, nes tai pagrindžia, jog kanapė ne pluoštinė ir yra nusikalstamos veikos dalykas[449]. Tikslus THC kiekis, didesnis nei 0.2, yra bausmės individualizavimo klausimas, bet neturi reikšmės kvalifikavimui.

[446] "Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. kovo 3 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-295-197/2015," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1007954?nr=5
[447] "Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. kovo 26 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-199/2012," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/371365?nr=12
[448] "Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. birželio 10 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-419-387/2016," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1283194?nr=1
[449] "Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-308/2013," Infolex, http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/686343?nr=4

Priedas Nr. 19 Kitų šalių teisinis reguliavimas pagal EMCDDA

Parengtas pagal EMCDDA[450]:

Select questions:

- [ ] What is the punishment for the offence?
- [ ] What are the alternatives to punishment for the offence?
- [x] Does the penalty vary by drug?
- [ ] Does the penalty vary by quantity?
- [ ] Does the penalty vary for addiction?
- [ ] Does the penalty vary for recidivism?

Possession of drugs for personal use

All countries in Europe specify possession of drugs for personal use as an offence – though it may be defined in different ways.

Select at least one question and one or more countries to view associated laws.

Question	Belgium	Czech Republic	Denmark	Ireland
Penalty varies by drug?	Possession of cannabis within certain limits receives a police warning; possession of other drugs punishable by 3 mths - 5 years or a fine. Narcotic Drug Act of 24 February 1921, art. 2bis, art. 11.	Possession of a quantity "greater than small" of cannabis or other substances containing THC is punished with up to 1 year imprisonment; possession of other drugs punishable by up to 2 years. Penal Code (act no 40/2009) s.284(1)	Penalty ranges do not vary according to the type of drug though the law explicitly mentions that "harmful effects of the substances should be considered when sentencing". Prosecutor's Circular 35/2004 mentions that possession of any of enumerated drugs in a limited quantity shall be punished by a warning. Euphoriants Act of 1 Jul 2008, s. 3.	Fine for cannabis (first and second conviction), imprisonment for other drugs. 1977 Misuse of Drugs Act, s. 27 (1).

Question	Luxembourg	Malta	United Kingdom
Penalty varies by drug?	Possession of cannabis - non-criminal fine. Possession of other drugs - possible prison sentence. Law of 19 February 1973 (as amended by the Law of 27 April 2001), art. 7.	Possession of defined quantity of drugs for personal use is an administrative offence, punishable by a police fine of €50-100 for cannabis or €75-125 for other drugs. Above defined amounts amounts, personal possession is a criminal offence, for which penalty does not vary by drug. Drug Dependence (Treatment not Imprisonment) Act 2015, Art.4; Dangerous Drugs Ordinance, art. 22.	Punishment is linked to the class of drugs involved (A, B, C, with A being the most harmful). Misuse of Drugs Act 1971, s. 9, Schedule 4

[450] Žiūrėta 2016 gruodžio 1 d., http://www.emcdda.europa.eu/topics/law/penalties-at-a-glance

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2016-12-

Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas) Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės ir proceso instituto studentė Gabija Paukštytė patvirtinu, kad šis magistro baigiamasis darbas „Veikų, susijusių su disponavimu kanapėmis, kriminalizavimo ir teismų praktikos probleminiai aspektai“:

1. yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

_____ _____

(parašas) *(vardas, pavardė)*